

Prvih 50 let goriških skavtov

foto dpd

Uvodnik

Jurij Paljk

Mir je Božji dar

Prav te besede je izrekel papež Frančišek med svojim enodnevnim obiskom Sarajeva, ko je med mašo v soboto, 6. t. m., nagovoril okrog 70 tisoč zbranih vernikov. Ni naključje, da je papež odšel v Sarajevo, njegovi kratki pastoralni obiski so itak vsi taki, kot je njegovo poslanstvo, ki ga zahteva tudi od nas: "Odititi je treba na periferijo, na obrobje, na mejna področja in tam s svojo pokončno držo in z Resnico evangelija pričati o Kristusu. In zato tudi Sarajevo!" "Tudi v našem času sta hrepenenje po miru in prizadevanje, da bi ga gradili, v nasprotju z dejstvom, da v svetu potekajo mnogi obojeni spopadi. Gre za neke vrste tretjo svetovno vojno, ki se odvija 'po koččkih'; in v kontekstu globalne komunikacije zaznavamo ozračje vojne. So nekateri, ki želijo namenoma ustvariti in netiti to ozračje, še posebej tisti, ki iščejo nasprotovanje med različnimi kulturami in civilizacijami, ter tudi tisti, ki si prizadevajo za prodajo orožja. Vendar vojna pomeni otroke, žene in ostarele v begunskih taboriščih; pomeni prisilna preseljevanja; pomeni porušene hiše, ceste, tovarne; pomeni predvsem veliko razbitih družin. Vi to dobro veste, saj ste to prav tukaj tudi sami doživeli: koliko trpljenja, koliko uničenja, koliko bolečine! Danes, dragi bratje in sestre, se iz tega mesta ponovno dviga krik Božjega ljudstva ter vseh mož in žena dobre volje: Nikoli več vojne!" je bil na olimpijskem stadionu Koševo v Sarajevu med svojo pridigo jasen papež Frančišek. V svoji odmevni pridigi je sveti oče ponudil vsem tistim, ki si prizadevamo za mir, krščanski vzorec odpuščanja in molitve, vsakodnevnega prizadevanja za dobro in lepo, za udejaveno, živeto pravičnost, ki edina gradi mir.

str. 2

TRST Projekt Digitisk Zadruga Goriška Mohorjeva

Naš digitalni spomin je dostopen vsem!

Miro Oppelt, Peter Černic in Saša Rudolf (foto IG)

Projekt Digitisk-Digispomin predstavlja pomembno izkušnjo za Zadrugo Goriška Mohorjeva, saj se je prvič spopadla z izzivom, ki ne sodi v njen tradicionalni delokrog. Naša Zadruga se namreč namreč sledi potrebam in zahtevam časa, ki 'spodbujajo' ustanove, da širijo svoja delovna obzorja in kompetence zaposlenega osebja. Dejansko je projekt Digitisk, ki so ga krstno predstavili v dvorani Tessitori v Trstu v ponedeljek, 8. junija, (v kratkem bo sledila še predstavitev v Gorici) pomemben kulturni korak v smer ohranjanja lepega dela naše publicistične oziroma medijsko-časopisne dediščine. Kot je uvodoma poudaril predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva Peter Černic, predstavlja projekt, ki ga je materialno izvedlo podjetje Mikrografija iz Novega mesta, tudi velik tehnični podvig za samo ustanovo. V digitalno obliko je bilo prenesenih 40 tisoč strani skupine časopisov, ki so od povojnega časa dalje v našem zamejskem prostoru ob krščanskem etosu krojili še demokratični in narodni čut dela manjšine - to je tistega, ki se ni prepoznaval v načelih režimske jugoslovanske (in splošno komunistične) opcije: predmet digitalizacije so bili Slovenski Primorec, ki je od leta 1945 do 1948

kot tednik katoliško usmerjenih Slovencev izhajal v Gorici, njegov naslednik *Katoliški glas* (izhajal je od 1949 do 1995), tržaški *Novi List* (1955-1995) in *Demokracija* (glasilo Slovenske demokratske zveze). Digitaliziran je bil tudi del arhiva Novega glasa, časopisa, ki je nastal z združitvijo Katoliškega glasa in Novega lista.

Sodelovanje z NUK-om

Predsednik Zadruga Peter Černic je poudaril, da se je načrt porodil pred dvema letoma in se je uresničil v sodelovanju z Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani, točneje z njeno sekcijo Digitalna knjižnica Slovenije (dLib.si), ki ponuja digitalizacijo časopisnega, knjižnega in še raznovrstnega pisnega materiala. Na svoje namizje lahko sletni uporabnik dobi celotna besedila revij, časopisov in knjig ter slikovne, zemljevidne in zvočne vire. Dostop je prost in brez omejitev. Da je Zadruga Goriška Mohorjeva močno verjela v ta projekt, zgovorno priča dejstvo, da je začetni namenski finančni podpori dežele FJK (v višini 34 tisoč evrov) prišlela še sredstva iz svojega rednega bugeta. "Ponudili smo na voljo širokemu spektru uporabnikov bogat material, ki bi drugače ostal težko dosegljiv na zaprašenih policah knjižničnih ustanov", je dejal Černic. Zahvalil se je obenem knjižnici Dušana Černeta iz Trsta, da je dala na razpolago kopije časopisa *Demokracija*, in odborniku Zadruga GM Jožku Fornazariču, ki je tehnično spremljal celoten projekt.

Mehanizem iskanja

Predsednik Černic je nato obrazložil mehanizem iskanja dokumentacije, do katere je mogoče priti preko portala <http://www.dlib.si>.

/str. 16

Igor Gregori

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES
Konferenca za Italijo

24. OBLETNICA OSAMOSVOJITVE
SLOVENIJE

Slavnostni gost
JANEZ JANŠA
Spregovoril bo tudi Drago Štoka

Večer bo vodila časnikarka
Erika Jazbar

Kulturni program
Goriški oktet Vrtnica

Petek, 19. junija 2015 ob 20.00
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Sodelujejo: Svet slovenskih organizacij,
Veterani vojne za Slovenijo in Združenje VSO

SREČANJA POD LIPAMI

Krožek Anton Gregorčič

Ob upravnih volitvah v Italiji

Renzijeve reforme

S 1. strani Mir je Božji ...

“In Nova zaveza nas uči, da je izpolnitev pravičnosti ljubiti bližnjega kakor samega sebe”, je dejal sveti

potrpežljivosti, za milost, da bi se borili in delali za pravičnost; da bi bili usmiljeni, da bi delali za mir, da bi sejali mir in ne vojne

oče in nadaljeval: “Kako se spremenijo stvari takrat, kadar se, z Božjo milostjo, držimo te zapovedi! Zato, ker se spremenimo mi! Tista oseba, tisti narod, ki sem ga videl kot sovražnika, ima isto obličje kakor jaz, ima srce kakor jaz, dušo kakor jaz, saj imamo istega Očeta v nebesih. Resnična pravičnost torej pomeni storiti tisti osebi, tistemu narodu to, kar želim, da bi oni storili meni, mojemu narodu”.

Svojo pridigo med bogoslužjem, somaševala sta tudi slovenska škofa Stanislav Zore in Jurij Bizjak, je sveti oče končal z besedami: “Dragi bratje in sestre, danes skupaj prosimo Gospoda, na Marijino priprošnjo, za milost, da bi imeli preprosto srce, za milost

ter razprtije. To je pot, ki osrečuje, ki vodi k blaženosti”.

Ko je v jutranjih urah sveti oče prispel na sarajevsko letališče, so ga pozdravili otroci, papež se ni oziral na varnostnike in se je z otroki zadržal več časa, kot so mu ga odmerili, prav vsakemu je tudi dal roko.

Zatem je bil uradni sprejem na trgu pred palačo predsedstva. Sledil je vljudnostni obisk pri predsedstvu države. Nekaj po deseti uri pa se je začelo srečanje s predstavniki oblasti, med katerim je imel sveti oče prvi govor, ki ga je najprej začel z zahvalo za povabilo v Sarajevo.

“Sarajevo ter Bosna in Hercegovina imata za Evropo in ves svet poseben pomen. Že stoletja so na

tem področju prisotne skupnosti, ki izpovedujejo različne vere ter pripadajo različnim etnijam in kulturam, bogate s svojimi posebnimi značilnostmi in ponosne na svoja posebna izročila, ki pa nikakor niso bila dolgo časa ovira za vzpostavitev medsebojnih prijateljskih ter pristranskih odnosov”, je v svojem nagovoru poudaril papež Francišek, ki je Sarajevo tudi imenoval “Jeruzalem Evrope, stičišče kultur, narodov in verstev”, in prav to po mnenju svetega očeta “zahteva nenehno vzpostavljanje novih mostov, skrb in obnovo obstoječih, saj je le tako zagotovljena sproščena, varna in civilizirana komunikacija”.

Sveti oče se je zaustavil pri dialogu: “Potreben je potrpežljiv in zaupen pogovor, da bodo lahko posamezniki, družine in skupnosti posredovale naprej vrednote lastne kulture ter sprejemale dobro, ki prihaja iz izkušnje drugih”.

Sveti Francišek zna govoriti jasno, saj: “Vsi moramo pri uspešnem zavračanju zverinstev tistih, ki vsako različnost uporabijo kot priložnost ter povod za kruto nasilje, priznati temeljne vrednote, ki so skupne vsemu človeštvu, vrednote, v imenu katerih lahko in moramo sodelovati, ustvarjati in se pogovarjati, odpuščati in rasti ter omogočiti, da različni glasovi skupaj ustvarijo čudovito ter spevno pesem in ne fanatičnega krika sovraštva”.

Za noben cenen ekumenizem ne gre, sporoča papež, ampak za udejanjeno, pravično in plodno sožitje različnih!

Za nami so upravne volitve v Italiji, ki sicer niso pripeljale do velikih sprememb v sedanji razdelitvi moči med političnimi strankami, so pa vseeno pomemben kazalec trenutnega stanja v državi. Demokratska stranka je več ali manj ohranila svojo moč, precej pa se je omajal položaj nje-nega državnega tajnika in sedanjega predsednika vlade Renzija. To pa predvsem zaradi ostrih nasprotovanj v sami njegovi stranki. Njegov način vodenja in brezkompromisno obračunavanje z nasprotniki sta za nekatere nekdanje voditelje stranke nesprijemljiva. Pri tem je treba tudi poudariti, da je v očeh mnogih pripadnikov Demokratske stranke sedanji tajnik Renzi izraz sredinske katoliške struje, ki ji je v obdobju medvladja in pomanjkanja idej uspelo popolnoma osvojiti vodstvo stranke. Vendar bi rad v tem zapisu poudaril predvsem nasprotovanja, ki se pojavljajo

v državi zaradi reform, ki jih Renzi uvaja: bistveno je posegel v politiko s predlagano ukinitvijo senata in z novim volilnim zakonom (in ko politikom kdo skuša onemogočiti, da bi bili ponovno izvoljeni, se seveda uprejo). Stopil je na izrazito pot reform z novo ureditvijo delovnih razmerij (Jobs Act). Lotil se je tudi šolstva itd. Vse to pa je izzvalo reakcije v tistem večinskem delu Italije, ki je še vedno korporativen in združen v razne interesne skupine. Dovolj je, da pogledamo, kako se dvignejo posamezne komponente, ko gre za njihove interese, ki so desetletja zacementirani, in izrazito odklanjajo vsako reformo. Nekateri pravijo, zlasti opazovalci iz tujine, da je Italija zaradi tega pojava tako pokvarjena, da se ne bo iz tega stanja nikdar mogla izvleči. V tej državi še vedno vladajo pravila korupcije, medsebojnih uslug, napredovanja zaradi prijateljstev in ne zaradi zmožnosti in še bi lah-

ko naštevati. To pa državo blokira in jo postavlja v zastarelo položaj v nasprotju s t. i. naprednimi državami. Ne naprednimi v samo deklariranem socialističnem smislu, ampak v tem, da se uveljavlja tržno gospodarstvo, da se daje možnost vodenja zmožnim ljudem, da se lahko mladi uveljavijo. Renzijeve reforme so izzvale reakcije tudi med našo skupnostjo, saj se nas nekateri sklepi neposredno tičejo: reforma krajevnih uprav, ukinitvev pokrajin in še kaj. Tudi naša manjšinska stvarnost je na neki način neka korporacija, ki čuva in brani tiste maloštevilne dosežke, ki nam jih je uspelo dobiti v desetletjih od Italije. Mislim pa, da je naša stvarnost posebna prav zaradi statusa manjšinske, to se pravi, da smo zaradi tega ogroženi v svojem obstoju. Tukaj pa bi morala veljati kot za vse ogrožene manjšine posebna pravila, ki edina lahko zagotovijo obstoj.

B. S.

Tik pred oddajo časnika v tisk smo iz Rima prejeli fotografije s srečanja delegacije slovenske narodne skupnosti iz Italije z italijanskim predsednikom Sergiom Mattarellom. Senatorka Tamara Blažina, predsednik SKGZ Rudi Pavšič, deželni svetnik in tajnik SSK Igor Gabrovec, predsednica Upravnega odbora SSG Breda Pahor, predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobra, predsednik SSO Walter Bandelj, odgovorni urednik Primorskega dnevnika Dušan Udovič ter predsednik izdajatelja Primorskega dnevnika DZP Prace Bojan Brezigar so predsedniku Mattarelli izročili posebno pismo, o katerem bomo poročali več prihodnjic.

Minister Gorazd Žmavc na obisku v Avstriji pri ministru Ostermayerju Govor je bil o vprašanih slovenske manjšine

Minister Gorazd Žmavc je bil v torek, 2. junija 2015, na obisku pri zveznem ministru dr. Josefu Ostermayerju. Mini-

ster za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc se je srečal z avstrijskim zveznim ministrom za umetnost in kulturo, ustavo in medije dr. Josefom Ostermayerjem. Sogovornika sta se srečala prvič in v prijetnem vzdušju govorila o odprtih vprašanih, ki zadevajo slovensko manjšino v Avstriji.

V uvodu je minister Žmavc čestital zveznemu ministru dr. Ostermayerju ob 60. obletnici podpisa Avstrijske državne pogodbe in ob tem poudaril njen pomen za

šolo na Koroškem ter financiranjem vrtcev. Minister Žmavc je v nadaljevanju pogovora opozoril na

zaščito slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem. V nadaljevanju sta se sogovornika dotaknila dosedanjega konstruktivnega sodelovanja pri reševanju odprtih vprašanj, povezanih s Slovensko glasbeno

potrebo po dvigu finančne podpore za manjšino, ki se ni spremenila zadnjih 20 let. V tem okviru je izpostavil problematiko financiranja manjšinskih medijev in še posebej hudo finančno stanje tednika No-

vic. Izrazil je željo, da bi avstrijska stran našla ustrezno sistemsko rešitev, s katero bi se zagotovil njihov nadaljnji obstoj in delovanje. Minister Ostermayer je odgovoril, da se bo sistemska rešitev poskušala najti v okviru nove zakona o podpori tiskanim medijem.

Ob koncu pogovora je minister Žmavc povabil dr. Ostermayerja na povratni obisk v Republiko Slovenijo, kar je sogovornik z veseljem sprejel.

Pred srečanjem z zveznim ministrom se je minister Gorazd Žmavc na veleposlaništvu Republike Slovenije srečal s predstavnikoma dunajskih Slovencev. V pogovoru so mu predstavili delovanje tamkajšnjih slovenskih društev in iniciativ ter ob tem izpostavili predvsem željo po vzpostavitvi slovenskega šolskega pouka in vrtca. Minister je obljubil oblikovanje celovitega koncepta enotnega predstavljanja Slovencev na Dunaju, vključno z nudenjem podpore tam živečim slovenski skupnosti.

Povejmo na glas

Zakaj tako malo za mlade?

V prejšnji številki smo navedli podatke, ki govorijo o zagotovo nelahkem počutju mladih in celo otrok. Strupena senca depresije se vse bolj širi tudi nanje in lahko rečemo, da niso mladi skorajda nič manj obremenjeni s sodobnim življenjem kot odrasli. Tudi lahko trdimo, da se vsaj v evropskem prostoru nahajamo v območju nekakšne kolektivne depresije, ki nas hromi in nam jemlje moč za reševanje sedanjih problemov, predvsem pa za načrtovanje prihodnosti. Te kot da v duhovnem smislu ne bi več imeli, tako zatrjujejo priznani izvedenci, ali pa je nerazvidna. Če pa se vrnemo na mlado ali celo najmlajšo generacijo, bi se veljalo zanjo dosti bolj zavzeti, če smo zmožni sprejeti resnico o tem, kako se mladi dandanes počutijo. Bolj bi se morali zavedati svojega vsakdana, ki je podoben vsakdanu odraslih in torej pesti vse. Obveznosti skozi ves dan, šola ali študij, popoldne šport, glasba in še kakšna druga dejavnost, potem učenje, pisanje nalog, z eno besedo dirka od jutra do večera. In seveda pričakovanja staršev in njihova tesnoba, če ne gre vse tako, kot so si zamislili, in ni uspehov, ki so si jih želeli. Slej ko prej pa stanja mladih več kot toliko ne jemljemo v poštev, sicer bi jih bolj razumeli, jih bili bolj pripravljeni poslušati in se vživeti v njihove želje, ki so vendar drugačne od naših. Da mladi nikakor niso v lahki situaciji, o tem govori družbeni vidik problema, ki zanesljivo predstavlja največji delež nelagodja. Družba kot takšna, in to velja

za ves razviti svet, temeljnih težav nove generacije ne rešuje, in to je zelo milo rečeno skrajno osupljivo in vsestransko škodljivo. Brezposelnost mladih je najmanj še enkrat večja od brezposelnosti odraslih, poleg tega pa ni videti nikakršnih pobud in ukrepov, ki bi prihajajoči generaciji omogočila dostojen pričetek samostojnega življenja - tega si ni mogoče predstavljati brez po možnosti lastnega bivalnega prostora. Kje so tozadevne investicije, kje so ugodne posojilne ponudbe in kje je v obvladovanju brezposelnosti mogoče opaziti posebno in toliko večjo skrb za mlade? Človek preprosto ne more verjeti, da vsega naštetega ni, in se sprašuje, kako je kaj takšnega sploh mogoče. Seveda se na tem mestu odpirajo še hujša vprašanja, ki pa zadevajo našo civilizacijo v celoti. Če naši mladi nimajo primerne prihodnosti, potem je nimajo niti starejše generacije in potem jih nima vsa naša družba in jih nima naša razvita civilizacija. Kaj se naša prihodnost ne izničuje, če naši mladi nimajo prihodnosti? Kaj res nimamo otipljive prihodnosti, pa bi jo lahko imeli, če bi se družbeno in politično za svoje potomce zavzeli? Kako je mogoče, da nekako nemočno strmimo v vsa ta dejstva in ne ukrenemo ničesar prelomnega? Do kdaj bomo na tak način paralizirani, saj bo nadaljnja negibnost problem le zaostrovala? To, da mladi o vsem tem v glavnem molčijo, ni dobro znamenje. V nobenem primeru nas ne bi smelo še naprej usnavati.

Janez Povše

Sklepno praznovanje 50. obletnice slovenskega skavtizma na Goriškem

"Skavtizem pomaga odrasti, vliva samozavest in utrjuje v veri"

Kdor se je v nedeljo, 7. junija, udeležil praznovanja goriških skavtov v Kulturnem centru Lojze Bratuž in ob njem, je gotovo odnesel nepozabne vtise. Res je pomembna vzgojna razsežnost, dejstvo, da je skavtska organizacija v zadnjih desetletjih močno zaznamovala več rodov mladih Slovencev na Goriškem; da so številni (nekdanji) skavti dejavni v naših društvih in organizacijah ter na javnih mestih; da so iz njih zrastle številne družine, v katerih se še vedno gojijo tri skavtske obljube, itd. Na jubilejni proslavi pa je bilo poleg vsega tega posebno lepo videti, kako je ta dogodek povezal čez 300 ljudi in kako so se med sabo vsi čutili brate in sestre. Niso bili številke, to ni bila parada: to je bil praznik velike skupnosti, ki jo sestavljajo obrazi in zgodbe, osebe z izrazitim čutom pripadnosti, ki jih je nekaj močnega povežalo, jih povezuje in (upamo) bo še povezovalo.

Že število 'mladih različnih starosti', ki so se udeležili skavtskih pevskih vaj v Močnikovem domu nekaj dni pred slavljem, in njihovo navdušenje sta presenetili organizatorje. V nedeljo popoldne je tako marsikdo povlekel iz omare star skavtski krog, se pogledal v zrcalo in se poln pričakovanj odpravil proti Drevoredu 20. septembra. Kmalu se je zbrala množica, ki se je proti večernim uram številčno še krepila. Pravi praznik življenja! Prisotni so bili dojenčki, predšolski otroci, šolarji, študenti, odrasli, pa vse do staroste in prvega starešine goriških skavtov, prof. Martina Krannerja. Marsikdo je lahko po več letih srečal prijatelja iz mladosti ali pa odkril, da je nekoč bil skavt nekdo, o katerem bi si nikdar ne mislil, da je to bil.

Kot smo že pisali, segajo zametki goriške skavtske organizacije v prva 60. leta prejšnjega stoletja, ko se je nekaterim mladim porodila želja, da bi - po zgledu tržaških rojakov - tudi v mestu ob Soči postavili na noge izkušnjo, ki bi se navdihovala v načelih in metodi ustanovitelja svetovnega skavtizma, Roberta Baden-Powella. V zadnjih mesecih so se že spomnili 50. obletnice neprekinjenega delovanja oziroma 50-letnice moškega skavtizma na Goriškem, ki ima izvor na sestanku 7. junija 1964. Na isti dan - po 51 letih - je zato potekalo glavno - in sklepno - praznovanje okroglega jubileja.

Razstava, film, Planika

O skavtizmu kot gibanju, o poti, ki jo je prehodila naša organizacija, o tem, kakšen velikan je bil prvi duhovni vodja in pobudnik goriških skavtov Sivi medved (dr. Kazimir Humar), pa še marsikaj drugega lahko do srede avgusta izve, kdor si ogleda dokumentarno razstavo v atriju Kulturnega centra Bratuž. Na uradnem odprtju je Tamara Kosič, ki jo je uredila (dela je bilo ogromno!), povedala, da so v prvem delu razstave zbrani tematski panoji, ki vsebujejo informacije o nastanku skavtizma pri nas in po svetu, o skavtizmu na splošno in metodologiji. Nekaj panojev so posvetili jamboreem, reviji Planika, medletnim dejavnostim. Panoji v drugem delu razstave predstavljajo nekaj sprehod po spominih, od 60. let do danes, s fotografijami, članki itd. Tretji del razstave bogatijo predmeti iz skavtskega življenja: taborni ogenj, jambor, skavtski vozli, pesmarice, priročniki, prvi zapisniki, značke itd. Na razpologo je tudi prazen pano, na katerega lahko vsak pripne svojo fotografijo, napiše svoj spomin ali anekdoto. Ko bo pano dopolnjen, ga bodo dodali med druge spomine, je še povedala Tamara Kosič.

V komorni dvorani Centra Bratuž je nato bil na ogled dokumentarec,

ki si ga je v različnih trenutkih z zanimanjem ogledalo veliko ljudi. Za to priložnost so namreč skavti digitalizirali več video posnetkov s taborov, jurjevanj, odhodov, športnih srečanj itd. od leta 1976 dalje in jih zbrali na več DVD-jih. Zaradi velikega povpraševanja si bodo zainteresirani lahko ogledali dokumentarec s filmi s taborov (1976, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1984, 1995, 2006) v četrtek, 18. junija, ob 20.30 v Močnikovem domu v Gorici.

spročeni spusti spet nazaj v dolino". Kdor skavtizma ni doživel, to lahko stori na najbolj učinkovit in prodoren način pre-

Skupina prvih goriških skavtov s prof. Martinom Krannerjem

Pod košatimi lipami ob skavtskem sedežu je nato bila zahvalna sveta maša. Daroval jo je sedanji duhovni asistent msgr. Renato Podbersič, somaševali pa so nekdanji duhovni spremljevalci oz. sami člani organizacije, dekan Ka-

pel zbor pod vodstvom Katerine Ferletič in Lucrezie Bogaro.

Kot se za skavtski praznik spodobi, je organizacija ponudila večerjo, odlično skavtsko "paštošuto", ki jo je za vse prisotne pripravil Joško Kogoj, še en steber iz prve skupine. Trenutki, ki jih bratje ob takih slavnih delih ob obloženih mizah, so vedno dragocena priložnost za pogovore, obujanje spominov, smeh, dobro voljo in utrjevanje vezi.

Jubilejni taborni ogenj

Ko se je zmračilo, je popoldan, poln doživetij, kronal se taborni ogenj, ki ga je na nogometnem igrišču zrežirala Katerina Ferletič s pomočjo odličnih sodelavcev Solange Degenhardt, Marka Brajnika in Jordana Ferletiča. Z nepogrešljivim skavtskim petjem se je - prek dovtipnega pripovedovanja anekdot in skečev, ki so jih sooblikovali različni rodovi skavtov - prepletal duhovit prikaz "časovnega traka goriškega skavtizma": v različnih dobah (od kamene dalje...) so se goriški skavti ustanovili, so gradili, so se organizirali, reformirali, modernizirali in pristali v postmoderni dobi, v kateri so simbolično predali vse, kar premorejo, najmlajšim članom. Pred uradnim koncem večera je Simon Peter Leban v imenu današnjega vodstva povedal, da so za naslednje leto razpoložljivi le štirje voditelji. "Upamo, da se bo število do septembra povečalo", drugače ne morejo zagotoviti delovanja

treh vej. "Stvarnost je pač taka". Zavedajo se, da voditelji sami ne morejo več peljati naprej organizacije. Zato so pozvali starše, stare skavte in prijatelje, naj pristopijo in jih s sodelovanjem podprejo. Načelnik David Bandelj je prisotne povabil k molitvi in tako pripočil Bogu preteklost, sedanost in prihodnost organizacije "za tistih 50 let, ki jih še manjka do 100-letnice"... Mauro Leban se je zahvalil vsem za prisotnost in pomoč, starejšim pa zlasti za "dokaz navezanosti na korenine in na organizacijo, ki jo lahko prepustimo mlajšim. Naj vedo, da kljub težavam niso sami, ampak da velik krog ljudi, ki so sli pred njimi po isti poti, ima še

Odprje dokumentarne razstave

Med zahvalno mašo

Katerina F., Solange D., Jordan F., Marko B.

Poleg razstave in videa so skavti uresničili še en podvig - posebno številko Planike, ki na 35 straneh prikazuje razvoj organizacije. Pripravili so jo člani noviciata roverjev in popotnic pod vodstvom Sanje Vogrič in Sare Soban, ki sta jima pomagala izkušena starejša brata Aleš Lojk in Davorin Devetak. Mladi uredniki sta orisali nastanek in vsebino te posebne številke Planike ter se zahvalili Davorinu in hčerki Lari, ki sta poskrbeli za grafično oblikovanje. V delu pa je zajetnejša, jubilejna Planika, ki bo izšla v jesenskem času in ji namerjavo posvetiti poseben večer.

Zbor in klici

Na ploščadi pred bližnjo telovadnico je nato žvižg načelnika priklical vse navzoče h glavnemu zboru. Ob skavtski himni je član skupine izpred 50 let, Bruno Tomsič, dvignil zastavo na jamboru ob skavtskem sedežu. Sedanja načelnika David Bandelj in Alenka Di Battista sta v krajšem nagovoru izrazila svoje posebno zadovoljstvo ob prisotnosti tolikšnega števila skavtov različnih generacij. "Vsi, ki smo danes tukaj zbrani, vemo, da nas je skavtska izkušnja prav posebej zaznamovala in obogatila". Skavtizem postane del človeka, pomaga odrasti, vliva samozavest in utrjuje v veri. "Pot je bila zanimiva in raznolika: strmi vzponi in padci so bili vedno poplačani s prečudovitimi razgledi in

lahko napajajo v tako močnih koreninah. V imenu tržaških bratov in sester je Ivica Švab povedala, da je zelo navezana na skavtsko organizacijo, "ki je goriška in tržaška, dekliska in fantovska". Ona sama spada v generacijo, ki je želela in nato uresničila enotno zamejsko skavtsko družino. 50 let ni kratka doba. V skavtskih vrstah se zbira zdrava in plemenita mladina, ki veliko daje in hkrati veliko prejema. Na slavlju so bili med drugimi uglednimi osebnostmi navzoči podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, sovojenjska županja Alenka Florenin in goriška občinska svetnica Marilka Koršič. Poseben dogodek so bili klici prisotnih vodov, obstoječih in tudi takih, ki ne obstajajo več. Prav je, da jih na tem mestu navedemo, saj tudi seznam teh "skavtskih družin" govori o času, ki je preteklo, in o bogastvu goriške organizacije: bobri, fazanke, gamsi, grlice, jeleni, kragulji, krti, labodi, leopardi, lisice, medvedi, modrasi, mrvljice, nosorogi, orli, panterji, pume, sokoli, sove, srne, taščice, tigri, tinke, volkovi, žolne.

Po tabornem ognju

rel Bolčina, g. Marjan Markežič, p. Robin Schweiger in p. David Breščiani. V uvodu v mašo se je Bernard Spazzapan, član prve skupine in načelnik prvih 13 let organizacije, zahvalil Bogu za prehojeno pot: šlo je za poseben Božji blagoslov, saj je skupina rastle in se razvijala. Na začetku so bili v dvanajstih, po 50 letih sta pred nami več kot dve generaciji skavtov, "že prihaja tretja". Bog naj da še naprej zdrav razvoj, je dejal. V homiliji je g. Bolčina "odprl" nedeljsko Božjo besedo in dejal, da naše življenje ima smisel, ker nas je Jezus odrešil. Bog je dal obljubo, ki je ni mogel preklicati. Tudi skavti smo obljubili. V 50 letih smo doživeli marsikaj lepega, pa tudi nasprotovanja in različne poglede. Po vsem tem času smo še tu, ker skavtizem ne sloni na človeški podlagi, ampak na treh obljubah: ljubezni do Boga, bližnjega in domovine. Organizacijo bomo ohranili in tudi izboljšali, če bomo imeli vero in zaupanje v Božjo voljo, je sklenil mašnik. Dobro premišljene prošnje in zahvale ter druge molitve so brali starejši in mlajši skavti, ob spremljavi desetih kitaristov pa je

pri srcu skavtizem in jim je pripravljen pomagati". Morda bi se pa našel način, da bi se starejši, ki bi to hoteli, občasno srečevali "ob kitari ali pizzii" in mogoče ugotovili, da kdo lahko pomaga pri kakšni dejavnosti, je sklenil "zgodovinski načelnik" Mauro. PS. Če je praznik tako lepo uspel in bo ostal v nepozabnem spominu, gre zaslugi in zahvala članom koordinacijskega odbora pod vodstvom Maura Leban, ki so dogodek zasnovali in uresničili tako, da so "garali", kot je med mašo zatrdil tudi msgr. Podbersič. V imenu vseh še ne imenovanih (za vse žal ni prostora!) omenimo vsaj Nikota Klanjščka: on je februarja 1964 kot gimnazijec prvi pisal pismo uredniku Pastirčka g. Prešernu, ker "bi rad postal skavt". In na nedeljskem prazniku, ob jubileju organizacije, ki se je rodila iz njegovega pisemca, je bil kot zvokovni tehnik glavnino časa "v zakulisju". Nekateri so pa res pravi stebri, ki se še naprej velikodušno razdajajo. Vedno pripravljene!

DG

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Obisk kardinala Burkea v Trstu

Ostati v Kristusovi Resnici

Na pobudo Coordinamento nazionale Summorum Pontificum in župljanov tržaške župnije Beata Vergine del Rosario je Trst obiskal ameriški kardinal Burke, ki je bil dolga leta prefekt vrhovnega sodišča Apostolske signature, zdaj pa je kardinal patron Malteškega reda. V hotelu Savoia je v soboto, 16. maja, popoldne imel predavanje z naslovom *Krščanski zakon v nauku in pastoralni*. Med uro in pol trajajočim predavanjem, ki je bilo po svoji jasnosti in lepoti že prava kateheza zbranih, je osvetlil in poudaril vrsto pomembnih in ključnih pojmov za pravo razumevanje svetega zakona. Govor je bil tudi o prejšnji in prihajajoči sinodi o družini, ki bo oktobra v Rimu. Poseben poudarek je bil odgovor na sporne, če že ne zmotne, predloge, ki jih spodbujajo nekateri nemški škofje.

Kardinal je pričel predavanje s kratko predstavitev knjige *Ostati v Kristusovi Resnici*, ki jo je skupaj napisalo pet kardinalov in nekaj drugih pomembnih sodelavcev. Knjiga je odgovor na sporne teze nemškega kardinala Walterja Kasperja, ki se ne skladajo s trajno disciplino in naukom Cerkve. Eden od glavnih tovrstnih predlogov je predstavitev prakse pravoslavnih Cerkva (te niso v edinosti s Rimom), ki dovoljujejo drugo "poroko", kot nekaj dobrega in evangelijskega. S tem je kardinal Kasper pravzaprav predlagal spremembo dosedanjega nauka Cerkve, kar je nesprijemljivo iz več razlogov. Že osnove filozofije nas učijo, da ne more nekaj obstajati in ne obstajati obenem. V tem primeru imamo v mislih sveti zakon. Knjiga ni polemična v ozkem pomenu be-

sede, ampak izčrpno in jasno predstavlja večni nauk Cerkve. Predstavil je resnično učenje cerkvenih očetov in nicejskega koncila. Kardinal Burke je opozoril, da je v Cerkve vstopil posvetni način razmišljanja in je zato najprej potrebna ponovna evangelizacija Cerkve od znotraj. Knjiga je nastala na varni podlagi učiteljstva, predvsem apostolske spodbude sv. Janeza Pavla II. *Familiaris Consortio*. Iz te spodbude so po njeni točki št. 5 tudi prevzeli naslov za knjigo. Izdana je v petih svetovnih jezikih, sedaj pa jo prevajajo še v več tujih jezikov.

V več točkah dolgega predavanja se je dotaknil veliko tem. V prvi točki je govoril o odnosu med vero in kulturo. Dejal je, da mora vodilo kristjanom biti podajanje Resnice v ljubezni. V drugi točki je opozoril na nevarnost sentimentalizma. Izpostavil je težavo lažne sočutnosti, ko bližnjega puščamo v nevednosti in grehu. Tako bližnji ne vidi Resnice in ne škodi le samemu sebi, ampak tudi vsem bližnjim. Posebno zanimivo je bilo poglavje o radikalnem predlogu spremembe procesa za ugotavljanje ničnosti zakona. V njem je kot eden največjih svetovnih strokovnjakov na tem področju izpostavil nevarnosti nepremišljene poseganja v zahtevno in varno prakso Cerkve, ki je plod večstoletnega nadgrajevanja postopka. Sam ima neposredno izkušnjo s strašanskimi posledicami, ki jih je v njegovi domovini (ZDA) pustilo olajšanje postopka z opustitvijo drugega preverjan-

ja. Jasno je dejal, da so pri postopku glavni problem škofje, ki ne imenujejo na odgovorna mesta kvalitetnih kadrov ter nasploh ne bedijo nad postopki, tako se dogajajo lahko hude zlorabe postopkov, tudi v lastno materialno korist odgovornih, ni pa

zadoščeno pravici in resnici. Nadaljeval je s poučno točko o razliki med "polnostjo oblasti" (plenitudo potestatis) in "absolutno močjo". Omenil je dogajanje na sinodi, kjer so nekateri šli tako daleč, da so trdili, da ima papež moč razvezati katerokoli sklenjeno zakonsko zvezo. Jasno pa je, da je papež zgolj v službi Kristusa. Kakor lepo uči 2. vatikanski koncil v svoji dogmatični konstituciji o Cerkvi, Sveti Duh ni bil obljubljen Petrovim naslednikom zato, da bi po njegovem razodetju oznanjali neki nov nauk, temveč zato, da bi z njegovo pomočjo sveto čuvali in zvesto podajali razodetje, posredovano po apostolih. Tudi v Zakoniku cerkvenega prava je jasno zapisano, da samo smrt prekine sklenjeno poročno zvezo. Logična posledica temu je bila razjasnitev pojmov "nauk" in "di-

sciplina".

V zadnjih točkah je osvetlil pogled na novo evangelizacijo in družino. Dejal je, da ima sinoda nalogo spodbujati Cerkev, da bi bila bolj zvesta. Družina ima moč evangelizacije, ki je močnejša od sil in moči, ki delujejo za uničenje in deformacijo družine. Sinoda mora pokazati na lepoto in prednosti družinskega življenja. V današnjem svetu so dobre družine kamen spetke. Cerkev mora vlivati moč in dajati pomoč družinam. Te so namreč prvi kraj posredovanja vere. V njej vsi evangelizirajo, so evangelizirani in brez nje ne bo evangelizacije. Mnoge težave so plod nezadovoljnosti, neurejenosti, neurejenosti, medijev, ki propagirajo t. i. "teorijo spola". Zdravilo za to je zdravo družinsko življenje. Samo svete družine lahko pričujejo. Kristus je glede ločitve jasno povedal,

da od začetka ni bilo tako in da zakonca postaneta eno meso, ki ga je Bog združil. Vsi zakonci prejmejo tudi milost stanu. Zvestoba je velika stvar in ljubezen med zakoncema je velika skrivnost. Z neupoštevanjem tega uničujemo korenine Cerkve. V zaključnih minutah govora je povedal, da živimo v času, ko je sveti zakon pod strašnim napadom. Ločitev, "poroka" za istospolne in obstoj pastirjev, ki so v imenu usmiljenja in tolerance tihotero zanikajo, da se v zakonu dobijo potrebne milosti za vztrajanje, zelo napadajo družino. Zakonci pa so poklicani pričevati, pri obrambi poroke in družine pa so nam vsem v zgled veliki svetniki, kot so sv. Janez Krstnik, sv. Janez Fisher, sv. Tomaž Moore. Moramo se zavedati, da je satan tisti, ki širi napake in zmote.

SK

Srečanje pevskih zborov kraške dekanije

Lepo uspel praznik cerkvenega petja

Združeni zbor ZCPZ iz Trsta je gostoval na srečanju cerkvenih pevskih zborov kraške dekanije, ki so ga na zadnjo majsko nedeljo priredili v župnijski cerkvi sv. Jerneja v Senožečah. Gre za tradicionalno srečanje cerkvenih pevskih zborov, ki je imelo tokrat svež pridih zaradi sodelo-

vanja mladih in vključitve molitve po načinu nove evangelizacije. Pevce je spodbudno nagovoril prodekan Aleksander Skapin: "V cerkvi imate prvo besedo, saj s pesmijo naznanite in slavite Gospodovo vstajenje... Hvala vam, pevci, za ljubezen do Boga, ki se kaže v lepi pesmi, na katero se pripravljate s pevskimi vajami. Bodite steber vsake liturgije. Bog naj blagoslovi vašo melodično molitev". Zvrstili so se pevci 12 zborov in zasedb, ki sodelujejo pri nedeljskih mašah v cerkvah od Kostanjevice na Krasu do Brezovice in Rodika, in sicer: CPZ Senožeče, pevci iz Temnice, pomlajen zbor pevcev iz Kostanjevi-

so pokazali dovršeno izvajanje pod vodstvom po večini mladih in šolanih zborovodij. S prijetnostjo so dogodek podprli domači župniki, in sicer Vid Premrl, Bogdan Špacapan, Ivan Bajec, Aleksander Skapin in gostitelj Pavel Kodelja, tudi sam šolan glasbenik. Izpostaviti velja njegovo pogumno organizacijsko potezo, da je tradicionalno revijo dopolnil z ritmično izvedeno molitvijo slavljena Gospoda, ki je prinesla določeno svežino in so jo udeleženci pozitivno sprejeli. Sklepni aplavz je potrdil, da je letošnje srečanje pevskih zborov kraške dekanije lepo uspelo.

Jba

Deseta številka otroške revije Pastirček

Počitnice so že tu!

Pa smo tudi letos prišli na cilj! Šolska vrata so se zaprla, šola bo zdolgočasno vsa sama ždela na žgočem poletnem soncu in čakala, da bodo njene učilnice spet napolnili živahni otroški glasovi. Šolarji so spravili šolsko torbo, zvezke, knjige in druge šolske pripomočke, saj se je na obzorju vendarle prikazalo sonce svobode, ki bo veselo sijalo na zadovoljne, srečne obrazke tja do jeseni, ko se bo treba spet napotiti "na pot učenosti". A to je sedaj še daleč ..., namreč: *Šolski je odpeljal vlak, /.../ Zlat je junija obraz. Brž na morje, v svet gora /.../ Tako radostno nago-varja pesmica Klic svobode*, ki jo je stkal V. T. Arhar; simpatičen vlak z navihanimi očmi pa je ilustrirala Danila Komjanc. Pastirčkov urednik Marijan Markežič želi vsem bralcem lepe, nepozabne počitnice, med katerimi sicer naj bralci ne pozabijo na Pastirčka, ki bo prihodnje leto praznoval 70. obletnico neprekinjenega izhajanja. Zato med poletjem ne bo počival, z urednikom in sodelavci bo "tuhtal", kako naj se ob tem mejniku odene s še bolj svežimi in zanimivimi vsebinami, da bo še bolj privlačen tudi za tiste, ki do sedaj še niso segli po njem. Da bo tak, pa lahko poskrbijo tudi mali Pastirčkovi prijatelji s čim bolj privlačnimi risbicami, tudi za novo naslovnico, in z zapisi o tem, kar bodo zanimivega doživeli v tem zlatem počitniškem času, v katerem otroci lahko tudi kaj pomagajo v domači hiši, da se bodo tudi mamica in očka, pa nona in nono vsaj malce odpočili.

Nerodnega Packa Walterja Grudine ob iztekajočem se šolskem letu izredno skrbi, da ne bi učiteljice zgrešile napisati njegovih ocen v spričevalo!! Drugače morda ne bi izdelal razreda zaradi njih!! Stric

Maks je Tjašo in Pastirčka že odpeljal na zaslužen izlet ob koncu naporenega šolskega leta. Zapeljali so se v gorsko tišino čudovitih Krnskih jezer; Marijan Markežič je natančno opisal pot do njih, pa tudi namignil, kaj vse je vredno ogleda v okolici Bovca. Tako je za letos kar najlepše končal rubriko *Trije na potepu*, ki je predstavila kar nekaj, tudi zgodovinsko vabljivih izletniških točk v neposredni bližini naše prelepe domovine, ki jo še vedno premalo poznamo.

Na zaslužene počitnice ob morju se odpravljata tudi medvedka Metka Danile Komjanc; še zadnjič vabi male bralce, naj dopolnijo risbico in naj poimenujejo narisane predmete, živali ... Kukavica v pesmi Ljubke Šorli v pesničinem srcu budi spomin na davne srečne dni ... Kot vselej je njene tople, iskrene stihе uglasbil Patrick Quaggiato. Kakšno neljubo srečanje je doživel na svojem izletu zajček Uhaček, razkriva zgodbica Marize Perat, ki je vse leto svoje pravljice pripovedi tako nevsiljivo bogatila z drobnimi, a zelo dragocenimi poučnimi iskricami. Kako naj še sami, predvsem na počitnicah, skrbimo za čisto okolje, opozarja Neža v zapisu *Narava*. Ista avtorica daje napotke, kako naj se otroci spoštljivo vedejo, če jih

kak prijatelj povabi k sebi na dom. V zadnji številki 69. letnika Pastirček ponuja bralcem kar dve slovenski ljudski pravljici, *Zakaj sovraži pes zajca*, *Jež in veverica*. Ob njiju bodo otroci lahko spoznali drobca iz ljudske zakladnice. Tudi v zadnji Pastirčkovi številki je kar nekaj napoja za dušo in krepitev vere in ljubezni do Boga. V *Zgodbah iz Svetega pisma*, ki jih predstavlja Walter Grudina v besedi in Paola Bertolini Grudina v sliki, je pripoved *Hiša na skali*: naše življenje naj bo zgrajeno na trdnih vrednotah, drugače nas bodo odnesli razbesneli valovi ... Protagonist rubrike *Spoznavajmo Sveto pismo* - napisano izpod peresa P. Bertolini bodo bralci še dopolnili - je sv. Peter. Tudi na počitnicah naj se kot sončnica vselej obračamo proti našemu soncu - Jezusu. Kolesarji, ki še posebno radi sedejo na kolo v svobode polnih dneh, naj pazljivo preberejo opozorila pod naslovom *Varno na poti*. V dolgih dnevih oddiha bo gotovo čas za igre s prijatelji. V. T. Arhar si je zamislil, kaj vse lahko naredimo s tremi vžigalicami; nazorno je prikazana tudi izdelava vetrnice iz lepenke. Tatjana Ban razlaga, kako pripravimo ribice za prav poseben ribolov, pa še čepico, ki nas bo branila pred sončnimi žarki. Poleg navedenega so v Pastirčku še matematična igrice s spretnim ježkom, rubrika *Kar lepo po vrsti* za preverjanje svetopisemskega znanja in verskih resnic, strip Antonelle Del Bianco, v katerem je Fof rešil nerodni miški, 39 krasnih risbic med Pastirčkovo pošto, pa še izpolnjevanja, blodnjak ...

Vesele počitnice in ... ne pozabite na Pastirčka!!

IK

Družine kraških župnij

Lep izlet na Bledu

Lepo sončno vreme je 2. junija spremljalo skupino družin iz Kraških župnij med obiskom v Marijinem domu na Bledu pri sestrah Hčerah Marije Pomočnice. Lepo vzdušje med otroki, starši in sestrami je pripomoglo, da smo bili vsi eno, ena sama velika družina. Čeprav so nekateri bili prvič na obisku pri sestrah, so takoj začutili toplino salezijanske skupnosti. Po sprehodu ob čudovitem Blejskem jezeru smo družine kosile s sestrami v Marijinem domu. Po kosilu so se otroci igrali, prepevali in spoznali Don Boskovo življenje in poslanstvo, starši pa smo se na vrtu pogovarjali o dialogu v družini. Srečanje je vodila sestra Martina in vsi pari smo aktivno sodelovali. Tema o dialogu je pritegnila pozornost vseh nas, saj se vsi zavedamo, kako bistveno vlogo ima v družini. Srečanju je sledila

maša v veliki kapeli, ki je posvečena Sveti Družini. Maševal je duhovnik g. Vinko, otroci pa so spremljali mašo z Marijinimi pesmimi. Sestre so nam povedale, da kdor vstopi v salezijansko hišo, ostane vedno pod Marijinim varstvom in v njihovi molitvah za družine. Z veseljem odpirajo vrata Marijinega doma otrokom, dijakom, študentom, mladim, zaposlenim, odraslim, družinam in vsem tistim, ki prihajajo na duhovne vaje. Poleg tega pa vodijo tudi sveto-pisemske urice, jezikovne in kuharske tečaje in druge dejavnosti. Letos praznuje salezijanska skupnost dvestoletnico rojstva sv. Janeza Boska in za to priložnost je pripravila muzikal *Za vas živim*, ki je že doživel uspeh po Sloveniji. Jeseni bodo predstave na Primorskem in mogoče tudi pri nas na Krasu.

dp/aš

Poslanica papeža Frančiška za 49. svetovni dan sredstev družbenega obveščanja

Sporočati družino: Prednostno okolje srečanja v zastonjski ljubezni

Družina je predmet temeljnega razmisleka Cerkve in sinodalnega procesa, ki obsega dve sinodi: nedavni izredni zbor in redni zbor, načrtovan za oktober, zato se mi je zdelo primerno, da se tema letošnjega dneva sredstev družbenega obveščanja dotika družine. Navsezadnje je prav družina prvi kraj, kjer se učimo komunicirati. Če bomo posvetili pozornost temu prvotnemu dejstvu, nam bo to pomagalo k pristnejši in bolj človeški komunikaciji, saj bomo družino videli z novega zornega kota.

Navdih lahko črpamo iz evangeljskega odlomka, ki opisuje Marijin obisk pri Elizabeti (Lk 1,39-56). "Ko je Elizabeta zaslišala Marijin pozdrav, se je dete veselo zganilo v njenem telesu. Elizabeta je postala polna Svetega Duha in je na ves glas vzkliknila in rekla: 'Blagoslovljena ti med ženami, in blagoslovljen sad tvojega telesa!' " (v. 41-42)

Ta dogodek nam kaže, da je komunikacija dialog, prepleten z govornico telesa. Najprej se na Marijin pozdrav odzove otrok, ki se v Elizabetinem telesu zgane od veselja. Veselje nad srečanjem, ki se ga učimo že pred rojstvom, je v nekem smislu arhetip in simbol vseh drugih oblik komunikacije. Materino naročje, ki nas gosti, je prva "šola" komunikacije, kraj poslušanja in telesnega stika, kjer v varnem okolju ob pomirjujočem zvoku materinega srca vzpostavimo prvi stik z zunanjim svetom. Srečanje dveh oseb, ki sta tesno povezani, a vseeno ločeni, srečanje, ki je polno obetov, je naša prva izkušnja komunikacije, ki nam je vsem skupna, saj nas je vse rodila mati.

Ko se rodimo na svet, v doletenem smislu še vedno ostajamo v materinem "naročju", ki je družina. To naročje sestavljajo ra-

zlične, med seboj povezane osebe: družina je "prostor, kjer se učimo živeti skupaj v različnosti" (papež Frančišek, *Apostolska spodbuda Veselje evangelija*, 66). Kljub razlikam v spolu in starosti se člani družine sprejemajo, ker je med njimi močna vez. Bolj ko so odnosi obsežni in večje ko so starostne razlike, bogatejšje je naše življenjsko okolje. Vez je temelj besede, beseda pa to vez krepi. Besed si ne izmišljamo, temveč jih le uporabljamo, ker smo jih prejeli. V družini se učimo "materne jezika", jezika svojih prednikov (prim. 2 Mak 7,25;27). V družini spoznamo, da imamo prednike, ki so nam omogočili, da živimo in tudi sami ustvarjamo življenje ter se trudimo za dobro in lepo. Podarjamo lahko, ker smo prejeli. Ta krog kreposti je v samem osrčju družine in njene zmožnosti sporočanja svojim članom in drugim ljudem, zato je model vsakršne komunikacije.

Izkušnja tega odnosa, ki je bil "pred nami", družini omogoča, da postane prizorišče, v katerem se posreduje najosnovnejša oblika komunikacije, ki je molitev. Ko oče in mati novorojenca položita v posteljo, jih pogosto izročita Bogu v varstvo. Ko so otroci nekoliko starejši, skupaj z njimi molita preproste molitve, s katerimi se ljubeče spominjajo različnih ljudi, kot so stari starši, drugi sorodniki, bolni in trpečni ter vsi tisti, ki potrebujejo božjo pomoč. V družinah se nas je večina naučila verske razsežnosti komunikacije, ki je v krščanstvu prežeta z ljubeznijo, ki nam jo

najprej naklanja Bog in ki jo mi podarjamo drugim. V družini se učimo objemati in podpirati drug drugega, razločevati pomen izrazov na obrazu in trenutkov tišine, se smejati in jokati z ljudmi, ki so nam zelo pomembni, čeprav si jih nismo izbrali sami. Ob tem lahko bolje

vidimo, da je komunikacija odkrivanje in ustvarjanje bližine. Ko z zblíževanjem in sprejemanjem drugega zmanjšujemo razdaljo med seboj, izkušamo hvaležnost in veselje. Marijin pozdrav in odziv njenega otroka sta za Elizabeto velik blagoslov. Sledi jima čudovita hvalnica *Moja duša poveljuje Gospoda*, v kateri Marija poveljuje ljubeči božji načrt zanjo in za druge. "Da", ki ga izrekamo v veri, ima lahko posledice, ki sežejo daleč onkraj nas samih in se širijo v svet. "Obiskati" pomeni odpirati vrata in se ne zapirati v svoj mali svet, temveč pristopati k drugim. Tako tudi družina zaživi, ko se odpre navzven; družine, ki to storijo, posredujejo svoje sporočilo življenja in občestva, tolažijo in

dajejo upanje krhkejšim družinam ter tako gradijo Cerkev, ki je družina vseh družin.

Vsak dan v krogu družine bolj kot druge izkušamo svoje omejitve in omejitve drugih, velike in majhne težave, ki jih s sabo prinaša sobivanje in iskanje razumevanja. Popolne družine ni. Ne

smemo se bati nepopolnosti, šibkosti niti konfliktov, temveč se moramo učiti, kako se lahko z njimi konstruktivno spoprime. Družina, v kateri se imamo radi kljub svojim omejitvam in grehom, tako postane šola odpuščanja. Tudi odpuščanje je po svoji naravi proces komunikacije. Ko izrazimo obžalovanje in ga nekdo sprejme, lahko obnovimo in ponovno vzpostavimo komunikacijo, ki se je pretrgala. Otroci, ki se v družini nauči poslušati druge, spoštljivo govoriti in izražati svoje poglede, ne da bi pri tem zanikal poglede drugih, bo postal gonilna sila dialoga in sprave v družbi.

Kar zadeva omejitve v komunikaciji, nas lahko veliko naučijo družine z enim ali več prizadeti-

mi otroki. Zaradi telesne, slušne ali duševne prizadetosti se lahko ljudje zaprejo vase, lahko pa jih to, ob ljubezni staršev, bratov in sester ter prijateljev, spodbudi k odprtosti, deljenju in pripravljenosti za komunikacijo z vsemi. Prav tako lahko pripomorejo k temu, da šole, župnije in združenja postanejo gostoljubnejše in odprte za vse ljudi.

V svetu, kjer ljudje pogosto preklinjajo, prostaško govorijo, kritizirajo druge, med ljudmi povzročajo razdore in zastrupljajo človeško okolje z opravljanjem, nas družina lahko nauči, da je komunikacija blagoslov. V situacijah, ki jih dozdnevno obvladujeta sovraštvo in nasilje, kjer se družinski člani zapirajo drug pred drugim ali pa so polni predsodkov in zamer, kjer so dobri razlogi za to, da bi rekli "dovolj je", lahko le z blagoslovljanjem namesto s preklinjanjem, z obiskovanjem namesto z zavračanjem in s sprejemanjem namesto s prepiranjem razbijemo spiralo zla, pokažemo, da je dobrota vedno mogoča in svoje otroke vzgojimo v bratskem duhu.

Sodobni mediji, ki so še zlasti pomemben del življenja mladih, so lahko spodbuda ali ovira komunikaciji v družinah in med družinami. Mediji so lahko ovira, če se zaradi njih mladi izogibajo poslušanju drugih, konkretnemu druženju in z njimi zapolnijo vsak trenutek tišine in počitka, tako da pozabijo, da je tišina "bistven element komunikacije in brez nje ne pride do vsebinsko bogatih besed" (Poslanica papeža Benedikta XVI. za 49. dan sredstev družbenega obveščanja). Mediji so lahko komunikaciji v spodbudo, ko ljudem omogočajo, da delijo svoje zgodbe, da ohranijo stik s prijatelji, ki živijo daleč, da se ljudem zahvaljujejo ali pa jih prosijo za odpuščanje, in odpirajo vrata novim poznavanjem. Če se vse bolj zavedamo ključnega pomena srečevanja z drugimi, te "nove priložnosti", bomo tehnologijo uporabljali modro, namesto da ji dovolimo, da ona obvladuje nas. Tudi v tem so starši kot prvi vzgojitelji, vendar jih ne moremo prepustiti njihovi iznajdljivosti. Krščanska

skupnost je poklicana k temu, da jim pomaga pri učenju otrok, kako živeti v okolju sredstev družbenega obveščanja v skladu z dostojanstvom človeške osebe in v službi skupnega dobrega. Velik izziv, ki ga ima današnji človek pred sabo, je znova se učiti, kako se pogovarjati s sočlovekom, ne le proizvajati in uporabljati informacije. V to smer nas potiskajo močna in dragocena sredstva obveščanja. Informacije so pomembne, vendar ne zadostajo, ker so preveč pogosto poenostavljene, ustvarjajo nasprotja med razlikami in različnimi pogledi in nagibajo k temu, da bi zavzeli eno od stališč, namesto da bi skušali videti celotno sliko.

Poleg tega družina ni predmet razprav ali ideoloških polemik, temveč je okolje, v katerem se učimo bližnjega sporazumevanja, subjekt, ki komunicira, "občestvo, ki se sporazumeva". Družina je skupnost, ki nudi pomoč, ki se veseli življenja in obrodi sadove. Ko to spoznamo, bomo ponovno lahko videli, da je družina še vedno bogat vir in ne problem ali ustanova v krizi. Mediji družino včasih predstavljajo kot nekakšen abstrakten model, ki ga je treba sprejeti ali zavrniti, braniti ali napadati, ne pa kot konkretno resničnost življenja. Družino predstavljajo tudi kot temelj za ideološke spore in ne kot prizorišče, kjer se lahko vsi naučimo, kaj pomeni komunicirati v sprejemanju in vračanju ljubezni. Pripovedovati pomeni spoznavati, da je življenje vseh nas spleteno v eno resničnost, da so glasovi raznovrstni in da je vsak med njimi nenadomestljiv. Najlejša družina - pobudnica in ne problem - je tista, ki zna komunicirati, najprej tako, da pričuje o lepoti in bogastvu odnosov med moškimi in žensko, med starši in otroki. Naš boj ni v zagovarjanju preteklosti, temveč v potrpežljivem in zaupnem prizadevanju za gradnjo prihodnosti v vseh okoljih, v katerih vsakodnevno živimo.

V Vatikanu, 23. januarja 2015
Na predvečer praznika svetega
Frančiška Saleskega
Frančišek

Tudi to je naša slovenska nečastna zgodovina

Žvrgolenje

V enem od bavarskih sanatorijev se poslavlja moja stara znanka, kočevska Nemka, redovnica, dolgoletna ravnateljica gimnazije, ki jo še vedno imenuje moja gimnazija - kako to lepo zveni, ko nekdo svoje službeno mesto tudi še veliko let pozneje imenuje moje! Na to delo je bila ne samo navezana, ampak je svoj ravnateljski poklic opravljala vestno in predano do osebja in dijakov, ki so ji bili zaupani.

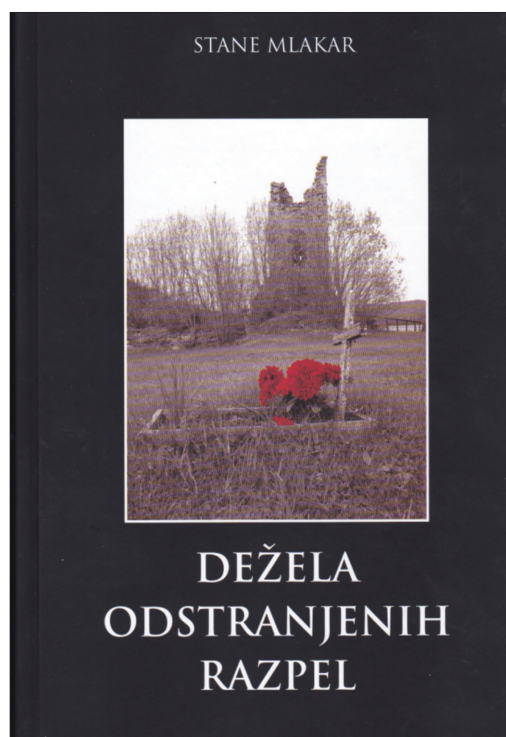
Z njenim sorodnikom sva jo pred leti povabila na Brezje, zavila pa sva na Kočevsko. Ko smo tako v avtomobilu kramljali, obšli Ljubljano in je zagledala občestno tablo Kočevje, je vzdihnila: "Sem sta me pripeljala. Rekli smo, da gremo k Mariji na Brezje, in sedaj smo tu. Če bi bila moja dijaka, bi vaju ne pustila k maturi, ker tako krepko lažeta. Ponavljala bi pa leto, in to brez pardona..." Midva sva se nasmehnila, in ko sva jo samo pustila nekje v nekem gozdu, ob nekem robidovju, kjer je nekoč bila njena rojstna hiša, je sedla na tla in pred nama se je njeno telo

na rahlo dotaknilo rodne grude. V skrušeni držji je tiho molila, kot bi hotela iz zemlje izsesati vsaj delček mladostnih spominov. ... Pred odhodom si je v žepni robček zavila še nekaj zemlje, poljubila tla in rekla: "Zbogom moj dom, to prgišče zemlje pa mi bodo dali v krsto, da bo z menoj odšlo v večni pokoj ..."

Kočevska! - Znanec, dolgoletni kočevski dušni pasir, ki sedaj dnevno gleda gorenjski Stol in duhovno skrbi za tisti del Gorenjske, ki nam je dala največ "uglednih mož", to je Breznica, mi je tik pred Veliko nočjo 2015 poklonil knjigo z naslovom *Dežela odstranjenih razpel*, avtorja Staneta Mlakarja. Knjiga je nekakšna pesniška zbirka o Kočevski in njegovih spominih nanjo. Pretresel me je verz: "VOJNE JE KONEC: 'Moja Kočevska, / Kočevska v oblasti apokalipse zasuznjena, / meni zemlja je vzeta, / vedrina dela na njivi, / ozemlje zaprto, / zatrta oseba izgnana. / Človek neveden, / zaprta dežela, / dežela last Zla, / zaprta, stražarji apokalipse, mrtve straže ...'"

Iz te knjige izvem, da so se politični poboji nadaljevali še po letu 1990,

ko je nastala samostojna država Slovenija. Pa o tem se ne piše, ker ... Neodgovorjeno pa je ostalo

vprašanje, kaj se je leta 1990 zgodilo s političnimi zaporniki, ki so bili po drugi sve-

točni vojni obsojeni na smrt, a ne usmrčeni, pač pa poslani kot kaznjenci v Gotenico. Bogdan Štefančič, ki je bil velik prijatelj prvega predsednika sloveske vlade Lojzeta Peterleta, je povedal to: "Minister Igor Bavčar mi je po svojem prvem obisku Gotenice kot notranji minister osupel rekel: 'Našli smo nekaj preživelih!' (političnih zapornikov) Leta 1990 je bilo torej v Gotenici živih še nekaj političnih zapornikov, katerih izginotje je ostalo vse do danes nepojasnjeno. Nekaj let zatem so v Kočevju imeli v gosteh ministra za evropske zadeve Igorja Bavčarja, nekdanjega notranjega ministra Slovenije. Tedanji

kočevski župnik mu je zastavil vprašanje, kaj je leta 1990 mislil z besedami: "Našli smo

nekaj preživelih" (političnih zapornikov)". Odgovoril je, da ne ve, o čem govorim, da se ne spominja tega, da izguba spomina je doletela mnoge nekdanje komuniste, prenovitelje, pa tudi osamosvojitelje, žal. Resnica terja odgovor tudi na to vprašanje, kaj se je z njimi zgodilo, po dvajsetih letih, ki so bili živi v Gotenici, saj so delali na zaprtem ozemlju, kot hlapci. Med drugimi je bil tam tudi dragatuški župnik Alfonz Jarc. Po trditvi Bogomirja Štefaniča je kot mlad ministrant gospodu župniku Jarcu ministriral pri maši tudi njegov znanec, ki je bil pozneje veterinar. Leta 1949 so Jarca obsodili na smrt, leta 1963 pa ga je v Gotenici srečal Štefaničev kolega, veterinar. Župnik Alfonz Jarc naj bi mu pomagal rezati parklje pri govedu. Do danes ni poznano, da bi kdo od zapornikov pobegnil, saj so bile povsod mrtve straže, ki so bile nadvse učinkovite. Vse do leta 1990 so kočevski policisti stražili okolico morišč pod Krenom v Kočevskem Rogu, da bi preprečili obiskovalcem prižiganje sveč na grobiščih po vojni pomorenih ...

Malokdo ve, da je slovenska Cerkev edina, ki ne molči o ženskem in moškem tabo-

rišču Verdreng - približno 20 km od Kočevja proti Staremu Trgu ob Kolpi. Komunistični vodniki so leta 1946 pripeljali tja okrog 800 žena in deklet ter jih namestili v tamkajšnje hleve. Ti hlevi so služili kot žensko koncentracijsko taborišče do konca oktobra 1949. V teh mesecih so bile taboriščnice mučene, mnoge tudi posliljene. Hodile pa so podirati porušene cerkve po Kočevskem. Med njimi je bilo kar nekaj redovnic, predvsem pa so to bile verne slovenske žene. Večino zapornic so komunisti pozneje odpeljali v Škofjo Loko, taborišče pa je po koncu leta 1949 služilo za moške zapornike, do leta 1953, ko so ga spremenili v hleve. Kraj Verdreng se danes imenuje Podlesje.

Mlakarjeva knjiga izžareva: VERO v večno Resnico, UPANJE, da bo nekoč razčiščena tudi ta zamolčana slovenska zgodovina, in LUČ, da bi naš narod čim prej izšel iz tragične teme diktature komunizma. Na to troje bi morali vedno pomisliti, preden karkoli izgovorimo ali napišemo o naši slovenski polpretekli zgodovini, še zlasti o njenih povojnih dogodkih, pa tudi, ko govorimo o slovenski narodni spravi.

Ambrož Kodelja

Kratke

Olympia U19 na sedmem mestu!

Na jutranji pofinalni tekmi za 7. oziroma 8. mesto so v nedeljo, 7. junija, mladinci AŠZ Olympia s 3:2 premagali ekipo KIO ENE iz Padove in zasedli 7. mesto na državnem odbojgarskem finalu v kategoriji U19, ki je potekalo od 4. do 7. junija v kraju Abano Terme (PD). Mladi odbojkarji Olympia so v bistvu ponovili lanski rezultat, ko so zasedli šesto mesto, a z bistveno močnejšo ekipo. Državni finale je ekipa Olympia začela v četrtek, 4. junija, ko je s 3:1 in 3:0 premagala ekipo iz Kalabrije in Toskane, s 3:2 pa je klonila proti ekipi iz Rima. Zaradi zelo dobro razlike v setih je Olympia zasedla odlično šesto mesto po prvem delu prvenstva in si pridobila pravico igranja v osminah finala.

V osmini finala se je zopet pomerila z ekipo iz Kalabrije in jo spet premagala s 3:2. Naslednja tekma pa je že odločala za sam vrh. Tekmec Olympia je bila odlična ekipa Volley Treviso (nekdanja Sisley), ki je goriške fante premagala s 3:0. Volley Treviso je bila nato finalist za prvo mesto, ki pa je pripadlo ekipi Diatec Trentino. Po porazu z ekipo iz Trevisa je Olympia čakala tekma s predstavnikom iz Piemonta, z ekipo Sporting Libertas Parella. Goričani so morali priznati premoč nasprotnikov, ki so slavili s 3:0, in se pripraviti na tekmo za 7. ali 8. mesto proti domačinom KIO ENE iz Padove. Noč med soboto in nedeljo je našim fantom očitno prinesla potreben počitek, da so po petih setih zaslužen osvajili 7. mesto v Italiji, kar predstavlja izvrsten uspeh, če pomislimo, da je Olympia amatersko društvo, ostale ekipe pa imajo svoje članske postave v profesionalni prvi italijanski odbojgarski ligi.

Čestitke gredo seveda vsem fantom za požrtvovalnost skozi celo leto in seveda trenerjema Fabriziju Marchesiniju in Walterju Princiju. Posebno zahvalo in čestitke pa si zasluži tehnični vodja AŠZ Olympije Andrej Vogrič, ki fante spremlja od vsega začetka in je poskrbel za tehnično ter logistično organizacijo. / JČ
Postava Olympia U19: Jernej Terpin, Simon Komjanc, Davide Cobello, Matija Corsi, Filippo Bossi, Manuel Manfreda, Andrej Čavdek (L2), Štefan Čavdek (L1), Mitja Pahor, Andrea Waschl, Samuel Princi, Mattia Russian, Daniele Franzot, Manuel Lupoli.

14. junija planinsko srečanje na Vrh

Slovensko planinsko društvo Gorica bo v nedeljo, 14. junija, v sodelovanju s ŠKD Danica, Zadrugo Brajda-Vrh in Kraškimi krti gostilo že 44. srečanje članov planinskih društev iz Koroške, FJK in Slovenije.

Dopoldne sta v načrtu dva vodena izleta, in sicer na Debelo grižo in Brestovec. V zgodnjih popoldanskih urah pa v KŠC Danica uradni del srečanja s krajšim kulturnim sporedom, v katerem bo nastopila vokalna skupina Sraka. Popoldne se bo sklenilo z druženjem. Na Vrh pričačujejo okrog 200 članov planinskih društev iz Celovca, Benečije, Trsta, Gorice in z jeseniškega območja ter bližnjih krajev ob slovensko-italijanski meji.

Srečanje pod lipami
Dr. Jože Dežman o titoizmu
in porazu nasilja

V četrtek, 4. junija 2015, je bila komorna dvorana centra Bratuž v večernih urah spet nabito polna, saj sta Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbeno vprašanja Anton Gregorčič, ki prirejata Srečanja pod lipami, povabila v goste znanega zgodovinarja dr. Jožeta Dežmana, s katerim se je o njegovi zadnji knjigi pogovarjal mag. Renato Podbersič.

blikacije, predvsem zato, ker dr. Dežman govori zelo gosto, precizno, jasno, mestoma zelo drzno, a vedno slikovito in odločno. Na izrecno vprašanje, zakaj je življenje namenil odkrivanju žrtev povojnih pobojev, ki so jih zakrivil vsepovsod po Sloveniji komunisti, je dr. Dežman dejal, da je nekega dne izpil svoje zadnje pivo, se streznil in se ozrl okrog sebe, skušal razumeti, kje

dediščino nasilja in laži", je zapisal dr. Jože Dežman v uvod svoji novi knjigi, ki je polna pričevanj, nasilja, imen žrtev, popisa zločinov in vsega, kar še kako obremenjuje današnjo slovensko družbo, ki se kar ne more izviti iz pogubnega klinča, v katerega je ujeta od pobojev dalje. Sam dr. Dežman je vstop v svet nasilja in laži, ki ga je na Slovenskem ustvaril titoizem, primerjal s težavnostjo vstopa v rov sv. Barbare v Hudi Jami. Gre za bolečo rano, veza predvsem na dejstvo, da več tisoč Slovencev, ki so bili po vojni izvensodno pobiti, nima svojega groba in leži neznan kje. In prav dejstvo, da velika večina pobitih, zverinsko umorjenih, največkrat tudi pred usmrčitvijo nečloveško mučenih, iznakaženih ljudi, še danes nima dostojnega pokopa, je tisti veliki Damoklejev meč, pravzaprav civilizacijski manko, ki onemogoča zdravo družbo, v

dih jam rešili", trdi dr. Dežman in pomembno opozarja, kako zlagano, zmotno in naravnost zločinsko je bilo verjeti, da bo "nič nismo vedeli", ki je bil žaljiv za žrtve, njihove svojce in tudi za krvnike same, saj so tudi ti imeli vest in so, vsaj nekateri, spregovorili, ta "nič nismo vedeli", katerega bi nekateri radi nadaljevali tudi danes. Prav ta pogubni "nič nismo vedeli", s katerim je titoizem skušal ubiti resnico, sočutje, je po mnenju dr. Dežmana tisti, ki še danes nekaterim omogoča, da nadaljujejo državljansko vojno, na drugačen način, seveda, z drugimi sredstvi, a v bistvu gre vedno za izkrivljanje, potvarjanje resnice, ki državi in slovenskemu narodu onemogoča normalni razvoj.

"Če se je včasih mislilo, da je bilo 46 tisoč mrtvih, danes lahko govorimo o 98 tisočih, ki so umrli v drugi svetovni vojni", je bil jasen dr. Dežman, ki je sam nečak narodnega heroja in je samega sebe imenoval tudi za človeka z rdečo genetiko, dovolj "politično težkega", da je lahko na začetku svojih raziskovanj začel postavljati vprašanja. Zatrnil je, da je slovenska raziskovalna ekipa na področju povojnih pobojev vzpostavila svetovni referenčni model, in

je zanj jasno, da je to živ dokaz poraza nasilja, kljub vsakodnevnim lažem raznih vrhuncev in drugih. Pri oziranjju na skupno zgodovino ni treba nobene sentimentalnosti ne do komunistov in ne do fašistov, saj gre za iskanje resnice in prepotrebne človeškega sočutja, na Slovenskem pa bi bil že skrajni čas, da bi dosegli vsaj minimalni skupni

konsenz, da gre za veliko, tragično, a skupno zgodbo; rabimo pa seveda vsi spreobrnitev, da bi bili sposobni prevzeti vsi skupaj polno odgovornost za slovensko državo.

"Nobeden od teh mrtvih ne bo pobegnili, vsi nas čakajo!" je posvaril dr. Jože Dežman, ki je prepričan, da se bo vse uredilo, saj se je Huda Jama vseh dotaknila, velika ovira pri današnji normalizaciji slovenske družbe pa so "porazeni zmagovalci".

Pozorna in zgovorna tišina številnih prisotnih in dvorani centra Bratuž je dala dr. Jožetu Dežmanu prav.

Jurij Paljk

Foto JMP

Povod za ponovni goriški obisk dr. Jožeta Dežmana je bil nedavni izid njegove knjige pri celovski Mohorjevi družbi, in sicer zajetne, 466 strani obsežne monografije z naslovom *Ni bilo lahko, a smo obstali in stojimo s podnaslovom Titoizem, poraz nasilja*. V besedilu v različnih vlogah nastopa skoraj deset tisoč oseb, več kot petsto usod pa je ilustriranih s pripovedmi in dokumenti.

Prireditelji so večer z dr. Dežmanom pripravili v poklon vsem žrtvam ob 70. obletnici konca druge svetovne vojne, ki pa se na Slovenskem ni končala takrat, saj so se po koncu vojne zgodili zverinski izvensodni poboji vsepovsod po današnji Sloveniji, kot se po besedah dr. Jožeta Dežmana ni končala niti danes, saj gre pri današnji slovenski družbi za nadaljevanje državljanske vojne, kot je bilo na predavanju večkrat poudarjeno.

Zelo težko je strniti predavanje - pogovor mag. Renata Podbersiča z dr. Jožetom Dežmanom v omejenem prostoru, saj ni šlo za golo predstavitev že itak obsežne pu-

in kako pravzaprav sam živi, in je začel raziskave, ki so bile grozljive predvsem zanj, a tudi za ves slovenski narod, saj nihče od nas ne more in ne sme ostati ravnodušen pred odkritjem grobišč povojnih pobojev in pa seveda Barbarinega rova, Hude Jame, ki še kako označuje naše sedanje bivanje.

"Ko sem 3. decembra 2014 zagovarjal svojo doktorsko nalogo, je bilo to ob spominu na dvajsetletnico abstinence, ki sem jo začel 27. novembra 1994. Za alkoholike je pomembno, da javno izpovedo svojo odvisnost. Potem je zdravljenje lažje. Nič drugače ni z družbo, ki je okužena z zločinsko

kateri bi veljala normalna demokratična načela. Dr. Jože Dežman ima prav, ko trdi, da še danes nismo Slovenci dovolj prislunili pripovedi pričevanju žrtev, kaj šele, da bi v slovenski javnosti našli odgovore zanj.

Pa vendar dr. Jože Dežman trdi, da nismo Slovenci nič drugačni od drugih narodov, kjer se je tudi pobijalo, saj je prepričan, da je veliko dela postorjenega, žrtve seveda še čakajo na dostojne pokope, število grobišč povojnih pobojev je naraslo na 700, a nihče ne ve, če niso kje še neodkrita grobišča.

"Le spust do dna hudih jam nas bo osvobodil, da se bomo iz hu-

Foto JMP

Natečaj G. Gruđen v projektu goriške policije

S plakatом PEŠEC so zmagali učenci OŠ J. Abram

Tudi letos je osnovna šola Josipa Abrama iz Pevme sodelovala pri projektu prometne vzgoje, ki ga vsako leto organizirajo mestni redarji goriške občine *Educhiamoci: l'educazione stradale a scuola*. Redarji obiskujejo med letom sodelujoče šole in izvedejo nekaj učnih ur v razredu, ker želijo ukrepati preventivno, prispevati k vzgoji otrok, jim posredovati znanje in vzorce pravilnega vedenja na cesti in v prometu. Učenci so spoznali cestnoprometno signalizacijo in pomembnost upoštevanja prometnih pravil, da se bodo znanli pravilno in samostojno vključiti v prometni vsakdan.

Projekt se je končal z 49. natečajem G. Gruđen. Letošnja tematika je bila *PEŠEC: mestne pešpoti - otrokom primerne*. Prva tri enakovredna mesta so dosegle po abecednem vrstnem redu naslednje osnovne šole: OŠ ABRAM, OŠ GALILEI IN OŠ RISMUNDO. Nagradjevanje je bilo pred kratkim v prostorih zavoda Lenassi. Učenci vseh treh šol so se najprej zbrali na dvorišču zavoda, kjer so jih pričakali poleg mestnih redarjev tudi orožniki, policisti, fi-

nančna straža, vozniki rešilcev, ki so jim razkazali svoja vozila. Prisoten je bil tudi duhovnik, ki je simbolično blagoslovil vsa ta vozila in s tem vse, ki se iz dneva v dan trudijo za nas, da nam zagotovijo

javni red, mir, varnost in pomoč. V notranjih prostorih pa je bilo nagradjevanje. Najprej so otrokom spregovorili občinski svetnik, Stefano Ceretta, občinska odbornica Silvana Romano in vodja lokalne policije Marko Muzzatti, za tem pa so besedo prevzeli učenci sami, saj je predstavnik vsake šole na kratko obrazložil svoj plakat. Navdušenje je vidno naraslo ob nagradjevanju, saj je vsaka zmagovalna šola prejela digitalni fotoaparati znane znamke, vsak posamezen učenec pa ključek USB. Ob prigrizku so si izmenjali še nekaj besed in se nato zares presrečni vrnili v šolo.

SG

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje prireja strokovno srečanje na temo
Elektronsko izdajanje računov in elektronsko shranjevanje
ki bo v torek, 16.06.2015, ob 18. uri
v dvorani Zadrugne banke v Sovodnjah.

Toplo vabljeni!

Števerjan / Likof 2015

Praznik je lepo uspel

V čarobnem objemu Brd se je v nedeljo, 7. maja, končala letošnja jubilejna deseta prireditev Likof, ki ga prireja društvo Vinoteka Števerjanski griči. Tridnevni program je ponujal vrsto enoloških sugestij in glasbeno-kulturnih dogodkov, ki so v Števerjan privabili lepo število obiskovalcev. Poleg tega gre podčrtati tudi soudeležbo krajevnih gostinskih dejavnikov, ki so bogatemu programu dodali tudi kakovostno gastronomsko noto. Čeprav je bilo uradno odprtje Likofa v soboto, je soj žarometov obsijal Števerjan že v petek, ko je bil

na sporedu uvodni aperitiv. Naslednji dan pa je zaživel vodnjak vina Golf Hotela, ki je tik ob trgu: zaradi okrogle obletnice je iz njega tokrat namesto vode priteklo belo vino. Prisotne sta najprej pozdravila domača županja Franka Padovan in deželni svetnik Igor Gabrovec, zatem je občinstvo nagovoril še predsednik Vinoteke Fabjan Korsič in praznik uradno odprl z zdravico. Pestro je bilo tudi na nedeljo, ko je bil na sporedu bogat program pokušenj tipičnih jedi krajevnih gostincev, degustacij v vinogradih, show cookingov, eko večerij prav tako med trtami, kar je bila letošnja novost, animacij za otroke in predstavitev knjig. V Brdih je v nedeljo zabrel tudi motor vesp, ki so se peljale po Vinski cesti v odkrivanje dragocene, zlahtne briške kapljice.

Izlet upokoencev

Spoznali so Prlekijo in Varaždin

Člani Društva goriških upokoencev so se 30. maja udeležili izleta v Prlekijo in baročni Varaždin. Že v jutranjih urah jih je pozdravilo lepo sončno vreme. Prelepa Slovenija, zelena, v pomladanskem razmahu cvetja jih je

Hrvaške, Slavonije in Dalmacije, kjer so si ogledali katedralo, korzo, "Kot angelov", baročne stavbe in znamenito pokopališče, ki velja za pravi biser vrtno baročne arhitekture, med najlepšimi v Evropi, ter ostale zanimivosti. Hud požar je leta

spremljala vse do hrvaške meje. Izkušeni vodnik jim je prijetno in izčrpno opisoval vse znamenitosti številnih naselov. Pot jih je vodila skozi Slovenske gorice, ob Murskem in Ptujem polju do Središča ob Dravi, kjer so v znani Oljarni Središče spoznali kulinarčne posebnosti vzhodne Slovenije, posebej znano bučno olje, proizvedeno na popolnoma naraven način, brez kakršnih koli dodatkov. Tam so ob degustaciji jedi iz bučnega olja prisluhli razlagi o zdravilnih lastnostih buč. Pot jih je nato peljala v najlepše baročno hrvaško mesto Varaždin, nekdanje glavno mesto Kraljevine

1776 povzročil, da je velik del prebivalcev in plemstva zapustil mesto; vlada in vse pomembne državne ustanove so bile premeščene v Zagreb, ki je postal glavno hrvaško mesto. V prijetni restavraciji so izletnikom postregli z domačimi dobrotami. Sledila je vožnja med slikovite vinogradne griče jeruzalemskih gor, kjer pogledi na čudovito pokrajino kar jemljejo dih. V priznani zidnici Malek so okusili 4 vzorce vina, kruh in sir. Izvedeli so marsikaj o vinogradništvu v tej pokrajini. Na poti proti domu so zavili na Trojane, kjer so v veselem in prijetnem vzdušju še pospravili dobre sočne briške češnje. (IN)

Praznik špargljev v Štandrežu

Prijetno in zabavno ob koncu praznovanja

V nedeljo, 31. maja, je bilo v župnijskem parku pod lipami v Štandrežu še zadnje dejanje Praznika špargljev, ki se je začel 22. maja v organizaciji Prosvetnega društva Štandrež. V nedeljo je bil kulturni program zelo obsežen in raznolik. Navdušeno mu je sledila številna publika. Začel se je s komedijo Karla Valentina *Gremo v teater*, ki jo je režiral Janez Starina, igrala pa sta Majda Zavadlav in Božidar Tabaj. Ker letos praznuje dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež 50-letnico uspešnega delovanja, sta se nastopajoča odločila, da ponovita enodejanko *Gremo v teater*, saj predstava spada med njune uspešnice in so jo že odigrali v številnih krajih. Tudi ponovna izvedba na Prazniku špargljev je

Erjavce iz Štandreža. Sara Peršič, ki obiskuje 4. razred OŠ Ivana Roba v Šempetru, pa je najlepše delo narisala v skupini učencev tretjih, četrth in petih razredov osnovnih šol. Posebno nagrado je dobil tudi prvi razred osnovne šole iz Štandreža, ki se je udeležil likovnega natečaja v največjem številu. Vsi prvi trije v vsaki skupini so prejeli barvice in lepe pokale, ki so jih darovali razna podjetja in ustanove. Prizorišče so nato osvojili plesalci društva Vipava s Peči, ki so se predstavili z raznimi razgibanimi plesi. Seveda so bili gledalci posebno navdušeni nad malimi miškami, ki so poskakovale po ploščadi.

Pravo presenečenje je predstavljala nastop društva žena iz Vrtojbe, ki so zaigrale na zelo

Foto DP

med številnimi gledalci požela veliko smeha in zabave. Sledilo je nagajevanje slikarskega ekstempora na temo igrače, ki je bil na sporedu prvi dan Praznika špargljev. Sodelovali so malčki iz vrtec in učenci iz osnovnih šol. Po mnenju komisije, ki so jo sestavljali učitelj in umetnik Silvan Bevčar, vzgojiteljica Miriam Paulin in organizatorica Viviana Faggiani, je najlepšo risbico izdelal Maj Makuc, ki obiskuje drugi letnik vrtca Pika Nogavičeva v Štandrežu. V skupini prvih in drugih razredov pa se je izkazala Nina Turel iz prvega razreda OŠ Fran

originalne instrumente, ki so jih našle na kaščah, kot so same povedale. Ob vodeči vlogi harmonike so zapele nekaj ljudskih. Program je suvereno povezovala in predstavljala nastopajoče skupine Andreja Bizjak. Da so bili šparglji in druge jedi odlično pripravljene, so poskrbeli izkušeni kuharji in kuharice. Prav lepo pa je bilo videti za "šanki" tudi veliko mladih, ki so stregli gostom. Lahko zapišemo, da je letošnji Praznik špargljev zelo lepo uspel v splošno zadovoljstvo številnih obiskovalcev.

DP

MEŠANI PEVSKI ZBOR LOJZE BRATUŽ

vabi na

KONCERT OB KONCU SEZONE

zborovodja: David Bandelj, sopran: Polona Kante Pavlin
sodeloval bo Goriški komorni zbor - zborovodkinja Mateja Černic
ponedeljek, 15. junija 2015, ob 20.30
cerkev sv. Ane v Pevmi

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

V Hiši kulture v Šmartnem bo v soboto, 13. junija 2015, ob 20.45 večer poezije in glasbe. Svoje pesmi bodo prebiral Michele Obič, Jurij Paljč, Alenka Jovanovski in Giovanni Fierro, za glasbene trenutke pa bosta poskrbela Pierpaolo Gregorig, saksofon, in Giampaolo Mrach, harmonika.

V sklopu festivala PelinGOvac, ki bo ta konec tedna v Gorici, bo nagradni brezplačni fotonatečaj z naslovom *Odprte perspektive / Prospettive aperte*. Dogodek bo v nedeljo 14. junija, od 11. do 17. ure. Prijava bo mogoča med 9. in 11. uro istega dne na Travniku pred tunelom. Tema natečaja so podobe, ki gradijo, predstavljajo in promovirajo enotnost goriškega območja, ki se razteza od Gorice do Nove Gorice. Vsi sodelujoči bodo prejeli številko in bon za obrok po koncu dogodka. Več informacij na <http://prospettiveaperte.wix.com/prospettiveaperte>

Občina Sovodnje ob Soči v okviru Junijskih večerov, ki jih prireja ob občinskem prazniku in v sodelovanju s krajevnimi društvi, vabi na literarni večer s pesnikom in novinarjem Jurijem Paljkom, ki bo v torek, 16. junija, ob 20.00, na Frnaži v Rupi (v primeru slabega vremena na sedežu društva Rupa-Peč).

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na "POLETNOSTI 2015": POLETNI IZZIVI (12. - 24. junij z videodelavnico, izleti, kopanjem, adrenalinskimi pustolovščinami); ZELENI TEDENI v koči v Žabnicah (24. - 30. junij); - PRIPRAVA NA ŠOLO: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Informacije na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero.it

MEDNARODNI POLETNI JEZIKOVNI KAMP 2015: DC Hiša pravljic v sodelovanju z Jezikovnim centrom Poliglot iz Nove Gorice in Rogosom vabi na jezikovne počitnice v Doberdob od 29. junija do 4. septembra. Otrokom od 4. do 13. leta ponujamo veliko zabave ter kvaliteten in pester program: jezikovne delavnice in tečajje, tematske in ustvarjalne delavnice, sproščanje v naravi, športne aktivnosti vseh vrst, glasbo in ples. INFO: hisappravljic@gmail.com ali 334-1243766 od 18.30 do 20.30 (Martina Šolc).

Kulturni center Lojze Bratuž in Kroček za družbeno vprašanje Anton Gregorčič iz Gorice sta v okviru Srečanj pod lipami poskrbela za avtobus, ki bo v nedeljo, 14. junija, peljal na vsakoletno spominsko svečanost v Kočevki rog. Avtobus bo odpeljal izpred Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici ob 7.00 uri, postanek pri Fernetičih bo za tržaške udeležence ob 7.45. Na avtobusu bosta spregovorila zgodovinar Renato Podbersič ter umetnostni zgodovinar Saša Quinzi. Spominska svečanost pred kapelo Božjega usmiljenja ob grobišču pod Krenom v Kočevskem rogu bo ob 11. uri. Predvidoma ob 13.30 bo udeležence avtobus peljal na kosilo v gostilno Tušek v Gornje

Ložine, ob 15.30 pa je predviden voden obisk samostana in Muzeja krščanstva na Slovenskem v Stični. Informacije so možne v uradu Kulturnega centra Lojze Bratuž od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki 0039 - 0481 - 531455 ali po elektronski pošti info@centerbratuz.org. Cena za avtobusni prevoz, kosilo in ogled muzeja v Stični znaša 30 evrov.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja od 5. do 10. oktobra potovanje v Rim. Vpisovanje za en sam avtobus bo na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. samo ob sredah od 10. do 11. ure. Udeleženci morajo imeti s seboj veljaven osebni dokument. Na račun 200 evrov.

Pisarna svetovalcev za delo išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželena je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro.it

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Ostale male oglase bomo objavili prihodnjic.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 12.6.2015 do 18.6.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 12. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 13. junija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benicijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 14. junija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benicijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 15. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 16. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 17. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Vojni dnevnik Karla Jurca II. del - izbor melodij.

Četrtek, 18. junija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

prireja

večer s pesnikom in novinarjem Jurijem Paljkom

"O KNJIGI IN NAŠIH STVAREH"

v torek, 16. junija ob 20. uri
na frnaži (pri vodnjaku) v Rupi
v primeru slabega vremena na sedežu društva

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA
v sodelovanju z ŽUPNIJO SV. ANDREJA APOSTOLA - ŠTANDREŽ

vabi na

KONCERT CERKVENIH PESMI ODRASLIH, OTROŠKIH IN MLADINSKIH ZBOROV

nastopajo:

Cerkveni pevski zbor Štandrež
Moški pevski zbor Mirko Filej - Gorica
Otroški in mešani pevski zbor Rupa - Peč
Mešani pevski zbor Mirko Špacapan - Podgora
Mladinski pevski zbor Štmaver
Mešani pevski zbor Lojze Bratuž - Gorica

petek, 12. junija 2015 ob 20.30
cerkev sv. Andreja ap. - Štandrež

Razmišljanje

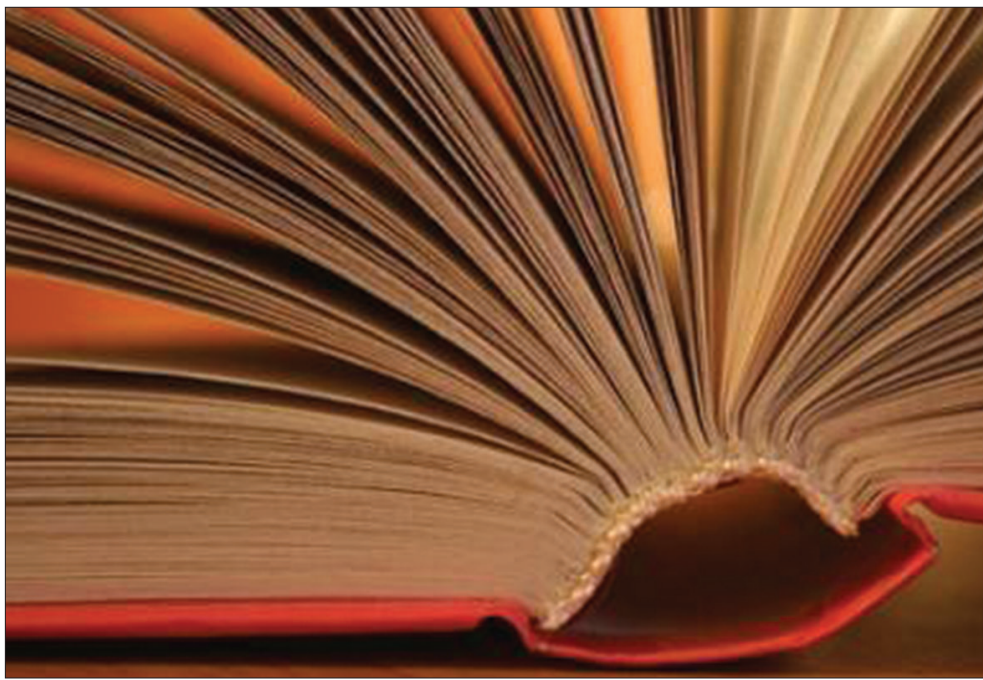
Kultura in njena veljava

Književnostjo in časnikarskim delom, torej javnim udeleževanjem, se ukvarjam okrog deset let, vse skupaj pa se je začelo bolj slučajno kakor načrtno. Ko sem bil še diplomski študent, so se mi ponudile različne priložnosti sodelovanja z mediji, tiskanimi in elektronskimi, seveda na kulturnem področju, ki je meni najbližje in ki ga naša javnost zelo ceni ter nanj oziroma vanj polaga veliko pozornosti in upov. Moja univerzitetna izobrazba bi me po vsej logiki morala voditi v drugo smer, na zgodovinsko področje. Svet kulture in književnosti je najbrž za tistega, ki ga ne pozna od znotraj (tak je bil tudi zame, saj sem bil takšen tedaj tudi sam), navzven videti precej enoličen in velikokrat tudi nezanimiv. Ko pa se kdo z njim ukvarja dovolj časa, predvsem pa pobliže spozna tudi marsikaterega njegovega akterja, se mu odstre pajčolan ter se pred njim prikaže malodane nesluteno obzorje.

Novo tehnologije, predvsem pa izum družbenih omrežij, danes omogočajo hitro in zelo učinkovito komunikacijo. Zase lahko rečem, da se za večino besedil, ki jih objavim, z uredniki dogovorim skorajda izključno po elektronski pošti ali že omenjenih družbenih omrežjih. Živahna izmenjava mnenj, pa tudi vsakdanjega čveka, redno poteka med menoj in odgovornim urednikom Novega glasa Jurijem Paljkom, ki vedno rad gosti moje zapise in kateremu sem zelo hvaležen, da mi daje možnost rednega objavljanja na straneh tednika, ki ga ureja. Književnost in seveda kultura nasploh kot sredstvo samopotrjevanja, predvsem za narodno skupnost, ki ne živi v matici. Pred polovico desetletja sem svoje bivališče premaknil približno deset kilometrov čez mejo, v vasico v osrčju sezanskega Krasa, od koder je veliko stvari videti na različen način. Pogled se človeku spremeni tedaj, ko se začneja vživljati v formo mentis okolja, v katerega je prišel. Zakon prilagajanja oziroma preživetja, po Darwinu. A o tem sem že pisal v eni od prejšnjih števil tednika, zato ne bom nadaljeval. Obravnavana književnost oziroma kultura pa imata tu različno veljavo. Vzeti slovensko knjigo ali

časopis v roke v Trstu ali Gorici, kjer je naš človek utopljen v tuje okolje, je seveda različno, kot se z njima soočiti v matici, kjer na ulici soseda pozdraviš v domačem jeziku, kjer v materinščini s teboj posluje javna uprava, ko nič kaj romantično oziroma čustveno prejemaš (in plačuješ) položnice v jeziku, ki ti je bil dan v zibel, in še bi lahko naštevati... Kultura pa je seveda pri-

ne) umetnike in izobražence. V Sloveniji poznamo tako še danes status samozaposlenega v kulturi, kateremu država plačuje prispevke zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja. Tudi sam sem se večkrat vprašal, ali je vredno iti v to smer ter se poklicno zavzeti kulturi oziroma književnosti.

boljšek, saj se ni treba nujno zbrati v dvorani vaše skupnosti, da se med seboj srečaš ali pogovoriš. Svojo prvinskost (za tiste, ki se v njem prepoznavamo) ohranja morda le verski oziroma religiozni element.

Naše zamejstvo je gosto preprejeno z založbami in društvi, ki se tako ali drugače ukvarjajo s književnostjo, njihova gostota je od matice zagotovo nekajkrat večja. Založbe in društva lahko načrtujejo svoje delovanje, ker imajo na razpolago finančna sredstva, s katerimi matična domovina pomaga svojim rojakom po svetu. Financiranja pa so deležne malodane vse založbe in literarne revije, ki delujejo v matici, največ jih je seveda v njenem središču, Ljubljani. Za prejšnje čase, ki jih nekateri še naprej vztrajno kujejo v zvezde, drugi pa zanje pravijo, da tedaj ni bilo prave svobode izražanja, sam pa jih resnici na ljubo nisem doživel, je veljalo, da je oblast podpirala (njej naklonje-

Živeti od honorarjev je seveda riziko, saj ti - razen v redkih in častnih izjemah - ravno ne izstopajo po svoji točnosti, velikokrat se dogajajo zamude pri izplačevanju ipd. Zelo težavno pa je v današnjih časih priti do službe, ki bi bila redna in stalna ter bi dajala posamezniku neko gotovost za načrtovanje prihodnosti, predvsem za tiste, ki smo si izbrali izobrazbo na humanističnem področju. Pomagati si je torej treba, kot človek ve in zna, po reku 'pomagaj si in Bog ti bo pomagal'. Zapisal sem, da sem s svojim delom v tej smeri začel nenačrtno. Moj odnos do njega pa se je v zadnjih letih tako spremenil, da sem ga začel doživljati kot poslanstvo. Tudi v obdobjih, ko sem bil tako ali drugače zaposlen (največkrat v šolstvu, torej še enem stebri naše narodne skupnosti), sem nadaljeval svoje delo na tem področju. Ob tej priložnosti bom najbrž prvič javno citiral svojega pokojnega deda Ivana

Artača, ki je (sicer zaradi drugačnih razlogov) veliko desetletij doživljal tisto, čemur danes pravimo prekerno delo in ki ga žal pozna marsikdo izmed nas. Spominjam se, kako mi je pripovedoval, da je v času, ko še ni bil gotov, da bo tudi naslednje leto poučeval (neverjetno, kako hitro se stvari ponavljajo), z veliko drugimi sebi podobnimi poleti delal kot pomožni časnikar ter v slovenskem uredništvu RAI na ulici Fabio Severo nadomeščal dopustnike. V duhu 'pomagaj si in Bog ti bo pomagal' sem tudi sam velikokrat pristal na honorarjih. Že sem nakazal vprašanje, ali si je mogoče tako delo omisliti kot sredstvo za življenjsko preživetje, saj o kakem lagodnem življenju ali celo obogatitvi na račun tega nikakor ni mogoče razmišljati. Človeku postane pomembno le to, da je prehranjen in oblečen, da ima v avtomobilu vedno dovolj goriva, s katerim se lahko premika po vsakdanjih opravkih, in da redno plačuje položnice, ki jih od njega v zameno za nudenje storitev zahteva to in ono podjetje. Ne more pa v tem sklopu biti govora o kakem daljšem dopustu oziroma počitnicah, kosilih ali večerjeh v restavracijah in podobno (če seveda kdaj ne priskočijo na pomoč 'sponzorji' oziroma 'donatorji', največkrat družinski člani ali sorodniki).

Upam si trditi, da zadnja leta živim veliko bolj v harmoniji z naravo kot nekoč. Najbrž zaradi vaškega, torej podeželskega okolja, v katerem prebivam. Tu zdrav človek zdrave (kmečke) pameti dela pet ali šest dni tedensko, zjutraj vstane, zvečer gre spat. Ničkoliko pa je naokrog - najbrž v mestih, pa ne nujno - honorarcev, ki jim je kultura ne samo sredstvo za (golo) preživetje, ampak tudi in predvsem poslanstvo, da so zanj pripravljani delati tudi ob koncih tedna ter za računalniki preživeti cele noči. Še več, skačejo levo in desno, v rekordnem času popravljajo krtačne odtise, zadnji trenutek jim naložijo lekturo in podobno.

Razmišljanje pa me vodi tudi drugam, in sicer k vprašanju, ki se bo na prvi pogled zdelo malce neumestno, a ni. Glasi se namreč: ali sta kultura in književnost nekaj elitnega? Velikokrat sem slišal, da mora imeti vsaka skupnost neko elito, ki jo vodi in ji nastavlja smernice za nadaljnji razvoj. V času vse manjšega zaupanja ljudi v politiko

in vodilni sloj pa besedi elita in z njo povezana elitarnost nevzdržno zadoživata skoraj slabšalen pomen. Seveda se je lepo - še posebno za našo narodno skupnost, ki je številčno majhna in se venomer čuti tako ali drugače ogroženo - prepoznavati v tem ali drugem avtorju, predvsem ko ga počastijo tudi izven naših (misljenih) meja, torej v kulturnih sredinah matice, države gostiteljice ali drugod na celini. Po navadi se to zgodi tistim, ki imajo za seboj dolgo kilometrino in ki bi spriču tedanje zaostalosti medicine pred sto ali več leti težko dočakali tako visoko starost. Ali niso bili vsi vidnejši književniki (razen redkih izjem) v času svojega življenja zapostavljeni, niso jih upoštevali, marsikdo je živel na obrobju družbe, malo je bilo takih, ki bi bili uveljavljeni in preskrbljeni ter katerih sloves bi se nato tudi ohranil v času... Miselno in intelektualno sem se oblikoval v krogu oziroma kot potomec tistih, ki so se po drugi svetovni vojni odločili za emigracijo in opozicijo tedanjemu režimu v matici. Ti so svoja prepričanja udeležali predvsem na kulturnem področju. Razmere, v katerih so delovali, niso bile naklonjene, in tudi njihove usode so se izoblikovale kot posledica takih okoliščin. Njihove sadove je nato požela naslednja generacija. Kultura, ki jo je ta krog oblikoval, je bila zagotovo žlahtna in pristna, vsekakor pa ne elitna ali elitarna, predvsem če pomislimo na to, koliko njenih tvorcev se je soočalo z negotovim vsakdanom, ki je od njih zahteval, da so ohranili pokončno in neoporečno držo, saj bi se v nasprotnem primeru takoj "delegitimirali".

Ti časi so seveda že zdavnaj mimo, ne potrebujemo več kulturnopolitične opozicije, meje so na široko odprte, padajo narodne in jezikovne pregrade. Vedno več naših ljudi, predvsem mladih se (ponovno) razpršuje po svetu, zaznavati pa je tudi pojav, ki nujno sledi postopni asimilaciji in vedno slabšemu znanju slovenskega jezika. Tako je tudi med nami v zamejstvu vse več ustvarjalcev, ki so slovenskega rodu in ki so se izobrazili v ustanovah s slovenskim učnim jezikom; ti za objavlanje uporabljajo jezik večine. Spadajo ti še vedno med 'naše'? Spadamo obnje morda tudi tisti, ki smo se premaknili iz zamejstva, čeprav skušamo z njim ohranjati vsakdanje stike, ker ga navsezadnje cenimo in ker bi brez njega prav gotovo ne bili tisto, kar smo?

Na Brjah pri Koprivi nekega sončnega majskega popoldneva letos

Primož Sturman

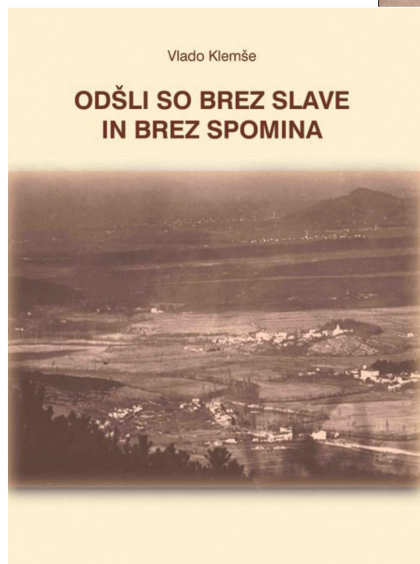
Miren / Predstavitev knjige Vlada Klemšeta

Odšli so brez slave in brez spomina

Kulturno društvo Stanko Vuk Miren - Oreholjce je letos pripravilo že kar nekaj odmevnih srečanj. V maju je to že druga prireditev v Mirnu. Tokrat so povabili avtorja Vlada Klemšeta, da je predstavil svojo knjigo o 1. svetovni vojni. Pogovor je vodil Peter Černic. Knjigo *Odšli so brez slave in brez spomina* je izdala Mohorjeva družba v Gorici. Vlado Klemše se je leta 1946 rodil v Mirnu, vendar je meja po 2. svetovni vojni njihovo domačijo dodelila Italiji. Tako se je šolal najprej v Gorici in nato v Trstu. Po poklicu je novinar, kar se močno odraža v njegovem raziskovalnem delu. Zanima ga mnogo stvari, med drugim tudi ledinska imena, o čemer piše v kar treh knjigah. Želim si, da bi o tej

tematiki spregovoril morda že to jesen ali zimo. Tokrat je predstavil knjigo, ki govori o 1. svetovni vojni - o veliki vojni. O tej mračni dobi je že marsikaj napisanega. In letos, ko poteka 100 let od začetka te človeške zablode, se veliko govori, razkazujejo se ostaline, kot so jarki, kaverne, orožje. Malo, premalokrat pa se govori o tistih, ki so bili v vojsko vpoklicani in so se je morali udeležiti, čeprav jih ni prav nič mikala. Avtor se je spotaknil ob poimenovanju "padli" v vojni, saj pravi, da je to le olepšava za kruto besedo umrli v vojni. Pri iskanju podatkov o

umrlih je naletel na mnoge nedoslednosti in druge težave. Največ podatkov je dobil v cerkvenih knjigah o rojstvih in smrtih, ki jih vodi vsaka župnija. Vendar tudi te knjige niso

natančne, saj ni nujno, da so vsi župniki redno vnašali podatke v omenjene knjige.

Foto dpd

Tudi sami so se selili s civilnim prebivalstvom s knjigami vred. Upoštevat je treba, da niso imeli podatkov o smrti in pogrešanem svojih faranov ali pa jih iz kdo ve katerega vzroka niso mogli vse vpisati. Drugi vir podatkov so bili časopisi iz tistega časa, v katerih je bilo mogoče najti vesti o ljudeh tiste dobe. Tretji vir je bilo ustno izročilo svojcev, ki so po spominu pripovedovali o svojih prednikih ali celo

ponudili pisna sporočila svojcev iz vojne. Veliko slovenskih vojakov je izgubilo življenje v Galiciji (delček Poljske in Ukrajine) in v Srbiji, manjši delež pa na soški fronti. Živo je predstavil njihovo trpljenje, lakoto, širjenje bolezni (kolera), ujetništvo in pregnanstvo.

Mnogi preživeli so se dolgo vračali domov (tudi leto ali več). Avtor ni ostal le pri mrtvih vojaki. Omenjal je tudi civiliste, ki so se morali na hitro odseliti iz svojih domov. Obolevali so za kolero in veliko jih je umrlo prav zaradi nesmiselne vojne. Knjiga je opremljena s številnimi fotografijami. Na njih so prikazani ljudje iz naših krajev - ne gre za fotografije o grozotah fronte.

Zato toliko bolj sežejo v srce. Na naslovni strani platnic je fotografija pokrajine z višine, kjer prepoznamo Peč, Rupo, Miren - naše kraje. Na zadnji strani platnic so tri fotografije: na prvi je propagandno besedilo, na drugi je besedilo, ki ga je ujetnik pisal svoji ženi v Jugoslavijo (ki pa je še ni bilo), na tretji pa zadnji pozdrav staršem (vojak je umrl v bitki pri Doberdodu). Italijani so po vojni poskrbeli za svoje vojake, jim postavili spomenike, jih na neki način počastili. Prekop avstrijskih vojakov je potekal mnogo kasneje in manj pompozno. Toda na obeh straneh so zagotovo bili možje in fantje, ki so morali v krvavo vojno zaradi svojih voditeljev. Zagotovo bi prav vsi raje živeli mirno življenje v krogu svojih domačih. Ob spominjanju na dogodke iz velike vojne so prav ti vojaki tisti, ki so ostali brez spomina in brez slave. Ostale so le boleče rane domačih, ki so jih čakali - a nikoli dočakali njihovega prihoda domov.

Marta Pavlin

Predstavitev spominov dr. Karla Bonuttija v Ljubljani in Gorici

Narod naj preseže preteklost in se zazre v prihodnost

Karl Bonutti z nečakinjo Kamilo Bonutti Hajdinjak

V Ljubljani

Knjigarna Celjske Mohorjeve družbe je bila v ponedeljek, 1. junija 2015, prizorišče prve predstavitve slovenski javnosti imenitne knjige dr. Karla Bonuttija, univerzitetnega profesorja in veleposlanika Republike Slovenije pri Svetem sedežu, ki nosi naslov *Med izbiro in zgodovino - Spomini goriškega Slovenca* in je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Po uvodnem pozdravu predsednika GMD msgr. Renata Podbersiča, ki je naglasil pomen te 25. izdaje iz zbirke *Naše korenine*, so si sledila pričevanja. Dr. Bonutti je na kratko poudaril, da je bil glavni namen njegovega pisanja želja, da bi prispeval k spravi, ker narod mora preseči preteklost in se zazreti v prihodnost. Dragoceno je bilo pričevanje gospe Kamile Bonutti Hajdinjak, ki je povedala, kako se je lotila stričevih spominov in kako ji je bilo pri usklajevanju besedila predvsem pomembno, da je skušala ohraniti iskrenost in neposrednost spominov. Prav tako sta bili dragoceni pričevanje prof. Petra Vodopiv-

ca, ki je knjigi napisal spremno besedo, in dr. Rozine Šventove, ki je kot knjižničarka obiskala Cleveland in bila gostja pri Bonuttijevih, ker je tam lahko spoznala zvestoto te slovenske enklave v Ameriki. Prof. Marija Češčut pa je kot urednica knjige izpostavila dragocnost spominov, ki ob osvetljevanju pomembnih zgodovinskih dogodkov ne pozabijo na vlogo družine, kar se odraža v pozornosti, ki jo avtor, dr. Bonutti, izkazuje do vseh svojih domačin in zlasti žene Hermine. Lepo pričevanje je o Bonuttijevem veleposlaniškem delu v Vatikanu podal akademik, dr. Kajteta Gantar.

Doživeta predstavitev knjige je lepo izpostavila širino goriškega pogleda osebnosti, ki je zmožna v zgodovinskih okoliščinah zrelo in odgovorno izbirati in tako uspešno opraviti pomembno delo za slovensko skupnost v Ameriki in za domovino, ne nazadnje pa tudi Goričane, saj je bil med tistimi, ki so odločilno pomagali pri gradnji Kato- liškega doma.

V Gorici

Prefinjen izobraženec in plemenit domoljub, človek jasne misli, širokega duha in trdne vere, dr. Karl Bonutti je bil v ponedeljek, 8. junija, gost prvega izmed poletnih "srečanj pod lipami" na dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Na srečanju, ki sta ga organizirala kulturni hram in Krožek Anton Gregorčič, je bil govor o knjigi *Med izbiro in zgodovino*, ki je izšla pri GMD, pa tudi o Kato- liškem domu, nadškofu Rožmanu in sedanjem utripu v Sloveniji.

Tiste lipe so katoški in demokratični Slovenci posadili v 50. letih, ko so kupili zemljišče, kjer je kasneje zrastel Katoški dom, je uvodoma dejala časnikarka Erika Jazbar. "Doma ne bi bilo, ko dr. Bonuttija ne bi bilo", saj je on odigral bistveno vlogo za to, da so goriški Slovenci kupili zemljišče in nato zgradili center, kjer so odraščale, se formirale in delovale različne generacije goriških Slovencev. Predsednik GMD msgr. Renato Podbersič je povedal, da krščanstvo pojmuje zgodovino kot drevo, ki raste iz močnih korenin preteklosti, ima dobro deblo, močne veje, listje, potem cveti in obrodi sad, ki gre v večnost. "Ko gledamo našo zgodovino, se ustavljamo zgolj pri debelih in debelih vejah, večkrat nam manjka droben pogled na vejice, listje in čudovite sadove": to je drobna zgodovina posameznikov. Na to zgodovino bi rada opozarjala založba za zbirko *Naše korenine*, v katero spada tudi knjiga dr. Bonuttija, pisana v prijetnem slogu. Na večer, ki ga je povezoval tajnik GMD Marko Tavčar, je avtor najprej poudaril vlogo nadškofa Gregorija Rožmana v zvezi s finančno pomočjo ameriških Slovencev v času gradnje goriškega Kato- liškega doma. Sočustvoval je z usodo goriških Slovencev pod Italijo. Njegov največji finančni prispevek pa se je izkazal po končani akciji, ko je za odpravo obstoječega posojila več mesecev oskrboval z velikim številom mašnih intencij, ki jih je dr. Bonutti nato pošiljal dr. Humarju; ta jih je po dogovoru razdeljeval goriškim duhovnikom za maševanje brez honorarja. "Denar od naših intencij pa smo pošiljali v Vatikan pok. msgr. Jezerniku, ki je vse usmerjal goriškemu odboru". Izjemno

Marko Tavčar, dr. Karl Bonutti in msgr. Renato Podbersič (foto dpd)

pomemben pa je že pred 60 leti škofov poziv, menda prvi poziv k narodni spravi: "Te škofove vizije še danes nismo popolnoma dojeli". In vendar je to pre- roški "poziv k pomiritvi razklanih vezi slovenskega naroda". Govoril je, da se moramo spominjati vseh padlih. Tega niso vsi sprejemali. Presenetil je tudi z izjavo: "Ne moremo soditi. To prepustimo Bogu". In vendar so te besede izražale globok pomen, katarzo za slovenski narod. "Ne moremo soditi"... Te besede se ujemajo s Kristusovo zavrnitvijo judovskega načela 'oko za oko'. "Kdor v srcu goji sovraštvo in maščevanje, ne more biti pravi kristjan", tudi če je krščen, ker je takšno mišljenje v popolnem nasprotju s Kristusovim evangelijem. Le Stvarnik našega življenja ima neokrnjeno sliko človeškega vedenja; v kakšnem psihičnem stanju so se znašli krvniki, to samo Bog ve. V nepopolnem svetu, v katerem živimo, je edina modra pot narodovega očiščenja v spoštovanju drugače mislečih in v dialogu. Nekdanji nadškof Stres je poudarjal nujnost di- aloga kot tudi ločitve partizanskega gibanja od komunističnega revolucionar- nega prevzema tega gibanja. "S sedan- jimi izjavami predstavnikov vlade in države, kot tudi cerkvenih voditeljev, morda se nam obeta novo poglavje narodne zgodovine". Želja, da bi se nadškof Rožman vrnil po smrti v Ljubljano, v svojo stolnico, je bila njegova osebna, toda "ni pričako- val, da se bo to zgodilo". Dr. Bonutti si je dal časa prizadeval, da bi do tega prišlo; a to mu je uspelo šele v času, ko je bil nadškof Stres. "Danes je v stolnici,

v kapeli, kjer so Grozdetove relikvije, pokopan tudi mučeniški škof Gregorij Rožman. Vsa leta je bil zaničevan, njegovo ime so prikazovali v negativni luči. Skoraj povsod so bili prepričani, da je zapustil Slovenijo, to pa ni nič res", kot dr. Bonutti utemeljuje tudi v knjigi.

O podvigu ameriških Slovencev, ki so podprli goriške rojake, je avtor še pove- dal, da je imel pomembno vlogo ured- nik časnika Ameriška domovina, prof. Vinko Lipovec. "Z njegovo pomočjo nam je uspelo organizirati močan od- bor ameriških državljanov, ki so se zav- zeli za to akcijo, čeprav velika večina Slovencev ni vedela, da v Italiji obstaja slovenska manjšina. Razumeli so po- men tega in so se res žrtvovali za uspeh akcije". Od beguncev niso mogli pričakovati velike pomoči, saj so komaj prišli v Ameriko in imeli druge skrbi; "v glavnem so pošiljali eden ali dva do- larja; če jih je bilo pet, je to bilo veliko". K sreči je bilo v clelandski skupnosti nekaj zelo uspešnih in premožnih po- slovnežev, ki so prihitali s svojimi večji- mi vsotami. "Se zmeraj je med nami neka vez slovenskega duha".

Otroška leta dr. Bonuttija so bila pove- zana s slovenskimi duhovniki, "veliki- mi narodnjaki, ki so se žrtvovali za ob- stoj slovenskega jezika in kulture v kra- ju, ki so ga hoteli Italijani popolnoma uničiti". Imel je srečo, da je sodeloval z msgr. Juvančičem, Humarjem in dru- gim, vse do časa, ko je odhajal iz Gori- ce, "takrat mi je bil zadnji vzor delovan- ja škofijski cancler, ki je v Gorici še ved- no zelo priljubljen, msgr. Klinec". / DD

/ dalje na str. 14

Boris Pahor o romanu *La citta' nel golfo*
Poklon dostojanstvu in
neuklonljivosti naših ljudi

Kljub današnjim prijateljskim odnosom Italija še vedno ni obžalovala gorja, ki ga je prizadela Slovecem. To temeljno misel je v četrtek, 4. junija, med drugim poudaril Boris Pahor na literarnem večeru v palači Attems Petzenstein v Gorici, na katerem so predstavili italijan- ski prevod romana *Mesto v zalivu*. Neutrudni pisatelj je povedal, da je roman dokument časa, ki ne zahteva pozornosti zaradi avtorja, ampak zaradi vsebine. "Zaradi preprostih ljudi", ki so bili res pogumni. V prejšnjih dneh so se na Proseku spomnili desetih obešenih, "danes je skoraj nekaj normalnega slišati o obešencih". Po koncentracijskih taboriščih ni več potrebnega števila za to, da žrtve postanejo znane... "Pred vsemi žrtvami moramo spoštljivo stopiti pokonci"! Mussolini je Slovence primerjal s stenicami, žuljkami, ki so prišle v mesto in

ga umazale. "Preden so fašisti raz- glasili rasistične zakone proti Ju- dom, so izvajali razizem proti Slo- vecem". To bi morali učiti v šolah, to morajo vedeti mladi! V šolah učijo o ezulih in fojbah, nič pa o 23 letih fašizma, okupaciji Ljubljane, italijanskem imperia- lizmu, nedolžnih ustreljenih itd. Šlo je za bitko za svobodo in našo istovetnost. Na italijanskih praz- novanjih danes žal vedno zamol- čijo, kar se je resnično zgodilo. Borili smo se na zemlji, kjer se je govorilo slovensko. Nihče ni dejal, da mu je za to žal. "Te bese- de niso bile izrečene. To manjka, ljudstvo si to zasluži". Italijansko- slovenska zgodovinska komisija je razpravljala šest let, "rezultati pa so ostali v predalu". Če hočemo res biti prijatelji, objavi- mo, kar je izjavila komisija, je de- jal Pahor in to tudi jasno zapisal v reviji Micromega. "Tudi Francija in Nemčija sta se v preteklosti bo-

riili, danes pa sta prijatelji". Večer v italijanskem jeziku so organizirali pokrajinska uprava, Državna knjižnica ter združenji Dante Alighieri in Ponte rosso.

Pozdrav predsednika pokrajinske- ga odbora Enrica Gherghette je prinesla Marjeta Kranner, pred- sednica goriškega odbora združenja Dante Alighieri Anto- nia Blasina pa je poudarila, da je glavna naloga združenja ovred- notiti krajevne jezike in kulture. Tržaški literat Walter Chiereghin, ki je srečanje povezoval, je o Pa- horju dejal, da gre za izrednega pričevalca preteklega stoletja. Nje- govo pisanje je osebno, pono- tranjeno in psihološko, hkrati pa tudi močno povezano z družbenim in zgodovinskim dogajanjem, s Trstom, ki je žal doživel pri- tisk ideoloških mistifikacij, kate-

M. Kacin, B. Pahor, T. Rojc, W. Chiereghin, A. Blasina (foto dpd)

rih rane se še niso zacelile. Prof. Tatjana Rojc je povedala, da je ro- man *Mesto v zalivu* izšel leta 1955, zato je "skoraj neverjetno, da je tako tipično tržaška zgodba izšla v italijanskem prevodu šele 60 let po prvi slovenski izdaji". Iz- dala jo je založba Bompiani z na- slovom *La citta' nel golfo*, potem ko je že izšla v Franciji, ki ima - kot znano - največ zaslug za Pa- horjev mednarodni prodor. To je knjiga, so zapisali Francozi, ki zahteva tiho in spoštljivo pozor- nost. Za objavo se je zavzela sama direktorica italijanske založbe Eli- sabetta Sgarbi, ki - kot je razvidno iz pisma avtorju - globoko spoštu-

je zgodovino primorskih Sloven- cev. V knjigi so prisotna razmišljanja o zgodovini, politiki, svobodni volji, eksistencialni eti- ki itd. Izredni so ženski liki. Na- ravnost ganljiva je npr. želja juna- kove matere, da bi se sin pridružil partizanom v gozdu, ker bi ga gozdovi lahko varovali in mu rešili življenje. Nekatere strani so prežete z metaforičnimi opisi in 60 let po izidu se zdi, da so bile komaj napisane, za nas, da ne bi pozabili, je dejala prof. Rojčeva. Prof. Marija Kacin, ki je prevedla roman, je podčrtala, da se zgodba razvija v tipičnem, zelo osebnem Pahorjevem slogu: umirjeno in

odločno od- klanja nasilje in zatiranje, hkrati ostaja tesno na- vezan na svoje ljudi in kraje. V romanu se poja- vljajo tudi drugi njegovi tipični motivi, močna vez s Trstom, človeška solidar- nost, ženski lik, mojstrski opisi krajina itd. Kraševci in Pri-

morci so ponosni ljudje z močnim značajem. Številni so ženski liki v Pahorjevem opusu, mojstrsko dodelani, "nekateri sončni, vsi nepozabni". Majda je lepa in ponosna partizanska akti- vistka, ki je nič ne more upogniti. Pomenljiva je navzočnost (lepe) Vide. Avtor je tesno povezan s svojim mestom: "Obstaja Pahor- jev Trst, kot obstaja Svevov Trst ali Balzacov Pariz". Knjiga ima visoko literarno vrednost, je poklon dostojanstvu in neuklonljivosti naših ljudi, umirjeno zgodovinsko pričevanje, v katerem ni za- mer do tistih, ki so povzročili to- liko zla. / DD

Kratke

Srečanje članov Slovenskega zdravniškega društva Trst - Gorica

V petek, 22. maja 2015, je bilo v prostorih restavracije "Sonja" pri Domju v dolinski občini 176. strokovno - družabno srečanje Slovenskega zdravniškega društva Trst - Gorica.

Onkolog prof. dr. Matjaž Zwitter iz Ljubljane je predaval o medicinski etiki. Kako je ta pomembna, je skušal prikazati tudi iz svoje zdravniške prakse. Pri dilemah si

postavljen pred odločitve. Tu ti pridejo na pomoč pravne in etične norme.

Predavatelj se je dotaknil tudi problema diagnoze in prognoze ter odnosov do pacientov, do družbe in do kolegov ter zdravstvenih delavcev.

Dobrodelne tisočinke

V času davčnih prijav različna društva in ustanove opozarjajo občane, da lahko namenijo 5 tisočink svojega davka od dohodkov (IRPEF) za njihovo delovanje. Pri tem davkoplačevalci ne utrpijo nobene škode, saj je določilo namembnost delčka davka, ki ga morajo tako in tako izplačati državi. Tudi ne oškodujejo katoliške Cerkve ali drugih verskih skupnosti, ki jim lahko podobno, a na drugem mestu v prijavi, namenijo še drugih 8 tisočink davka.

Slovensko dobrodelno društvo iz Trsta opozarja, da je tudi samo ena izmed slovenskih ustanov, ki so na seznamu možnih prejemnikov 5 tisočink. Kdor bi se odločil, da svojih 5 tisočink nameni Slovenskemu dobrodelnemu društvu, bi tako pomagal njegovemu človekoljubnemu delu, zlasti v korist študirajoče mladine.

Na davčni prijavi (ali na obrazcu za izbiro namembe 5 tisočink, če ne predstavimo prijave) se je treba na 3. strani podpisati v temu namenjeni pravokotnik, ki govori o podpiranju prostovoljnega dela (v italijanski: "sostegno del volontariato"). Spodaj pa je treba zapisati še davčno številko Slovenskega dobrodelnega društva, in sicer: 80011090323.

Socerb / Praznovanje Vnebohoda

Toplo vreme na praznik Gospodovega Vnebohoda je prav vabilo v notranjost starodavne cerkve na Socerbu z vklesano letnico nad vhodom 1648. Lepo obnovljena zunanost tega božjega hrama je pravo nasprotje notranjosti z golim tramovjem in neometanim zidovjem, ki pričakuje dobrotljivih človeških rok, da obnovijo in olepšajo še notranjost tega svetišča. Praznično popoldansko sv. mašo je daroval rodiški župnik g. Iztok Mozetič. Lepo je zazvenela Slovenska maša Venturinija in še druge mašne pesmi, ki jih je pod vodstvom Edija Raceta ob orgelski spremljavi Alenke Cergol pel združeni zbor ZCPZ iz Trsta. V pridigi je g. Mozetič poleg drugega izpostavil šibkost zavesti, da bo vsak od nas dajal odgovor za svoje življenje po smrti. In je nadaljeval, da se te dni tudi spominjamo prvega obiska sv. papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji. "Nedelja sredstev javnega obveščanja pa nas vabi, da bi znali razločevati ustrezne novice od neustreznih in da bi molili za tiste, ki delajo z mediji: da bi vedno posredovali resnične novice". Maša se je sklenila s pesmijo Ignacija Hladnika, Marija skoz življenje. Po obredu in "ofru" je bilo pred cerkvijo prijetno družabno srečanje, za kar gre zahvala pridnim rokam domačink. / P. V.

Nagrada Zlato zrno 2015

Dvoletna nagrada za mlado slovensko ustvarjalnost v Deželi Furlaniji - Juljski krajini Zlato zrno, ki ga podeljuje Sklad Sergij Tončič, bo letos podeljena šestič. O predlaganih imenih in umetniških dosežkih v letih 2013 - 2015 je presojala žirija v sestavi Aleš Doktorič, Poljanka Dolhar, Marjan Kravos, Katja Kralj in Marko Kravos. Po obravnavi in sklepu Upravnega odbora Sklada Sergij Tončič so med izbrance - nominirance za nagrado uvrstili, zborovodkinjo in skladateljico Petro Grassi, gledališkega igralca Jureta Kopušarja, režiserja in pisatelja Igorja Pisona ter skladatelja in tolkalca Patricka Quaggiata. Nagrada Zlato zrno je namenjena umetnikom do 35. leta starosti. Nominiranci prejmejo diplomu in nagrado 500 evrov, eden izmed njih pa veliko Zlato zrno, ki ob listini in nagradni kocki (izdelala jo je beneška likovna ustvarjalnica Luisa Tomasetig), prejme 2000 evrov. Dosedanji prejemniki velike nagrade so bili režiser Martin Turk, likovnik Ivan Žerjal, glasbenik Igor Zoben, zborovodkinja Mateja Černic in hornistka Jasna Komar, ki bo nastopila na letošnji podelitvi Zlatega zrna, ki bo v Narodnem domu v ponedeljek, 22. junija, ob 17. uri.

In memoriam

Zapustil nas je p. Bogomir Srebot

P. Bogomir Jakob Srebot se je rodil julija 1930 v Gornji Košani v revni družini kot zadnji od petih otrok. Ljudsko šolo je obiskoval v domačem kraju. Septembra 1941 je vstopil v malo semenišče v Svetem Križu pri Ajdovščini. Po kapitulaciji Italije so ga poslali v Rovigo, po končani drugi svetovni vojni je šolanje nadaljeval v Veroni. Leta 1950 je vstopil v kapucine, kjer je dobil redovno ime Bogomir. V mašnika ga je 20. junija 1957 v Benetkah posvetil

beneški patriarh Roncalli, ki je bil naslednje leto izvoljen za papeža z imenom Janez XXIII. Prvo redovniško službo je dobil v samostanu v Bellunu v Italiji. Pomagal je po raznih župnijah v Benečiji, tri leta pa je bil tudi bolniški duhovnik. Leta 1964 je dušnopastirsko skrbel za cerkvico sv. Martina in vernike v kraju Schio, nato pa je bil štiri leta bolniški duhovnik v bolnišnici v Benetkah. V letih od 1969 do 1971 je skrbel za romarje in druge obiskovalce Marijinega

romarskega svetišča na Stari Gori pri Čedadu in v malem semenišču poučeval francoščino. Od leta 1971 je dušnopastirsko deloval v samostanu v Trstu. Poučeval je verouk po slovenskih šolah, oskrboval cerkvico

spremljali. Pogrebno sv. mašo je vodil njegov

"pri Koroščih" oziroma pri Sv. Barbari in pomagal v Žavljah. Ko je obnemogel, se je preselil v samostan v Conegliano Veneto, kjer je umrl 3. junija letos, na dan smrti papeža Janeza XXIII., kakor da bi ga on poklical k nebeškemu Očetu. Mislim, da se želi od nas posloviti z besedami, ki jih je napisal ob zlati maši: *Hvala Bogu, Mariji in vsem, ki ste me*

nekdanji sošolec kapucin, upokojeni veronski škof Carraro, spregovoril pa je krajevni predstojnik, ki je v homiliji poudaril predvsem dobroto p. Bogomirja. Bogu je služil predvsem s tem, da je Božjo dobroto izkazoval tistim, ki so se k njemu zatekali, da bi v zakramentu sprave bili deležni Božjega odpuščanja in usmiljenja. Na Tržaškem je deloval 29 let, kjer je bil vedno na razpolago tako za slovenske kot italijanske vernike in je bil vez edinosti in bratstva. Duhovsko zvezo iz Trsta je na pogrebu zastopal g. Klemen Zalar, ki se je tudi zahvalil za to, kar je pokojni pater storil med nami.

E. V.

Ob koncu vsakoletnih šmarnic

Marijin kip je romal do Vejne

Svečanost na Vejni (foto Peter Cvelbar)

V sklopu proslavljanja zadnjega leta škofijske sinode, sinode vere, je tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, predlagal lep duhovni in pastoralni dogodek, to je *Peregrinatio Mariae*, se pravi *Marijino romanje* v škofiji. Romanje Matere Božje se je začelo januarja letos v cerkvi Marije Velike, končalo pa se je v nedeljo, 31. maja, na zadnji dan šmarnic v svetišču na Vejni. Po župnijah naše škofije je

tako romala podoba Matere Marije, kopija kipa, ki krasi desni oltar ob vhodu v cerkev Marije Velike: škofova zamisel je osrečila tudi slovenske vernike iz župnij Mačkolje, Dolina, Boljunec, Boršt, Ricmanje, Katinara, Bazovica, Pesek, Trebče, Sv. Križ, Prosek, Kontovel, Opčine in Repentabor. Prav na cerkvi na Tabru se je končalo romanje Marijinega kipa, kjer je bila v petek, 29. maja, šmarniška pobožnost s sveto mašo. Podoba

osrednjim vhomom na gornji etaži. Na Vejni je Marijo častila tudi slovenska molitev, saj je bila ob prošnjah, enem berilu in evangeliju ena desetka rožnega venca v našem jeziku, med slove-

Matere Božje so nato v nedeljo prenesli do svetišča na Vejni, kjer je sprevoz z Repentabra po postaji na spodnji ploščadi pričakal tržaški škof Crepaldi pred snim bogoslužjem pa sta zadeneli tudi slovenski Marijini pesmi, ki ju je ob orglah spremljal Tomaž Simčič. Nadškof Crepaldi je v homiliji poudaril globok duhovni pomen romanja Marijinega kipa, ki je lepo združil obe duši tržaške škofije - slovensko in italijansko -, zaustavil se je tudi ob prazniku Sv. Trojice, ki ga je Cerkev častila ravno na nedeljo, 31. maja, in ki je po njegovem mnenju najgloblje znamenje Božje ljubezni.

G. Pohajč in g. Bedenčič z Marijinim kipom na Tabru (foto Peter Cvelbar)

Društvo slovenskih izobražencev

O ženski toponomastiki

Pravice žensk niso nujno nekaj, kar bi bilo upoštevano. Tako je dejala prof. Marija Pirjevec v slovesnem govoru na rednem ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev ob odprtju razstave o ženski toponomastiki, ki jo je omogočil Sklad Libero in Zora Polojaz pod pokroviteljstvom tržaške občine. Čeprav sestavljajo ženske pol svetovnega prebivalstva in celo nekaj več, njihov ogromni ustvarjalni kapital velikokrat odrivamo.

Na "ženskem" večeru je prof. Pirjevec predstavila razstavo in obrazložila, kako se je sploh porodila zamisel zanjo. Prof. Maria Pia Ercolini je leta 2012 ustanovila stran "Toponomastica femminile" na Facebooku, da bi spodbudila poimenovanje ulic in trgov po zaslužnih ženskah, nato pa je ta prerasla v vsedrzhavno društvo s svojo spletno stranjo. Njen glavni cilj je popraviti dosedanje napake na celotnem italijanskem ozemlju. Pobudnica večera, prof. Elena Cerkenič, članica vsedrzhavnega društva Toponomastica femminile - Ženska toponomastika s sedežem v Rimu, si prizadeva za njeno širjenje še v Sloveniji. V Peterlinovi dvorani je tako izobešenih triindeset fotografij ulic iz šestih večjih občin (Ljubljane, Maribora, Kopra, Nove Gorice, Novega

mesta in Krškega) s kratko dvojezično biografijo zaslužnih žensk. Iz tega je razvidno, da je od 4.590 ulic samo 96 poimenovanih po ženskah. V Trstu imajo moški kar 729 krajevnih imen, ženskih pa je le 42. Ulice, poimenovane po slovenskih zaslužnih ženskah, bi podprle tudi zgodovinsko dejstvo, da živita v Trstu od srednjega veka dalje dve avtohtoni narodni skupnosti. V Sloveniji prevladujejo na uličnih napisih ženske, aktivne na zgodovinskem, kulturnem in političnem področju, medtem ko le-teh v Italiji skorajda ni. O tem, kako so si ženske hotele priboriti svoje mesto in vpliv in so začele stopati v ospredje javnega življenja, nam priča prva slovenska ženska revija Slovenka. V Sloveniji so ulice poimenovane po borkah v NOB, narodnih herojkah, političnih aktivistkah, književnicah, slikarkah in igralkah, v Italiji pa po svetnicah, dobrotnicah, redko pa pesnicah, pisateljicah in zgodovinskih osebnostih. Uvodno so prisotne pozdravili odbornica Antonella Grim, ki je prebrala pozdrav tržaške podžupanje in odbornice za toponomastiko v tržaški občini Fabiane Martini v italijanščini, član občinskega sveta Igor Švab, ki je prebral slovenski prevod. Večer

je bil v celoti dvojezičen. Podžupanja je mnenja, da bi morali someščani spoznati, kako vsaka skupnost nastane, se razvije in raste s pomočjo žensk, kar ni razvidno iz poimenovanja ulic in trgov v našem mestu. Razstava nas obenem opozarja, da je ena izmed duš tržaškega mesta slovenska in je končno nastopil čas,

enake možnosti, Ester Pacor pa je pozdravila v imenu Ekspanzije, mednarodnega pregleda sodobne umetnosti po sledih ženske ustvarjalnosti. Ob koncu je svoj pozdrav prinesla še Rosalba Trevisani iz tržaškega centra Unesco.

Prof. Cerkenič, pobudnica razstave, se je zahvalila Skladu Libe-

Sergij Pahor, Antonella Grim, Marija Pirjevec in Elena Cerkenič (foto Damj@n)

da to priznamo in pokažemo tudi z uličnim poimenovanjem. Predsednik občinskega sveta Iztok Furlanič je pohvalil Eleno Cerkenič in poudaril pomen tovrstnih pobud. Pred mikrofonom so se zvrstile še: Vlasta Polojaz v imenu Sklada, ki je podprl razstavo - podčrtala je pomen Slovencev kot enakovredne družbene komponente v Trstu in ženske kot nosilni družbeni steber -, Michela Novel je prebrala pozdrav Ornelle Urpis, predsednice Komisije za

ro in Zora Polojaz, ki je omogočil uresničitev razstave, vsem sodelavkam in sodelavcem, strokovnjakim in strokovnjakom, pokroviteljstvu Občine Trst ter Društvu slovenskih izobražencev. Dejala je, da želi Društvo spodbujati raziskovanje slovenskih ženskih biografij, ki so zgled za mlade generacije, in se javno zahvaliti ženskam, ki so pripomogle k družbeni in kulturni rasti, a nimajo še zapisane biografije.

Šin

Žalna seja v spomin na odv. Jožeta Skerka

'Bolje slabo odločiti kot ostati brez odločitve'

"Spominjal se ga bom kot očaka, ki je trdno verjel v načrte, ki si jih je postavil in jih razvijal v starih letih z isto vnemo bojevitiga mladostnika. Če ne drugo, zaradi tega naj bo vsem nam vzornik vsakič, ko nas življenjske, poklicne, osebne težave znova in znova spravljajo na kolena. Vedno znova vstanimo in glejmo pred sabo. Tak je bil naš Pepi iz Bajte pri Trnovci". S temi besedami je novi deželni tajnik stranke Slovenska skupnost in podpredsednik deželnega parlamenta Igor Gabrovce sklenil svoje razmišljanje na žalni seji v spomin na odv. Jožeta Skerka, ki je bilo v Vilfanovi dvorani na sedežu stranke v Trstu v četrtek, 4. junija.

Eden od utemeljiteljev slovenskega demokratičnega tabora v povojnih letih je v 92. letu starosti preminil v soboto, 29. maja, za posledicami navidezno manjše prometne nesreče. Za govorniško mizo so poleg Gabrovca sedeli tudi Rafko Dolhar, Peter Močnik in Saša Rudolf. Vsak se je pokojnikovega lika spomnil s svojega zornega kota, vsi pa so si bili edini v potrditvi ene lastnosti, ki je odlikovala odv. Skerka: to je izjemna 'operativizacija' na političnem področju in sposobnost odločanja v kriznih trenutkih. "Njegov moto je bil: v kočljivih trenutkih, ko ni časa za razpravljanje, je treba odločiti, hitro odločiti. Bolje slabo odločiti kot ostati brez odločitve". Tako se ga je spomnil Saša Rudolf, ki je v svojem posegu obnovil genezo slovenske etnične stranke Slovenska skupnost. Spregovoril je o težavnih, sicer tvorinih pogajanj, pri katerih so bili soudeleženi Matej Poštovan za SKS, Dušan Černe za kršćanske

socialce, Branko Agneletto za SDZ in Jože Skerk za Neodvisne: na sejah poleti leta 1962 je Rudolf večkrat nadomeščal Branka Agneletta. Poudaril je volilne podvige SSK s Teofilom

posebej, da ne govorimo o pomenovanju treh cest po slovenskih pesnikih in pisateljih. In kolikor vem, je še danes pri tem ostalo. /.../ Za vsako podrobnost se je bilo treba boriti in v tem si

Saša Rudolf, Peter Močnik, Rafko Dolhar in Igor Gabrovce (foto IG)

Simičem, Rafkom Dolharjem in samim Skerkom, ki je bil izvoljen na prvih volitvah za deželni svet; omenil pa je tudi afere glede razlašanj v občini Dolina. Sklepni del svojega posega je Rudolf namenil umetnostni galeriji, ki jo je Skerk odprl na domačiji v Trnovci, in njeni kakovostni likovni in kulturni ponudbi. Tudi Rafko Dolhar je spregovoril o času, ko je ožja skupina zanesenjakov krojila stranko lipove vejice. Skerkova politična spretnost je njemu omogočila, da je prestopil prag tržaškega občinskega sveta. Dolhar se je spomnil, kako težavna so bila pogajanja z italijanskimi sogovorniki ("a tedaj smo imeli še komuniste, nastrojene proti nam"), da bi spremeni imena treh kraških vasi, Bazovice, Trebč in Križa. Takrat je bilo treba "barantati za vsako vas

bil pravi mojster". V imenu goriških 'prijateljev' Jožeta Skerka je spregovoril nekdanji števerjanski župan Hadrijan Corsi, ki je obudil spomin na pomembno delovanje, ki ga je pokojni opravljal v sodelovanju z dr. Sfiligijem in dr. Kacinom prav v vidiku prvih deželnih volitev. To je bil čas, ko so se Slovenci istega političnega nazora začeli formalno povezovali na deželni ravni. Spomin Petra Močnika na Jožeta Skerka sega v obdobje, ko je prestopil prag njegove pisarne, da bi pod njegovim mentorstvom opravil pripravniško obdobje konec 80. let prejšnjega stoletja. "Prinesel mi je na mizo nekaj sodnih spisov, zakonikov in knjig in mi povedal, da odvetnik mora imeti dobre noge in dobro zadnjico, ker mora po eni strani veliko hoditi po sodišču in uradih,

po drugi pa sedeti za mizo in preštudirati primere", je dejal Močnik. Bila je to "stara šola, a vedno učinkovita, ker je slonela na trdnih delovnih navadah in na nekaj osnovnih logičnih načelih - skrivnostih - poklica". V tem obdobju se je pri Jožetu Skerku veliko naučil, predvsem pa temeljno psihološko ugotovitve, brez katere v odvetniškem poklicu ne gre: to je pogum v odnosu do kogarkoli. "Si odvetnik, poznaš pravila igre in zato moraš vedno priti do odgovornega, ker je to tvoja pravica in poklicna dolžnost, saj se v Italiji tako razmišlja. In bilo je res tako. Brez občutka podrejenosti državi in večinskemu narodu, čeprav je vedno ponavljal, da je treba pravila spoštovati, a se jim tudi upreti, če so krivična. Zato je treba poprijeti za vsak primer, ki ti ga uspe spoznati in obvladati, pripravljen na bitko do konca". Pri Skerku se je naučil tudi prav tako dragocene 'politične sintakse', saj sta bila nekaj let sočasno skupaj dejavna pri tržaški SSK. Močnik je prisotnim tudi zaupal, da je Skerka zadnja leta politika razočarala, saj ni bila sposobna več sklepati kompromise: "Ugotavljal pa je, da te v današnjih časih bodisi prijatelji kot nasprotniki povozijo in amen, ti ne dajo niti kosti pod mizo. Tega ni odobral, ker je trdil, da je to proti človeku in da povzroči splošen odpor. Ugotovil je tako tudi današnjo politično sliko". Igor Gabrovce, ki je prebral tudi pisno sporočilo ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca, v katerem se je predstavnik slovenske vlade poklonil spomenu pokojnega, je v svojem posegu začrtal ključne življenjske, politične in kulturne mejnike v življenju Jožeta Skerka. V Vilfanovi dvorani je bila prisotna Generalna konzulka RS v Trstu Ingrid Sergas. Življenjepisa odv. Skerka objavljamo na spletni strani našega časopisa.

IG

Deželni sedež RAI

Duša, telo, srce - Dokumentarec o Adiju Danevu

Orisati portret osebe in umetnika, ki živi polno življenje, v katerem sobivajo različni talenti, umetnika, ki je deloval na svetovno znanih odrih in je prijateljaval

ko bogate in večstransko zanimive zgodbe. Zborovodja in skladatelj Adi Danev si je s posebnim zadovoljstvom ogledal dokumentarec, ki mu ga je namenil Slovenski televizijski pro-

deo posnetkov; dokumentarec ne zanemarlja niti posebnosti, kot je na primer Danevova nadarjenost za risanje, od karikaturnih profesorjev na šoli do dnevnika, ki je vedno poln humorističnih ilustracij. Dokumentarec postavlja zgodbe v izvirno okolje, od dneve sobe s klavirjem, ob katerem priznani solopevci pripravljajo pod njegovim mentorstvom operne vloge, do domačega kotička, kjer na starih fotografijah živijo mnogi spomini, a tudi dvorane gledališča Fenice v Benetkah, kjer je deloval za najdaljše obdobje, ali do tribuna veronske Arene, ki ohranjajo čar veličastnih uprizoritev. Pripovedi so opremljene s fotografijami in posnetki, v katerih se Danevova kariera prepleta z osebnostmi, kraji in dogodki zlate operne dobe, ko je na svetovnih odrih blestela Maria Callas, kasneje pa tudi prijatelj, kriški te-

norist Carlo Cossutta. "Duša, telo in srce" so ga spremljali na profesionalni poti kot življenjski moto (ki je postal podnaslov dokumentarca), skupaj z drugimi dragocenimi nasveti mentorjev, ki so mu sledili v času šolanja, kot je bil na primer Giulio Viozzi. O njegovi večstranski nadarjenosti, obvladani skrivnosti vokalne tehnike, skladateljski žilici, odnosu do pevcev opernih zborov v Evropi in Ameriki, ne nazadnje o večkrat poudarjeni, globoki humanosti umetnika so v dokumentarcu spregovorili številni prijatelji, sodelavci in kolegi. Med njimi so nekateri izpostavili tudi dejstvo, da domače okolje pogosto ni najbolj prijazno s tistimi, ki so v življenju nabrali veliko izkušenj in bi imeli veliko povedati. Prav gotovo je Danev vedno pokazal veliko pripravljenost za sodelovanje tudi z amaterskimi skupinami, saj, kot je povedal Janko Ban, je pravi profesionalce vedno in povsod sposoben vrhunsko opravljati svoje delo. Po ogledu dokumentarca v auditoriju RAI je Danev pripomnil, da "se mladi veliko gibljejo, starejše osebe pa imajo več časa za razmišljanje", in prav tako je njegova sedanja dejavnost bolj usmerjena v kompozicijo, z vedno novimi naročili.

PAL

Foto Damj@n

z znamenitimi osebnostmi, je zagotovo velika odgovornost, saj predstavlja trajen zapis, ki bo seznanil tudi širše, nestrokovno občinstvo s čim popolnejšo sli-

gram deželnega sedeža RAI, saj je režiserka Tamara Stanese našla pot do sporočilnega in koherentno povezanega mozaika pripovedi, izjav, fotografij, vi-

Obvestila

Klub prijateljstva - Vincencijeva konferenca vabita na avtobusni izlet v Labin (ogled mesteca in njegovega zanimivega muzeja, kosilo, nato spust do morja v Rabac z možnostjo sprehoda po obmorski promenadi), v petek, 12. junija, info 040 225468 zvečer (Vera).

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Marjana Babnik 20, družina Pregarc 15, Dragica Morenčič 5,

Vinko Milič 50, nabirka v Rojanu ob koncu šmarnic 125 evrov; za mleko dojenčkom patra Janeza Krmelja - Madagaskar: N. N. v spomin na g. Dušana Jakomina 50 evrov; za riž otrokom patra Pedra Opeke - Madagaskar: N. N. 30 evrov; za sestro Jožico Sterle - Ukrajina: N. N. iz Boršta 10 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

DRUŠTVO MARIJ KOGOJ

vabi na

koncert zbora arhitektov Slovenije

arhiVOX

zbor vodi Jelena Susnick

sobota, 13. junija 2015, ob 20.30
cerkev sv. Ivana

MAVHINJE Založba Mladika

Lep večer z Miroslavom Košuto

Topel poletni večer in rustikalna stavba Fabčeve osmice v Mavihnjah sta bila prijeten okvir srečanja z

do življenja, in to pomeni odnos do družbenih pojavov, družinske skupnosti in slovenskega jezika.

Foto Damj@n

dvema odličnima ustvarjalcema, besednim in likovnim, ki ga je v sredo, 3. junija, privedla založba Mladika. Pritočnost za ta dogodek je bila predstavitev knjig *Dnevnik o lastovičjem gnezdu* in *Zapisi na orošeno okno* tržaškega pesnika in pisatelja Miroslava Košute, katerima je grafično podoba dal Marjan Kravos. Pogovor, ki ga je vodila časnikarka Poljanka Dolhar, je zbranim poslušalcem odkril marsikateri vidik iz življenja in dela teh dveh eminentnih tržaških umetnikov. Plodno sodelovanje med Miroslavom Košuto in Marjanom Kravosom se je začelo pred desetletji v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu, ko je Košuta povabil mladega grafika in scenografa v SSG, čeprav se mu je zdel "prefin človek za gledališče". *Dnevnik o lastovičjem gnezdu* in *Zapisi na orošeno okno*, je povedal Košuta, sta žanrsko in vsebinsko različni knjigi, vendar jima je skupen odnos

Košuta se je spomnil pomena sodelovanja z grafikom pri vseh svojih knjigah, predvsem pri tistih, namenjenih otrokom, in je pridal, da mu je bil ilustrator Klavdij Palčič zelo blizu v interpretaciji otroštva. Marjan Kravos je povedal, da je bila ilustracija *Dnevnika o lastovičjem gnezdu* zanj izziv: slogovno je namreč zgodba poezija v prozi, zato se ji je moral približati s simbolističnim pristopom - jo razumeti in "jo prebaviti". Pogovor je s knjige prešel na druge teme, oplazil je tudi kulturno in socialno življenje slovenske manjšine v Italiji: Miroslav Košuta je spregovoril o preživelih razdrobljenosti na desne in leve, o potrebi po večji strpnosti, ki jo je treba posredovati predvsem mladim, ker vsi mi imamo pred sabo en sam cilj in skupni imenovalec, in to je slovenski jezik.

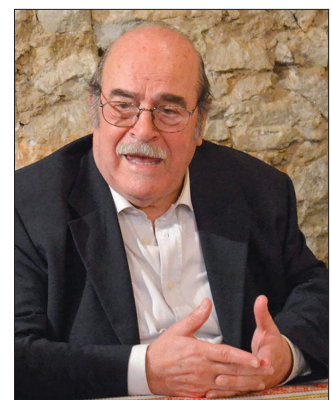

Foto Damj@n

Na železniško postajo so postavili trijezičen napis Po novem vlak vozi tudi v "Čedad"

Od 4. junija vozi vlak iz Vidma tudi v "Čedad". V sklopu projekta *Il tren des Lenghis-Il treno delle Lingue- Der Zug der Sprachen- Vlak Jezikov -The Train of Languages*, ki so ga pripravili

Dežela Furlanija Julijska krajina, družba FUC, ki upravlja železnico iz Vidma v Čedad, in agencija ARLEF, ki skrbi za promocijo furlanskega jezika, so na železniško postajo postavili trijezičen napis "Civiale del Friuli - Cividat - Čedad".

Gre za prvo uradno slovensko tablo v mestu, četudi je Čedad v seznamu občin, kjer se izvaja zaščita. Cestne table so namreč le dvojezične "Civiale del Friuli - Cividat". Trijezičen napis na postaji je odkrila predsednica Dežele FJK Debora Serracchiani. "Vlak jezikov je odlična priložnost za medsebojno povezovanje: omogoča namreč realizacijo dela našega projekta jezikovnih politik, pa tudi deželnih resursov, kot je železnica Videm-

Čedad. Izkoristili smo priložnost za ovrednotenje petih jezikov, ki se uporabljajo v Furlaniji Julijski krajini, in hvala večjezičnemu bogastvu za naše kulturno bogatenje" je izjavila

Serracchianijeva na predstavitvi projekta. Na čedaški postaji so v ta namen podpisali sporazum med ARLEF-Agenzie regionâl pe lenghe furlane in družbo FUC-Societa' Ferrovie Udine. Večjezični projekt je pozdravil tudi čedaški župan Stefano Balloch (starši so Benečani). Poudaril je, da je prisotnost različnih jezikov na tem območju velik zaklad, ki ga je treba ohraniti in ovrednotiti. Balloch je bil sicer z ogromno

večino glasov potrjen na čelu mestne uprave z desnosredinsko koalicijo na volitvah, ki so potekale 31. maja. Med volilno kampanjo je obljubil, da bo, takoj ko bo Dežela doledila občini potrebna sredstva, zaživel urad za slovenski jezik, ki ga določa zaščitni zakon. V 8. členu je namreč napisano, da v Čedadu, kakor v središčih Trsta in Gorice, "posamezne uprave ustanovijo, tudi v obliki konzorcija, urad, namenjen državljanom, ki se želijo posluževati pravic iz 1., 2., in 3.

odstavka" (raba slovenskega jezika v javni upravi, op. ur.). Za zdaj v Čedadu dela zgolj jezikovno okenca, in to samo ob ponedeljkih med 10.30 in 12.30 in med 15. in 17. uro, ki ga je občinska uprava zaupala društvu Ivan Trinko. Odprtje "uradnega" urada pa je zelo pomembno, saj

je po zaščitnem zakonu, namenjem Slovincem, "tudi če ne živijo na ozemlju, ki ga določa 4. člen", se pravi območje 32 občin, kjer se izvaja zaščita. Dejstvo je, da se je pretežni del Slovincem iz Benečije in Rezije preselil v Furlansko nižino. Po nekaterih ocenah naj bi bilo v samem Vidmu kar deset odstotkov prebivalstva (okrog 10.000 ljudi) slovenskega izvora.

U. D.

Kanalska dolina

V Žabnicah so dvignili majo

V soboto, 30. maja, so v Žabnicah domači naborniki, tokrat tisti, rojeni v letu 1997, po stari navadi dvignili "majo". Maja nato ostane na svojem mestu do praznika vaškega zavetnika svetega Egidija. Letos bo to do prve septembrske sobote.

Maja je zelo visoka smreka ali jelka, ki so ji odstranili lubje in veje razen na vršičku; ta je okrašen z velikim vencem iz smrekovih vej in s papirnatimi rožami. Ta navada je verjetno keltskega izvora in sega zelo daleč v stoletja. V Kanalski dolini so to navado skoraj neprekinjeno ohranili samo v Žabnicah. V dneh pred dviganjem pripravljajo žabniški naborniki "kranceljne" – tj. vence iz skupaj vezanih smrekovih vej in papirnatih rož – in v gozdu skrbno izbirajo drevo. V petek zvečer se naborniki zberejo na kraju, kjer bodo naslednji dan postavili majo, in izkopljejo globoko luknjo, ki jo potem nadzorujejo do zore. V soboto zjutraj gredo naborniki do drevesa, ga posečejo in odstranijo lubje in veje razen na vršičku. Nato gredo z

njim v sprevedu po Žabnicah, da si ga lahko vsi ogledajo. Med sprevedom se ustavijo pri vsaki gostilni, kjer jim ponudijo pijačo. Potem ko so na vršiček pritrdili "kranceljne" in okrasile, proti večeru majo dvignejo. Pri tem uporabljajo starodavno tehniko, pri kateri sodeluje veliko ljudi: jamo med dviganjem napolnijo s kamenjem in z zemljo. Delo je opravljeno, ko stoji maja navpično.

Luciano Lister

BOVEC Spomin na odhod v begunstvo Noč brez sna

V? Bovecu so se večer pred binkoštnimi prazniki spomnili, kako so pred 100 leti, 24. maja 1915, na hitro pakirali in odšli v begunstvo. Takratni dekan Vidmar je pri maši v Bovecu prebral odluk avstrijskih oblasti, da morajo prebivalci nekaterih krajev na Bovškem zapustiti domove. To je bila največja tragedija tega prebivalstva v prvi svetovni vojni. Z besedami dekana Vidmarja o takojšnjem pakiranju naj-

toda približevanje življenju nevarnih frontnih spopadov jih je pregnalo na Kranjsko, Koroško, Štajersko ... Le redki so se lahko zatekli k sorodnikom in znancem v teh deželah, večini je ostala edina možnost nastanitve v oddaljenih begunskih taboriščih Avstrije. Ljudje iz Žage in Srpence, ki jih je zasedla italijanska vojska, so šli najprej v začasno zbirno taborišče pri Ažli, potem pa naprej v italijanska begunska taborišča.

članov Literarnega kluba, pevk Buške čee, članic Folklorne skupine BC in še koga. Skladatelj Ambrož Čopi je za to priložnost pripravil skladbo *Dan se nagiba v večer*, ki so jo skupaj zapeli vsi nastopajoči zbori.

Bovška občina namerava jeseni postaviti še spominsko obeležje vsem žrtvam prve svetovne vojne na Bovškem. Po za slugi prvega župana novoustanovljene bovške občine Andreja Stergulca so v nekdanjem avstrijskem taborišču Most na Litvi, blizu tromeje med Slovaško, Madžarsko in Avstrijo, postavili spominsko obeležje umrlim in preživelim beguncem iz cele Soške doline. Prav za to prireditve je domačin, skladatelj Ambrož Čopi, napisal posebno skladbo *Dan se nagiba v večer*, ki jo je ob koncu prireditve izvedel združeni zbor.

Po nekaterih podatkih naj bi v obdobju te vojne na

Bovškem izgubili več kot deset odstotkov sedanjega prebivalstva bovške občine.

Ko so se begunci vrnili domov, jih je čakalo več razočaranj in gorja – dni brez sonca, noči brez miru in sna: porušeni in izropani domovi, opustošena polja, polna kosov granat, in namesto njiv strelski jarki in luknje od bombnih eksplozij ...; okupacija Italije, ki je takoj začela kršiti osnovne človekove pravice, kar so poglavito še trije totalitarni sistemi.

Miran Mihelič

nujnejšega za odhod v begunstvo se je začela spominska prireditve v bovškem Kulturnem domu. Z njo so počastili spomin, trpljenje vsega prebivalstva pa tudi smrt številnih civilnih oseb iz Bovca, Dvora, Plužen, Čezsoče, Loga Čezsoškega, Kal - Koritnice in Jablanc, ki so morali na hitro oditi v izgnanstvo in med njimi so nalezljive bolezni zdesetkale zlasti otroke in ostarele.

Najprej so se obotavljali in odšli do vasi Soča, Bavšica in proti Logu pod Mangartom,

S kulturno-umetniško upodobitvijo *Noč brez sna* so se spomnili prve noči nepričakovane pakiranja in odhoda, grozot, ki so jih ljudje z Bovškega doživljali v begunstvu. Upodobili so posamezne zgodovinske fragmente na podlagi pričevanj in zapisov v video projekcijah, umetniških vložkov, fotografij, skic in slik. Posrečeno so se prepletali nastopi ženskega komornega pevskega zbora Iskra, Moških pevskih zborov Golobar Bovec in Triglav Trenta, igralcev gledaliških skupin BC in Vrtinec,

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (100)

Mariza Perat

Cerkev Device Marije v Obršljanu

Romarska cerkev Device Marije Obršljanske pri Komnu stoji na prijaznem, s hrasti in z borovci poraslem griču med Komnom in Tomačevico in je podružnica župnijske cerkve sv. Jurija v Komnu. Vas Komen je glavno središče spodnjega oziroma komenskega Krasa in slovi po svoji bogati zgodovini. Tu je že v 2. polovici 10. stol. stala cerkev, uradno pa se komenska župnija prvič omenja leta 1247. Župnija je bila zelo obsežna, saj je mejila z Vipavo, Tomajem, Devinom in Rihemberkom (danes Branikom). Pod komensko župnijo so poleg drugih spadale tudi vasi Štanjel, Gabrovica, Tomačevica, Gorjansko, Ivanji Grad, Volčji Grad.

Prve sledove krščanstva najdemo tu že v rimski dobi, saj se je le-to sem razširilo iz Ogleja. Krščanstvo so v teh krajih, kot drugod pri nas, širili tudi misijonarji-benediktinci iz slovitega štivanskega samostana. V naše kraje jih je pošiljal predvsem oglejski patriarh sv. Pavlin II. (787-802), ki ima za pokristjanjenje Slovincem južno od reke Drave največ zaslug. Krščanstvo so tako sprejeli tudi Slovinci, ki so se na Krasu naselili v 6. in 7. stol. Tudi tu so, tako kot v drugih krajih, občutili posledice vdorov različnih divjih ljudstev: Madžarov, ki so na svojih vojnih pohodih uničili vse, kar so našli. Pozneje so tod plenili in požigali Turki, v 16. stol. se je pojavilo luteranstvo in med ljudstvo vneslo zmedo in razrvanost, pa tudi beneške vojne so pustile posledice.

Prav v 16. stol. srečamo na Krasu tri znamenite osebnosti, tri škofo domačine, rojene v Komnu oziroma v njegovih neposredni bližini, ki so z močno roko posegli v boj proti Lutrovim naukom in s tem odločno prispevali h katoliški verski obnovi

v slovenskih deželah. To so bili Urban Textor (Tekstor, Tkalcic) (1481-1558), Konrad Adam Glušič (1527-1578) in Janez Tavčar (1544-1597).

Oglejmo si na kratko njihovo življenjsko pot!

Komen

Urban Tekstor je bil rojen v Lipi pri Komnu v preprosti kmečki družini. Slovel je kot učen teolog, humanist in odličen pridigar. Cesar Ferdinand I. ga je zato leta 1540 poklical na svoj dvor in ga tu postavil za dvornega kaplana in kraljevega miloščinarja, kar je bila zelo odgovorna služba, saj je moral miloščinar skrbeti za bogoslužje ter za razdeljevanje miloščine za različne potrebe. Po smrti ljubljanskega škofa Franciška Kacijanarja je cesar Ferdinand leta 1543 Urbana Tekstorja imenoval za njegovega naslednika, kar je papež Pavel III. še isto leto potrdil.

Kot škof se je Tekstor z vso odločnostjo boril proti Lutrovim naukom. Da bi širjenje protestantizma čim bolj zaježil, se je zavzel, da bi v deželo prišli jezuiti in tu ustanovili svoje kolegije, v katerih bi v katoliškem duhu poučevali in vzgajali mladeniče, prihodnje voditelje naroda. Prvi jezuiti so tako dospeli na Dunaj leta 1551. Ustanovili so kolegij, kateremu so kmalu sledili kolegiji tudi v drugih mestih. V Ljubljani srečamo jezuite leta 1597, v Gorici leta 1615, v Trstu pa leta 1619.

/ dalje

Novi lastniki dnevnika Delo

Govorijo o dobičkonosnosti, nič pa o njegovi neodvisnosti!

V Sloveniji se nadaljuje ne skladje med življenjem navadnih ljudi in delovanjem politike, ki v različnih vlogah in načinih vodi in usmerja državo. Za poslanstvo, ki ga opravlja, je bila izbrana in pooblaščen na volitvah, na način in po postopkih, predpisanih za državo s parlamentarno demokracijo. Glede na formalna in pravna določila se politika pravzaprav ne bi bila dolžna odzivati na vse tisto, kar se po mnenju volivcev slabega dogaja v državi. Tako pa je le v teoriji, saj odgovorna politika vselej poskuša urediti program, s katerim je bila uspešna na volitvah.

Omenjena razmišljanja so lahko izhodišče in povod tudi za vse mnoge razprave o polpretekli zgodovini v Sloveniji, torej pretežno o revoluciji, protirevoluciji, naračnikih, spodbujevalcih in izvajalcih pobojev, datumih dogodkov v kritičnih časih, pa o marsičem drugem, o čemer se pri nas soočajo mnenja in trditve. Dosedanje razprave so se po pravilu sprevrgle v polemike, nobena pa ni privedla do skupnega imenovalca ali sporazuma akterjev iz dveh različnih taborov, dejali bi kar iz dveh svetov. Javnost je postala utrjena zaradi vseh razprav o preteklosti, ki niso privedle k cilju, ta pa je narodna pomiritev s spravo, zaradi česar se širi krog ljudi, ki menijo, da naj v državi prenehamo razpravljati o preteklosti in prepustimo času,

da s prizorišča na naraven način odstrani ljudi, ki se zdaj "prepirajo" in se o pomiritvi in spravi nikoli ne bodo mogli dogovoriti. Zlasti so ogorčeni mladi, ki si želijo urejenih razmer, v katerih bi si lahko omislili in uredili življenje. Toda zgodovina zahteva svoje, saj bodo novi rodovi Slovencev zahtevali pojasnila o tem, kaj se je pri nas dogajalo v preteklosti. Celovito obrazložitev o vsem. Odgovorni urednik slovenskega katoliškega tednika Družina Franci Petrič je v komentarju, objavljenem v novi številki tega tednika pod naslovom *Slovenska maj in junij* in s podnaslovom *Tragična zaznamovanost slovenskega naroda*, zapisal, "da se zavedamo, da ne bomo doživeli notranjega očiščenja, sprave in niti svobode, dokler se bomo izmikali dejstvom. Resnica je nad vsem. Prava pot iz začaranega kroga, v katerem se vrtila naša država in naš narod, je v tem, da je treba priznati zločin in ga iskreno obžalovati. To je pot ozdravitve naše zavesti. To je pot k virom narodovega zdravlja".

Toda prof. dr. Janez Juhant, teolog in filozof, je v nekem članku o bremenih naše preteklosti opozoril še na neko novo po njegovem prepričanju in utemeljivno nujno rehabilitacijo. Gre za povrnitev časti in dostojanstva slovenskih četnikov, umorjenih jeseni leta 1943 na območju Kočevja, pri čemer so s partizani sodelovale enote italijanskih topničarjev. Preostali privrženci čet-

družbeno, politično in drugo dogajanje tudi v preteklih dneh aktualno in raznoliko. Vodilna vladna in koalicijska stranka Modernega centra predsednika Mira Cerarja je z nekaj prireditvami in zborovanji zaznamovala prvo leto svojega

obstoja. Poudarjali so, da stranka Modernega centra postaja zanesljiva usmerjevalka slovenske demokracije in garant zanjo. Dejansko pa ta stranka, ki je na parlamentarnih volitvah 13. julija lani "povzila" vso politično konkurenco in s 36 poslanskimi mandati postavila rekord uspešnosti v zgodovini slovenske parlamentarne demokracije, ni več tako prepričljiva in priljubljena. V javnomnenjskih

raziskavah je namreč stranko Modernega centra v zadnjem času že nekajkrat prehitela SDS Janeza Janše. Še vedno se nadaljuje ugičanje na tem, ali bo država prodala družbo Telekom Slovenija. Odgovornost za prodajo prenašajo z enega organa na drugega, zavlačujejo z roki in postopki, saj je očitno, da prodaji slovenskega Telekoma nasprotujeta znatna dela politike in javnosti. Če se bo vlada odločila za prodajo, bo sicer izgubila del ugleda in verodostojnosti, toda primer Telekomu ne bo povzročil razpada oziroma sesutja vlade, kot so nemara pričakovali v opozicijski SDS.

Med novimi dogodki veliko pozornost in komentarje vzbujajo tudi prodaja dnevnega časnika Delo. Tega je skupaj z najbolj branim dnevnikom Slovenske novice in tiskarno v Ljubljani dosejani lastnik, Pivovarna Laško, prodal družbi FMR-Financiranje in upravljanje naložb, v Idriji. Kupnina je bila majhna, nekateri ji pravijo bedna, saj je znašala le 7.300.000 evrov, kar je vsega 8% vrednosti, ki jo je za osrednji slovenski časopis nekoč plačala Pivovarna Laško. V Delu so se na na lastniško spremembo odzvali z naslovom na prvi strani, ki se je glasil *Za dobiček in neodvisno novinarstvo*. V rubriki *Tema dneva*, objavljeni tudi na prvi strani, pa je Mateja Babič-Stermecki v naslovu ugotovila, da je glede lastništva konec negotovosti, nato pa se ji je zapisalo, "da morajo tudi pod novim lastnikom zaveza do javnosti in visoki profesionalni standardi Delovega novinarstva ostati nedotaknjeni". Nobe ne besede pa o morda bolj objektivnem poročanju, pisanju, opustitvi prakse politične in vsebinske pristranosti, zaradi česar naj bi Delo izgubljalo ugled, bralce in povečevalo izgubo. Sicer naj bi novo vsebinsko usmeritev časnika določal predvsem nekdanji prvi mož idrijske družbe Kolektor in zdajšnji predsednik nadzornega sveta FMR Stojan Petrič. On pa takšne namige in pričakovanja zavrača, saj naj bi dejal, "da njega v kakršnikoli funkciji, povezani z Delom, ne bo mogoče najti". Med zaposlenimi pri Delu si je nekoliko kritičen upal biti samo Brane Piano, predsednik njihovega Sveta delavcev. V izjavi ob prodaji Dela je tudi dejal, "da se ni mogoče izogniti vtisu, da smo bili prodani kakor vreča krompirja". V Sloveniji pa nastaja nov javni

medij tudi po navdihu SDS, predsednika Janeza Janše. Vključeval bo Televizijo za predvajanje novice, radijsko postajo, ki naj bi postopoma pokrivala celotno Slovenijo in spletni portal. Ta naj bi postal pomemben vir informacij, še posebej za mlajšo populacijo. Predsednik SDS je potrebo po novem mediju na srečanju s starejšimi članicami in člani stranke na Koroškem utemeljil "z nujnostjo normalne strukture medijev v Sloveniji". Nova medijska hiša išče partnerja tudi pri močnih evropskih medijih. Janez Janša poskuša biti jasen in prepričljiv, ko zatrjuje: "Mi v SDS ne potrebujemo nobenih monopolov, nobenih medijskih ali drugačnih prednosti, nobenih privilegijev, potrebujemo samo okolje, kjer lahko pošteno tekmujejo s svojo programsko in kadrovsko ponudbo in izkušnjami. V Sloveniji pa je tudi ogromno novinarjev, ki nimajo dela, ker jih ne zaposlijo, ali pa so bili zaposleni, pa so jih vrgli na cesto, brez kakšne velike afe, novinarjev, ki znajo poročati tako, da je to profesionalno in resnično".

Kljub verjetni resničnosti marsičesa od tistega, kar se dogaja, politika pogosto deluje hladno in boleče. So pa zagotovo sprejete s toplino, srcem in hvaležnostjo besede najstarejšega slovenskega pesnika Cirila Zlobca. Ob svoji 90-letnici in izidu nove pesniške zbirke pri založbi Mladinska knjiga z naslovom *Ljubezen-čudež duše in telesa* jih je izrek v intervjuju za revijo Vzajemnost. Dejal je namreč, "da je poezija najbolj nepotvorjen poskus razumeti človeka kot posameznika. Ne le poezija, celotna kultura ima to funkcijo, da prebudi dialog in potrebo po lastnem pogledu na svet in sebe v njem".

Marijan Drobež

niškega gibanja so bili pobiti po vojni. Rehabilitacija slovenskih četnikov naj bi bila aktualna tudi zaradi politične povezanosti tega primera z Dražem Mihajlovičem, voditeljem jugoslovskega četniškega gibanja, ki je nedavno v Beogradu doživel sodno in politično rehabilitacijo. Nasploh pa je bilo slovensko

plat, ki je bila za časopisno hišo malodane pogubna. Laški pivovar je pod Šrotom na veliko izčrpaval svoje hčerinske firme, da bi si tako zagotovil sredstva za poplačevanje najetih kreditov. Bolj preprosto povedano: denarni tok iz vseh že omenjenih podjetij (Union, Radenska, Fructal, Delo) je preusmerjal v matico in s tem skušal pokriti finančno brežno, ki je nastalo zaradi menedžerskega prevzemanja brez repa in glave. Iz Dela je tako Šrot kanaliziral dobrih 14 milijonov evrov v blagajno tistih podjetij, po katerih je načrtoval izpeljati prevzem Pivovarne Laško. To sta finančni obračun in ekonomska zgodba največjega slovenskega dnevnika v zadnjih letih.

ve uredniške politike. V tako nejasno strukturirani politični liniji Dela se je v le nekaj letih vrstilo več glavnih in odgovornih urednikov, kar je za časopise nedvomno anomalija: pogosto spreminjanje vodilnih kadrov še bolj ošibi uredniško linijo časopisa. In to se je pri Delu še kako poznalo. Tudi v nakladi. Da ne bo pomote, padec naklade je tudi posledica spreminjanja bralnih navad in vse večje vloge, ki jo pri povprečnih bralcih igra lahka dostopnost spletnih novic, twitterja in drugih zastojnih kanalov informiranja. Delo pa je to mešanico kvarnega vpliva lastništva iz Laškega in novih di-

namik močno občutilo. Sredi leta 2005 je bila po podatkih Slovenske oglaševalske zbornice povprečna prodana naklada dnevnika Delo 82 tisoč izvodov, v prvem trimesečju letošnjega leta je bila samo še 32 tisoč izvodov. Slovenske novice so se leta 2005 prodajale v 89 tisoč izvodih, danes v nakladi 63 tisoč.

Kaj bo zdaj? Nov kupec Dela je podjetje FMR. Gre za idrijsko podjetje, ki si ga lastita dva slovenska velikana. Doma sta v Idriji: prvi je Kolektor, drugi (manjšinski delničar) je Hidria.

/str. 15
Andrej Černič

Največji slovenski dnevnik zamenjal lastnika "To je tisk, dečko!"

"That's the press baby, the press! And there's nothing you can do about it. Nothing". (To je tisk, dečko, tisk. In glede tega ne moreš ničesar storiti. Ničesar), je Humphrey Bogart v enem od bolj znanih filmskih citatov po-

Tisk ni več to, kar je bil. Ohranil pa je še vedno svojo moč. "To je tisk, dečko", je stavek, ki smo ga večkrat slišali tudi v Sloveniji v zadnjih letih. A v tistem sarkastičnem tonu. Stavka niso izrekli novinarji, temveč predvsem lastniki, ki so malo za šalo, malo

ske novice. Skratka, dve muhi na en mah: Pivovarna Laško je dobila največji "resni" in največji "tračarski" dnevnik. Razlog za tako potezo ni bil najbolj jasen, vsaj v začetku ne. **Podreditev nacionalnemu interesu** Kasneje je zadeva postala nekoliko bolj jasna. Pivovarna Laško je potrebovala medije "za svoj boj": leta 2003 je bila v polnem teku t. i. pivovarska vojna. Pivovarna Laško je bila v ostrem boju z belgijskim Interbrewom za prevzem pivovarne Union. Šlo je za boj, ki ga je javnost takrat začela dojemati v manihejskih obrisih in v navijaških tonih. Pivovarna Laško je predstavljala "dobro" plat, belgijski tuji pa "temno stran sile". V tej bitki na vse ali nič je lastništvo medijev za Pivovarno Laško bilo nadvse dobrodošlo. Le nekaj let kasneje se je Boško Šrot zelo mirno in brez večjih medijskih pretresov lotil menedžerskega prevzema Pivovarne Laško. Takratni predsednik uprave Šrot je brez vednosti javnosti (in ob neporočanju medijev) poskušal prevzeti celotno skupino Pivovarne Laško. Menedžerski prevzemi takrat sicer niso bili nekaj negativnega, vsaj javnost jih ni tako dojemala. Nasprotno, Pivovarna Laško je bila s prevzemom Uniona, Dela, Radenske in s pomembnim deležem v Mercatorju zastavonoša tega "gibanja", ki ga medijska krajina večinoma ni problematizirala. Kvarne posledice take gospodarske politike so se pokazale šele po letu 2008, ko se je gnojna bula razpočila. Če spet parafraziramo Humphreyja Bogarta... da, tudi to je tisk!

Zgodba Dela v lasti Pivovarne Laško ima tudi svojo finančno

plat, ki je bila za časopisno hišo malodane pogubna. Laški pivovar je pod Šrotom na veliko izčrpaval svoje hčerinske firme, da bi si tako zagotovil sredstva za poplačevanje najetih kreditov. Bolj preprosto povedano: denarni tok iz vseh že omenjenih podjetij (Union, Radenska, Fructal, Delo) je preusmerjal v matico in s tem skušal pokriti finančno brežno, ki je nastalo zaradi menedžerskega prevzemanja brez repa in glave. Iz Dela je tako Šrot kanaliziral dobrih 14 milijonov evrov v blagajno tistih podjetij, po katerih je načrtoval izpeljati prevzem Pivovarne Laško. To sta finančni obračun in ekonomska zgodba največjega slovenskega dnevnika v zadnjih letih.

Kratke

Štrekļjeva nagrada Pavlu Medveščku

Odbor za Štrekļjevo nagrado vabi na svečano podelitev 15. Štrekļjeve nagrade, ki bo v nedeljo, 14. junija, ob 17. uri na Štrekļjevem borjaču v Gorjanskem (v primeru slabega vremena v kulturnem domu). Nagrado bo prejel Pavel Medvešček za izjemne dosežke na področju zbiranja in ohranjanja slovenskega ljudskega blaga v pesmi in besedi. Na programu so glasbena točka, ki jo bo poklonil Tomaž Rauch, pozdravni nagovor župana občine Komen Marka Bandellija, nagovor direktorja JSKD mag. Igorja Teršarja, in slavnostni govor mag. Darje Skrt.

Komenski občinski praznik Gušt in Žluk

Na parkirišču pred občinsko stavbo v Komnu se bo začel v soboto, 20. junija 2015, ob 16. uri komenski občinski praznik Gušt in Žluk. Program: ob 16. uri "Doživi enogastronomijo v Komnu: predstavitev in pokušina hrane in vina domačih in drugih ponudnikov", S kolesom čez komenski Kras. Ob 17. uri kulturni in športni program, ob 19. uri lokalna glasbena skupina The t kap, ob 21.30 Petar Grašo s skupino, ob 24. uri DJ Nick Karsten. Informacije: www.komen.si, www.stanjel.eu.

Stojan Petrič

jasnjeval moč tiska lokalnemu mafijcu, ki ga je Bogartov lik - novinar Ed Hutcherson - razkrinkal in "nasadil" v svojem časopisu. Odjavna špica, zaključna glasba in luči v dvorani. To je konec filma Deadline - USA, filma o junaškem novinarstvu in družbeni moči tiskane besede.

95 milijonov za tiskano besedo Film, ki ga novinarji gledajo ganjeno, kot verniki, ki berejo Sveto pismo. "To je tisk, dečko", legendarne besede, ki dobivajo danes v svojem sarkazmu in cinizmu nekoliko drugačno preobleko.

zares z velikimi krediti nabavljali največje časopise, da bi imeli svoj mikrofon. Zgodba z Delom, ki ga je prejšnji teden prevzela firma FMR (pred tem pa Pivovarna Laško), je ena od teh. Pivovarna Laško je za Delo pred dvanajstimi leti plačala reci in piši 95 milijonov evrov. Šla je v nakup največjega slovenskega dnevnika, kljub temu da sta pivovarstvo in založništvo dva zelo oddaljena posla. 95 milijonov evrov so zelo mikavne vsote, hkrati pa je bil takrat zelo mikaven tudi paket Dela, ki je Pivovarna Laško prinašal tudi Sloven-

Javni sklad RS / Vizije 2015

Radostni žar mladih ljubiteljskih ustvarjalcev

Uvodni del letošnjega Tedna ljubiteljske kulture, ki je pod geslom *Na svetlo* drugo leto zapored potekal po vsej Sloveniji in tudi zamejstvu do nedelje, 24. maja 2015, je bil tridnevni festival mladinske ustvarjalnosti *Vizije 2015*; osmo leto ga je priredil Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD), da bi predstavil, izbral in nagradil najboljše mlade ustvarjalce s področja gledališke umetnosti, tudi lutkovne, rock glasbe in letos še fotografije. Na festival so se uvrstili najbolj mladi gledališčniki, lutkarji, glasbeniki in fotografi, ki so prestali strogo izbiro letošnjih selektorjev Ane Ruter (gledališče), Matevža Gregoriča (lutke), Danijela Leskoviča (rock glasba) in Toneta Račkega ter Sonje Lebedinca (fotografija). V Tednu ljubiteljske kulture, katerega častni pokrovitelj je bil letos predsednik RS Borut Pahor, lahko širša javnost spozna, kako pomembna je ljubiteljska kultura, s katero se presenetljivo ukvarja tudi veliko mladine, kar se je jasno izkazalo tudi na letošnjem festivalu *Vizije 2015*. Škoda, da se nanj ni prijavila nobena skupina iz našega zamejstva, v katerem sicer delujejo vrsta ustvarjalnih navdušencev na različnih kulturnih področjih.

V petek, 15., in soboto, 16. maja, se je na odrih SNG Nova Gorica, Kulturnega doma Nova Gorica, Gimnazije Nova Gorica in Kulturnega centra Mostovna vrstilo sedem gledaliških (Amaterski mladinski oder Nova Gorica, Gledališče ggNeNi, KD Teater Grosuplje s predstavo *Proračun občestne svetilke* (Foto: Matej Maček)

Prizor iz predstave *Proračun občestne svetilke* (Foto: Matej Maček)

la pa je ocenila strokovna žirija, ki so jo sestavljali dramaturg, scenarist, režiser in umetniški vodja gledališča Glej Marko Bratuš (predsednik), glasbenik in kantavtor Zoran Predin, raper, igralec in lutkar Jose in gegsta raper primorske regije Smaal Tok. Najboljši so v nedeljo, 17. maja 2015, stopili na oder SNG Nova Gorica, kjer so prejeli vizionarje. Med mladimi gledališčniki se je na sam vrh uvrstilo Gledališče ggNeNi, KD Teater Grosuplje s predstavo *Proračun občestne svetilke*, ugledališčena poezija Srečka Kosovela, ki si je tako pridobilo pravico nastopiti v spremljevalnem programu 54. Linhartovega srečanja, festivala gledaliških skupin Slovenije, ki bo potekal konec septembra v Postojni. *"Obcestna svetilka je s svojo uravnoteženo zmesjo govora, giba in predvsem mladostniške interpretacije uspela ujeti duha poezije Srečka Kosovela ..."*, je med drugim zapisano v utemeljivju. Vizionar za skupinsko igro je prejela Gledališka šola Prve gimnazije Maribor za predstavo *Jaz ali kdo drug*; skupina je *"brez večjih težav obvladala gledališko igro na dveh ravneh; na ravni navidezne zasebnosti in na ravni gledališke igre"*, je zapisala žirija. Vizionarja za glavno žensko in glavno

The Spankakes, Višnja Gora, Night Flight, Velenje, Ice on fire, Novo mesto) in devet mladih fotografov (Manca Borštnar, Moravče, Lana Bregar, Grosuplje, Elena Leban, Idrija pri Bači, Anja Ličen, Ajdovščina, Mia Medved, Dole pri Litiji, Erazem Simon Paravinja, Škofja Loka, Saša Ribič, Cerklje na Gorenjskem, Miha Skrt, Kal nad Kanalom, in Janina Ulb, Maribor) je razstavilo svoje fotografije na dveh razstavah. Mladih ustvarjalcev je bilo letos okoli 150, njihove nastope oz. de-

moško vlogo sta dobila Alja Osman in Lovro Zafred za lika iz predstave Rešeni v izvedbi Gledališča Gnosis Druge gimnazije iz Maribora. *"Igralca sta doživeto, natančno in brez kakršnega koli pretiravanja odigrala paleta napev, a potlačeni čustveni stanji in tako uspešno opravila svojo igralsko vlogo"*, je menila žirija. Med glasbeniki je slavila skupina Teenagers iz Šmarja pri Kopru in si je z nagrado zagotovila brezplačno snemanje videospota, za kar bo poskrbela Visoka šola za umetnost Univerze v Novi Gorici. Nagrada za avtorski pristop je šla v roke rock skupini Ice on fire iz Novega mesta, vizionarja za najboljšega instrumentalista je bil deležen bobnar skupine Spankakes Aljaž Omejec.

Osrednja prireditelj ob začetku *Tedna ljubiteljske kulture* in festivala *Vizije 2015* je bila ob prisotnosti množice gledalcev, predvsem mladih, na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica v petek, 15. maja 2015, in sicer avtorska odrska uprizoritev *Vizija svetlobe* režiserja in direktorja festivala *Vizije* Matjaža Šmalca. Svojevrstno "neklasično" odsko postavitev je Šmalc stkal iz premišljeno izbranih pesmi slovenskih avtorjev. Sooblikovalo jo je več kot šestdeset mladih igralcev, plesalcev in glasbenikov iz primorskih ljubiteljskih skupin. Mladi so s svojim navdušenim in zagnanim nastopom, z radoživostjo in svežino, ki je lastna le njim, učinkovito posredovali lepo sporočilo o svetlem pogledu v prihodnost kljub vsem sodobnim viharjem. V uvodu je iz čistih grl skupine mladih pevk ubrano zazvenela ljudska pesem *Sijaj, sijaj, soncece*, najprej v spevni melodiji, kot jo vsi poznamo, potem pa v sodobni iniači ob spremljavi glasbene skupine. Ta posrečena, spročilno jasna pesniška "vezena" se je končala z radostno mislijo, da moramo vsi biti posredniki svetlobe, z verzi Toneta Pavčka *Na svetu si, da gledaš sonce. / na svetu si, da greš za / soncem. Na svetu si, da sam si sonce in da s sveta odganjaš - sence.*

Antona Martina Slomška je bil deloma moj dosežek, toda sam papež je odločil, da se vrne v Slovenijo, ki jo je ljubil. Dobro je vedel, da je Slovenija najmanjši slovanski narod". Papež Wojtyła "je bil pravi svetnik. Kjerkoli se je prikazal, je nastalo posebno navdušenje". Čeprav je bil "hrom in je trepetal, mladina v njem ni videla starega človeka, ampak neko izjemno osebnost, ki jo je Bog poslal ob pravem času za vesoljni svet. Vsak trenutek Herminkinega (ženinega; op. p.) in mojega

/ dalje
Iva Koršič

Z 9. STRANI Knjiga dr. Karla Bonuttija Narod naj preseže ...

Škofijski kancler je bil tudi msgr. Franc Setničar, ki je bil dr. Bonuttiju vzor in "je vplival na moje doraščanje". Bil je zelo veren in zaveden človek. "Učil me je hoditi v gore poleti in tudi v najhujši zimi". Kot veleposlanik RS pri Sv. sedežu je dr. Bonutti povedal, da je bil največji dosežek v tistem času sporazum, za katerega so se "naši slovenski politiki in škofje mučili kar nekaj let". Do uspešnega razpleta je prišlo v veliki meri zato, ker se je za to zavzel tudi tedanji predsednik vlade Drnovšek. "Njemu gotovo dolgujemo veliko za tisto dejanje". Drugi dosežki so "bolj skromni". Papežev drugi prihod v Maribor "za blaženega

življenja v Rimu je bil pravi blagoslov, ki bo ostal vedno v spominu".

V pogovoru z občinstvom je dr. Bonutti o obisku predsednika vlade RS Cerarja v Vatikanu in povezanosti polemikah povedal, da "duhovniki imajo svoje mišljenje, ki se gotovo ne ujema s tem, kar misli velika večina ljudi". Po njegovem mnenju je bil obisk "pozitivna stvar, ki je bila za slovenski narod velika priložnost".

Dr. Karl Bonutti in Oskar Kogoj

tiven dosežek. Izkazal se je za umirjenega politika. Mislim, da bo s časom postal dober predstavnik in voditelj Slovenije. Je razmeroma mlad, človek, ki je zrastle v čisto drugačem okolju. Spremenil je svoje poglede, na prihodnost gleda zelo umirjeno. To je bil pravi trenutek za obisk pri papežu". O slovenski skupnosti v Ameriki je dr. Karl Bonutti dejal, da "počasi se bo dobila, to moramo pričakovati. Dokler so prihajali novi valovi naseljencev, so prinašali nov zagon; kot so prinesli cleveland-

postali temnopolti. Danes so največja manjšina Španci iz Južne Amerike. Nedvomno bo čez kakih 30-40 let največja manjšina iz azijskih držav". Dr. Bonutti je na clevelandski univerzi pripravil posebne programe z ljubljansko univerzo. Tamkajšnje študente so pošiljali v Ljubljano, iz Ljubljane pa asistente in profesorje v Ameriko. "Lepo število profesorjev z ljubljanske univerze poznam, ker so bili tudi v Clevelandu. Med njimi je tudi današnji minister za finance Mramor". Ta program je bil povezan z ekonomsko fakulteto. Organizirali so drugega, da bi se študentje clevelandske univerze zanimali za evropska vprašanja. Iz Ljubljane naj bi prišli profesorji, ki govorijo angleško, "med temi je bil prvi na seznamu tudi prof. Dimitri Rupel, ker je končal doktorat na Brandeis University blizu Bostona". Ob koncu res prijetnega "srečanja pod lipami" je do mize z gostom prišel svetovno priznani oblikovalec in umetnik Oskar Kogoj. "Lipa pomeni božje drevo. In pod božjim drevesom rastejo lipicanci", je dejal. Kot nagrado za življenjsko delo je dr. Bonuttiju podaril zlatega lipicanca.

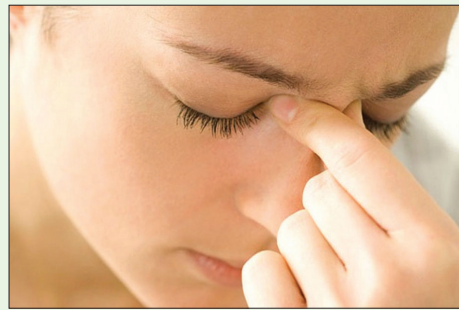
Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (69)

SINUZITIS

Veliko ljudi trpi zaradi kronično zaprtega nosa in skoraj toliko se jih poslužuje zdravil, pršila, antibiotikov, protibolečinskih tablet. Koliko ljudi gre na operacijo zaradi polipov v sinu-snem delu, ker boli! Vendar se temu da v 90% primerov izogniti! Najprej moramo pomisliti, kako se ti polipi in sluz nabirajo v našem telesu. Nabirati se začnejo plasti sluzi, in sicer sloj za slojem, pri tem pa je vsak spodnji sloj trši in gostejši. Na ta način nastanejo tudi najtrši deli sluzi, kot so polipi, cisti in druge tvorbe fibromatozne sestave. Kako lahko mi ukrepamo? Kako lahko svoje telo obvladamo? Najprej se moramo vprašati, kje živimo; če živimo v vlažnem prostoru, bo vlaga iz samega prostora samo še krepila vlago v našem nosnem predelu. Zato moramo prostor razvlažiti ali si kupiti peč na drva, ki odlično razvlaži prostor. Vlaga je namreč bolezen! Naslednje navodilo, ki ga moramo upoštevati, je, da iz jedilnika odstranimo vso hrano, ki povzroča nastanek nove sluzi v našem telesu – da iz večernega jedilnika odstranimo vse mlečne izdelke in kruh ter žita za obdobje vsaj dveh mesecev. Če se omejitev držimo, naše telo nove sluzi ne

bo več proizvajalo. Starih sluzi oziroma tistih, ki so že v našem telesu, pa se lahko znebimo z inhalacijami: vzamemo posodo vrele vode, dodamo veliko žlico soli, glavo pokrijemo z brisačo in inhaliramo 20 minut vsak dan. Pred spanjem priporočam še moxa (mokša) terapijo na predelu tretjega očesa za 20 minut. Ti dve tehniki sta neinvazivni in odlično stopita sluz v predelu čela, sinusov, ušes in grla. Ta terapija je zelo praktična, saj jo lahko izvajamo doma ob katerikoli uri. Prednost moxa terapije je še, da določen del energetske krepki, saj so zelišča v moxi zdravilna. Kdor pa nima moxe, lahko mirno in uspešno izvaja inhalacije. Opisani pristop je naturopatski, tj. celosten, saj k težavi pristopimo in jo odpravljamo z več zornih kotov. Na takšen način si je več kot en otroček odpravil nadlogo operacije, tako se je gospa iz Ljubljane izognila operaciji v samo enem mesecu, tako da je pridno izvajala vse zgoraj navedeno. Akterji svojega življenja, svojega zdravja ste vi sami. Vsak dan se lahko odločamo, ali bomo hranili zdravje ali bolezen. Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail palj@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 9. junija, ob 14. uri.

Lepota, a tudi krutost našega življenja

Prepletanja

Zjutraj zarana prijatelji nikoli ne telefonirajo. Največkrat kličejo zvečer, mene, ki živim daleč, najraje preko skypa. Ko telefon zazvoni ob sedmih zjutraj, veš, da nihče ne kliče za klepet, niti zoprn glas kakega neznanega uradnika te ob tej uri ne more doseči. Ko imaš nekoga, ki je že več kot mesec dni v komi, te dobesedno stresa, ko telefon zazvoni ob sedmih zjutraj. Ker točno veš, kdo se bo oglašil. Ker točno veš, za kaj gre. In te je celo sram, da začutiš neke vrste olajšanja, da začutiš upanje, pa čeprav ne bi ga smel. Ker končno vidiš pot iz nečloveškega trpljenja. In vidiš konec bolečini, ki je ne prenašaš več. Potem tisto prepletanje besed, ker ste daleč, pred niti pol ure, bo ostala tu na oddelku še nekaj ur, moje sožalje, vem, kako je trpela, sedaj ji je bolje, držite se... in na koncu moj hvala in dolga tišina. Neskončna. Zunaj se dela jutro, veter je in son-

ce in čudovit junijski dan. Kako težko mora biti, ko umreš na tak dan. A vendar vem, da je moja mama odhajala že dolgo in da ji je bilo samo v olajšanju, ko je zapustila tisto razbolelo, nemočno telo, v katerega je bila ujeta. Sedaj je v vetru... sedaj je v soncu. To vem.

Mož me tudi ne vpraša, kdo je telefoniral, samo oddahne si, kot bi mesec dni vožen iz Benečije v Trst ubilo še njegove zadnje moči. Res je bilo preveč za naju. Saj vem, da človek lahko prevozi veliko kilometrov, ko gre na delo, na dopust. A ko greš neizmernemu trpljenju naproti, ko bi najrajši zavrtel volan in vozil nazaj domov, tedaj so kilometri daljši in te pot ubija.

Sedaj je vsega konec. In na dnu srca vem, da bo bolečina in utrujenost nadomestila praznina, ki jo sicer že čutim na vsakem koraku. Ko grem v trgovino in vidim na polici mamine najljubše piškote, njen kruh z oljkami, kuhan pršut

in cedevito. Brez cedevite ni šlo, tako rada jo je pila, predvsem v takih vročih dneh, kot so tile, ki jih ravno preživljamo.

Praznino čutim vsak večer, ko zrem v telefon in me ima, da bi segla po njem in telefonirala, da jo vprašam, kako je, kako se ima. In ji zaželela lahko noč. Ko je šla v dom, sem ji še nekajkrat telefonirala. A ko sem na drugi strani začutila tišino, sem razumela, da me ne posluša, da je že nekje drugje. Da ne bo nikoli več odgovorov, na katere sem bila tako navajena.

Iz jutra se je naredil dan in na mo-

jem zidu, na Facebooku, kamor sem nalepila eno izmed zadnjih maminih fotografij, se je nabralo na desetine komentarjev. Sožalje in bližina. Grem od enega do drugega, pravzaprav grem skozi svoje lastno življenje. Koliko ljudi je zasledilo mojo objavo... Sošolci. Tisti, ki jih še videvam, in tisti, ki živijo daleč. Razkropljeni po Italiji in tudi v tujini. Zdaj so tu, začetim jih kot nekoč. Danilo, njega je imela moja mama posebno rada. Ausonie, Sonje, ni poznala, jaz pa se je spominjam, samozavestne in lepe, s kredo v roki, pred tablo. Sedaj je nekje v tu-

jini, baje v Nemčiji. Sledim ji preko Fbja. S Sergijem sva dolga leta gulila isto klop. Nekaj je ostalo od tega, toplina. In Lidija, moja zvesta prijateljica iz mladih let. Lidija zares ve, kaj je prijateljstvo. Z miško se sprehajam po komentarjih. Nekaj jih je iz poznejših let. Nada, Anamarija in sedaj Jurij, z njimi sem delala in delam. Tesna vez, ki se ne bo nikoli pretrgala. Toplo mi je pri srcu, ko pomislim, da so me imeli radi, da so cenili moje delo in še več. Bili smo prijatelji, kljub razliki v letih. Nada mi sedaj ponuja pomoč. Z Juretom sva še danes tesna prijatelja. Izrazov sožalja je preko sto. Nasmehnem se, ko med imeni srečam tista, ki so me spremljala na liceju. Suzana, Tatjana, Duško, Roži... koliko sanj, koliko nedoživljenih ljubezni, koliko razpravljanja pozno v noč. Mladost in zagon. Lepo mi je, da so še sedaj z menoj, ko mi zagona zmanjkuje. Ne morem si kaj, da bi se ob vsakem imenu ne ustavila. Čutim jih blizu, prijatelje. Take, kot so bili pred toliko leti. Obenem si jih skušam zamisliti sedaj, z gubami, ki jih je zarisal čas med nasmeh in iskrivost.

Berem naprej in počasi listam po svojem življenju. Lucia, njeni

hčerki sem pomagala, da je opravila malo maturo. Beata, pred devetimi leti sem pri njej na Češkem kupila terierko Lučko. Nikoli ni pozabila name, kljub temu da se težko pogovarjava zaradi jezika. Sorodniki po psu, rečem včasih v hecu, a mi je vendar prijetno, ker smo si tako blizu. Veliko je še sovaščanov iz Kostanjevice, njihove bodreče besede se prepletajo s tistimi, ki mi jih pišejo novi prijatelji iz Benečije. Margherita, Sandro, Lucia. Komaj smo se srečali, že si delimo žalostne trenutke. Ko berem teh sto in nekaj izrazov sožalja, grem po svoji življenjski poti. Kolikokrat sem se selila. In vsakič pustila nekje del sebe. Kot bi me preganjali nemir, želja po potovanju, nenehno iskanje. Kot bi hotela polno zaživeti ta leta, ki so itak prekratka in bežijo, ne da bi nam uspelo ujeti le nekaj trenutkov sreče. Tako kot so za vedno ušla moji mami, ki je bila zadovoljna s svojim malim balkonom in muco za družbo. Samo eno leto je minilo, odkar je bila še nekako srečna. Sedaj je njeno telo le odraz velike muke. In trpljenja. Ah, to življenje... lepo na trenutke in tako pogostokrat kruto.

Suzi Pertot

Center za socialno delo v Novi Gorici Na Goriškem si želijo več rejnikov

Na Centru za socialno delo Nova Gorica si želijo več rejniških družin. Trenutno je v rejji osem otrok, od tega so trije nameščeni pri rejnikih izven njihovega območja. Menijo, da je rejništvo na tem območju še dokaj nepoznano, zato tudi ni večjega zanimanja zanj, so na nedavni novinarski konferenci povedali predstavniki centra. "Potreb po rejniških družinah imamo v našem centru kar nekaj. Pripravljajo se namreč postopki, s katerimi bomo nekaj otrok odvzeli biološkim staršem", je sedanje stanje opisal strokovni sodelavec novogo-

riškega centra Matjaž Strnad. Najbolj optimalno bi bilo, da bi imeli več rejniških družin, med katerimi bi lahko izbirali, h kateri bodo namestili otroka. Vsak posameznik namreč potrebuje različno pomoč in vsaka družina otroku ne ustreza, je opozoril. Naraščanje potrebe po rejniških

družinah je po oceni predstavnikov centra nedvomno odraz trenutne gospodarske situacije, saj največkrat biološki starši za otroke ne morejo skrbeti zaradi pomanjkanja denarja.

Rejništvo naj bi bilo kratkotrajna rešitev, vendar otroci pri rejnikih v Sloveniji povprečno ostajajo od sedem do osem let. Ko otrok postane polnoleten, se lahko sam odloči, kje bo bival. Če se šola, lahko rejniki s centrom za socialno delo podaljšajo pogodbo do otrokovega dopolnjenega 26 leta.

Na Goriškem prevladujejo sorodniške rejniške družine. Ostalih je bolj malo, po njihovem mnenju predvsem zato, ker ljudje o rejništvu ne vedo veliko.

Za krizne namestitve imajo sicer v Novi Gorici krizni center, kjer imajo osem razpoložljivih mest. Sedaj je v njem nameščenih sedem otrok. Najbližji zavod za otroke pa je v Ljubljani.

S 13. strani "To je tisk, ..."

Prvi mož tega podjetja je Stojan Petrič, eden od bolj poznanih slovenskih gospodarstvenikov. Do upokojitve je bil prvi človek Kolektorja, danes je kot upokojenec nadzornik v FMR, ki ni samo prevzemnik Dela, temveč tudi največji posamični lastnik Kolektorja, ta pa proizvaja avtomobilske dele za izvoz. Podjetje je v letu 2013 (zadnji razpoložljivi podatki) imelo precejšen promet, ki je presegal 30 milijonov evrov. Zaradi močnega razvrednotenja industrije tiskanih časopisov je FMR Delo odkupil za "samo" 7,3 milijona evrov, to je manj od desetine vrednosti, ki jo je zanj odštela Pivovarna Laško. Vprašanje, ki se ponovno postavlja, pa je: zakaj je FMR šel v odkup Dela? Petrič se z mediji ni nikoli ukvarjal v prvi osebi. Proizvodnja avtomobilskih delov in časopisno založništvo sta panogi, ki sta svetlobna leta narazen. Tako kot pivovarska industrija in časopisno založništvo. Obstaja torej bojazen, kaj bi

lahko počel še en nepoučeni lastnik na medijskem trgu in ali bi lahko bilo Delo spet izkoriščeno v politične namene? No, bojazen obstaja, seveda. Petrič ni samo gospodarstvenik. Je precej več. Je na primer član Foruma 21, interesnega združenja, ki ga je ustanovil Milan Kučan ravno v obdobju širjenja "ideologije" nacionalnega interesa. Bil je tudi v nadzornih svetih Abanke (2005-2008) in NLB (2009-2012): gre za obdobje, ko so banke delile največje število "kreditov na lepe oči". Petrič je bil dalje v obdobju takoj po padcu druge Janševe vlade tudi v igri za prevzem t. i. "tehničnega mandatarstva". Predlog je takrat predstavila Alenka Bra-

tušek v imenu Pozitivne Slovenije, ki je le slab mesec kasneje sama prevzela premiersko funkcijo. Nazadnje je bilo Petričevo ime aktualno ob nedavnih spremembah v t. i. slabi banki oz. DUTB. Bil je namreč glavni kandidat za prevzem mesta neizvršnega direktorja, od kandidature je kasneje odstopil zaradi očitkov o navzkrižnih interesih (Kolektor se namreč zanima za odkup nekaterih terjatev od DUTB). Skratka, gre za podjetnika, ki je (že spet) močno "omrežen" s širšimi politično-gospodarskimi interesi. Zaradi tega spleta vseh omenjenih okoliščin je torej še zelo nejasno, kakšen bo v naslednjih letih prizvok tistega znanega: "To je tisk, dečko"! In to je danes (še vedno) skrb vzbujajoče.

Ob smrti drage mame

MARIJE KOCIJAN vd. PERTOT

izrekamo naši cenjeni sodelavki Suzi

globoko občuteno sožalje

UREDNIŠTVO IN UPRAVA NOVEGA GLASA

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

12

Malokateri zapis iz te rubrike je izzval toliko ocen in mnenj, kot je tisti, ki sem ga namenil v prejšnji številki dejstvu, da pred prebežniki, begunci iz Afrike in od drugod iz revnega sveta, ki prihajajo k nam, ne pomaga noben brezbrizni vzklík: "Tako pač je"!

Na družbenem omrežju Facebook, na svetovnem spletu, ga je prebralo več kot 1350 oseb, kar je za naš tednik, ki izhaja v Italiji, zavidljivo visoka številka. Ker navadno ne komentiram opazk, pa najsi gre za dobronamerne ali pa za znane in tipične kranjsko zajedljive pripombe, si razlagam tako zanimanje za omenjeni zapis tudi in predvsem s tem, da so usode prebežnikov, ki se nas vseh posredno ali neposredno še kako (do) tika, danes predmet tako slovensko značilnega dnevno političnega obračunavanja. Da pa ne bi kdo mislil, da so prebežniki tarča obračunavanja samo na Slovenskem, je dovolj, če pogledamo v Italijo in na kroniko minule nedelje, ko so italijanske in druge vojaške ladje dobesedno iz morja potegnile okrog 4 tisoč ubežnikov iz črne Afrike. Opozicijska desnica, v Italiji je zares to desnica, za razliko od Slovenije, kjer so ti politični pojmi povsem zgrešeni, je takoj izrabila priložnost in seveda na preprogo političnega nabiranja točk takoj potegnila vsa sovražna čustva do tujcev, do Evropske unije, ki nima posluha za Italijo, in tako naprej, guverner Lombardije je celo zagrozil občinskim upravam svoje dežele, da jim bo zmanjšal denarne prispevke, če bodo sprejemale begunce na svoje območje. Italiji namreč skuša vedno več priseljencev z vojnih območij in iz Afrike enakomerno porazdeliti po vseh deželah od Alp do Sicilije, ki je itak že zaradi bližine Črni celine prva na udaru.

Kot časnikarja in človeka, ki vse bolj spremlja poročanje ter dogajanje na svetovnem spletu, televizije namreč skorajda ne gledam več, me pa s televizijskimi novicami redno seznanja devetdesetletna, a izjemno bistra in modra tašča Melania, kam uvrščajo novice o revežih iz Afrike na spletnih portalih tako časopisi kot drugi elektronski mediji. Navadno in vedno bolj nekam na dno. Tašča Melania, ki je iz izjemno številne, revne, a trdne furlanske družine in je začela delati pri gospodi v Turinu pred svojim 14. letom, ima tisto modrost starejših ljudi, ki ti jo prinese trdo in neizprosno življenje. Daleč od tega, da bi bila Melania zagrenjena, a z velikim poslušom za socialne krivice, ki niso lastne danes večini, mi Melania skoraj vsak dan poroča, kaj se je v svetu zgodilo, a vedno tudi doda še kako umesten komentar, ki govori o tem, da se je v trdem in revnem otroštvu brez očeta, v svetu in potem v rodni Torviscosi, kakor so njeno vas Torre del Zuino preimenovali fašistični lastniki, naučila ločiti plevel in ljuljko od pšenice in zato ne nasede temu, kar danes rečemo "imidž", kot tudi ne leporečju in praznemu gostobesedju politikov. In njen vzdih, ki mi ga pove vedno v furlanščini, ker je to njen edini jezik, v katerem se čuti in je zares doma, ko reče bolj sebi kot meni: "Le kam bodo dali vse te reveže iz Afrike, ki pridejo preko morja, če pa

je v Italiji že več kot 40 odstotkov mladih brezposelnih?", mi pove o težavah s prebežniki v Italiji veliko več kot pa vsakodnevno nakladanje raznih izvedencev, ki na široko razlagajo "fenomen beguncev".

Furlani so do sebe in do drugih trdi ljudje, govorim o tistih, ki so Furlani, in ne tistih, ki nekaj še blebetajo v furlanščini, podobni spakedranščini, a ne vedo, kaj je zares biti Furlan in imeti rad svoj jezik, in niti ne, kaj je živeti v nekem prostoru in se pri tem niti ne zavedati, kaj sploh si. In tako je tudi Melania po svoje trmasta, kar je dokazala, ne samo ona, ampak vsa njena družina, že takoj po končani drugi svetovni vojni, ko je šla na občino zahtevati, da so ji in so jim vsem vrnili prvotni priimek Tushar iz poitalijančenega Tussero. "Naš praded je prišel iz stare Avstrije", je veljalo pri njih doma, ker niso vedeli, da je prišel iz Dol nad Idrijo, kjer so Tušarji doma. In tako je Melania dokazala svojo trmo tudi te dni, ko je ob vzklíku enega teh prenapetih desničarjev v televizijsko kamero, da je treba bombardirati ladje beguncev, onemela in mi zmberč poročala, da je tega kriv nekdanji premier in televizijski mogotec in vsi, ki so prišli za njim, ker so iz televizije naredili svinjak, ker samo govorijo in lažejo, predvsem pa da so vsi po vrsti: "Laris e di gnuf laris! Roparji in znova kradljivci"! In za sedanjega premierja, ki veliko govori in malo stori, mi je že prvi dan rekla, da ji ni všeč: "Parce' che al cjacare masse! Ker preveč govori!" In je zraven še dodala, da je podoben tistemu, ki jo je spominjal na s strani fašizma nastavljenega tovarnarja, ki je iz furlanske vasi Torre di Zuino naredil današnjo Torviscoso in je bil falot: "Obnašata se pa obadva enako: arogantneža sta in lažnivca"!

Ko mi je devetdesetletna Melania, ki je za moje otroke kot stara mama mit tudi zato, ker jih še danes imenuje "puars fruts - ubogi otroci", zgrožena pripovedovala tudi o tem, kako je neki desničarski nedostojnejši po televiziji zahteval, naj se podrejo in asfaltirajo vsa ciganska naselja v Italiji, sem pomolčal, kar je sama razumela, da pričakujem razlago, in mi je zato v avtu sredi Furlanske nižine rekla: "Tako se ne sme obnašati! Kam pa pridemo! Bili smo vzgojeni, da je treba revnim pomagati. Če je prišel revež prosit vbo-gajme, nas je mama vedno učila, tako kot vas vaše stare mame, da je treba revežu dati in je vedno lepše dati kot pa prositi!"

In Melania, za katero nihče od teh italijanskih in ne slovenskih izvedencev, ki na dolgo in široko tvežijo neumnosti o beguncih preko televizije, radia, časnikov in na svetovnem spletu, ne ve, vedno konča svojo pripoved s furlanskim vzklíkom: "Ce robis! - Kakšne stvari!"

Ko sem zvečer na neki slovenski spletni strani prebral izjavo nekega slovenskega kretena, ki je razlagal, kakšen velik problem bo kvota 700 priseljencev, ki naj bi jih po evropskih direktivah sprejela Slovenija, sem pomislil na Melanio, ki ob takih primerih odreže na kratko: "Stupidec! - Neumnosti!"

S 1. strani Naš digitalni ...

V zgornje polje mora uporabnik vtipkati ime časopisa, ali izhodiščno geslo, nato se mu pokaže shema, ki ponuja na osrednjem polju osnovne zadetke, na levi pa orodje, ki oža iskalno polje na specifično interesno območje. Uporabnik ima tako dostop do dokumenta, ki ga lahko na računalnik naloži v PDF obliki ali pa na podlagi hitrejšega 'predogleda'. Browsersko orodje omogoča uporabniku tudi evidentiranje posameznih gesel v dokumentu, kar olajša raziskovalno delo.

Primeri Demokracija in Novi list

Tiskovno srečanje v dvorani Tessitori je bilo namenjeno tudi dejanskemu vpogledu v miselno pluralnost naše narodne skupnosti, ki ga je še zlasti v prvih povojnih letih zaznamovala močna kritično-politična dialektika, ki je v nekaterih primerih izbruhnila v pravo nasilje. Po vojni je bil namreč Trst pod zavezniško vojaško upravo v središču svetovne pozornosti, ko so se prepletale obveščevalne službe, ko so bile ugrabitve na dnevnem redu, ko so sledili izsiljevanja in najrazličnejši poskusi očrtnitve vseh, ki niso bili v skladu s komunistično linijo. O glasilu Slovenske demokratske zveze, **Demokracija**, je občinstvu, med katerim je sedel tudi podpredsednik deželne sveta Igor Gabrovec, spregovoril **Saša Rudolf**, zadnji urednik tega časopisa. Začrtal je pomenljiv okvir tedanjega dogajanja, ki so ga v sklopu demokratičnega tabora sooblikovali odv. Agneletto, prof. Ivan Rudolf, odv. Vesel, inž. Boris Sancin, odv. Avgust Šfiligoj in Slavko Uršič, ki je postal prvi glavni in odgovorni urednik časopisa. Njega so konec avgusta 1947 udbovci aretirali pri Kobaridu, ga ugrabili, zasliševali in mučili v ljubljanskih zapornih, nato je za vedno izginil. Linija časopisa je bila taka, da se je vselej borila tako proti Vidaličevemu kot Babičevemu komunizmu, ki je dosledno izvajal pritisk na sodelavce Demokracije in bralce časopisa. Snavalci glasila so bili prepričani, da mora Trst (zaradi poitalijancnevalne politike "vidaličevcev") vsekakor pripadati Jugoslaviji, saj bo tudi v matični domovini nekega dne komunizma konec. V primerjavi s podporo, ki so jo ostali "režimski" časopisi prejeli iz Rima, Moskve in Jugoslavije, je bila podpora Demokraciji s strani organizacije Usis iz Washingtona izredno skromna. Rudolf je omenil tudi polemike, ki so jih včasih izvajali snavalci goriškega Katoliškega glasa, in nastop novega časopisa, Novega lista, ki je - po mnenju pripadnikov SDZ - igral razdiralno vlogo v demokratičnem taboru (zlasti na tržaških občinskih volitvah leta 1956, ko je List podprl avtonomistični listi,

ne pa prizadevanja SDZ in Katoliške skupnosti.) Leta 1949 je Demokracija imela naklado 3250 izvodov, za vsako številko je tiskarna zahtevala 60 tisoč lir; naročnikov je bilo 1180, po kioskih so prodajali okrog 1000 izvodov na številko. Vsebinska časopisa je bila na prvi strani politično obarvana (največkrat je uvodnike pisal inž. Sancin), druga stran je bila namenjena Goriški, saj jo je celo urejevala goriška SDZ, tretja pa kulturi. Na četrti strani so objavljali polemike in krajevno kroniko. Rudolf, ki je vajeti časopisa prevzel od očeta, je Demokracijo vodil, dokler so bila na razpolago ustrezna sredstva. Ko so se končno vse duše demokratičnega tabora poenotile v Slovenski skupnosti, je propadel sam smisel obstoja glasil posameznih struj. "Konec Demokracije pomeni tudi konec ostrih ideoloških sporov, konec prve povojne dobe. Pričela se je nova doba, doba združevanja pod okriljem slovenstva, kar je bilo za Demokracijo osnovna dobrina", je dejal še Rudolf.

Miro Oppelt pa je analiziral idejno in vsebinsko podlago **Novega lista**. "Novi list je bil od samega začetka velika šola objektivnega poročanja jasne, strnjene, jedrnate vsebine, brez označevalnih pridevnikov, ki odvrtačo od jedra sporočila. Lastno mnenje pisca je bilo ločeno od poročila: to je bil jasen znak, da je ta list namenjen vsem, ne samo somišljenikom", je dejal Oppelt. V času hudih ideoloških sporov (bodisi v sklopu levic, bodisi v odnosu med komunisti in pripadniki demokratičnega tabora) se je Novi list vedno postavjal na stran samobitnosti, svobodoljubja, demokracije, krščanskih vrednot, "a z jasnim načelom po nujnosti povezave z matično vsemu navkljub in po oblikovanju sodelovanja z ostalimi silami v obrambo slovenske skupnosti. Danes vidimo, da je bila to prava pot, ki je postopoma izboljšala odnose v manjšini. To je bil sad dela starih krščansko socialnih politikov, Šorlija, Besednjaka in drugih", je dejal govornik in izpostavil tudi jasnost informacijskega koncepta časopisa in urejenost postavitve. Duša vsega je bil Drago Legiša, ki je bil 41 let urednik Novega lista, nato pa Novega glasa, dokler ni svojega mesta prepustil Juriju Paljku. S spojitvijo goriškega Katoliškega glasa in Novega lista leta 1996 (Oppelt je ta dogodek opredelil za doslej edino racionalizacijo v slovenski narodni skupnosti) se je končalo obdobje tvornega združevalnega procesa, ki sta ga poleg samega Legiša sooblikovala tudi Kazimir Humar in Oskar Simčič. Oppelt ni pozabil niti na velike moške, ki so bili tako ali drugače blizu Novega listu: Franc Jeza, Ubaldo Vrabec, Dušan Černe, Boris Pahor, Rado Bednarik, linotipisti Pegan in Švab, tiskar Vinicio Stupar. To je čas, ki je minil, a njegova vsebina bo vsem ostala na razpolago ... v digitalni obliki ...

SCGV E. KOMEL Snovanja 2015

Koncert Solo&Orkester s pogledom v preteklost

Letošnji koncertni večer *Solo&Orkester* v sklopu *Snovanja 2015*, ki jih prireja SCGV E. Komel iz Gorice v sodelovanju z združenjem ArsAtelier, je s pokroviteljstvom in ob podpori Goriške prefektore, Občine Gorica, Pokrajine Gorica, Dežele Furlanije - Julijske krajine, Fundacije Crup, Fundacije Goriške hranilnice in Zadržane banke Doberdob in Sovodnje ter Nove Salus, imel posebno svečan prizvok. Bil je v veliki dvorani Gledališča Verdi v Gorici prav 2. junija 2015, na dan 69-letnice proglačitve italijanske republike, in je sklepal praznovanja, ki so se zvrstila tistega dne v Gorici. Zato je bilo v dvorani kar precej predstavnikov političnih, pa tudi vojaških oblasti - med drugimi goriški prefekt Vittorio Zappalorto in goriški župan Ettore Romoli, iz slovenskih vrst pa tudi Franka Padovan, Števerjanska županja in predsednica SSO za Goriško, občinska svetnica SSk Marilka Koršič. Slovesnost, ki se je v duhu bratstva in sodelovanja med narodi začela najprej z evropsko himno, Beethovno *Odo radosti* - šele za njo je bila na vrsti italijanska -, je bila tudi priložnost obeležiti 100. obletnico začetka prve svetovne vojne, ki je v naših krajih zahtevala brezmejno število človeških žrtev, predvsem mladih vojakov vseh narodnosti. Prav krutost in nesmiselnost vojne je bila središčna misel, ki se je pretakala v posebnem foto-video *Without Guilt - Brez krivde 2015*, ki je premierno projekcijo doživel prav ta dan in ga je cela tri leta uredniščeval novoimenovani vitez italijanske republike Paul David Redfern, kot je sam povedal v kratki predstavitvi. Za realizacijo je poskrbelo kulturno združenje Graphiti iz Gorice; Giuseppina Mastrovi-

to je izbrala fotografije in verze. Od uvodnega radoživega pogleda na t. i. "belle époque", ki ga spremlja *Can Can* Jacquesa Offenbacha in že nakazuje, da se brezskrbna doba končuje, prehaja ta svojevrstni "filmski prikaz" na atentat na Franza Ferdinanda v Sarajevu in napoved vojne ter se s stili-

skem, Tržaškem, pa tudi na bližnjem Slovenskem. Letošnji nagajenci so: violinisti: Paolo Gonnelli (Gorica), Katja Pirjevec (Ajdovščina), Aleš Lavrenčič (Doberdob), Francesco Lovato (Mansue), Križnič Mojca (Tolmin), Lupascu Diana in Beschieru Costantin (Videm / Mestre); Lucia Zazzaro (viola, Videm); Forgiarini Fabio (rog, Videm), Bolzonella Daniele (rog, Benetke), Flaibani Stefano (trobenta, Videm), in Alessandra Sagelli (fortepiano, Trst).

Naj spomnimo, da je združenje ArsAtelier dejavno že od 90. let prejšnjega stoletja in da si ga je zamislil in zasnoval prerano umrlj ravnatelj šole Komel Silvan Kerševan (1941-2012), po katerem se od l. 2013 poimenuje orkester ArsAtelier, ki je bil tudi ustanovljen po njegovi zaslugi.

Program koncerta Solo&Orkester, ki mu je

Foto ddp

ziranim orisom vojne morije izrisujejo presunljiv izrez dogajanja na bojiščih, ganljiva slika nešteti križev na pokopališčih in medli obrisi umrlih vojakov. Prikazano spremlja premišljen glasbeni izbor, ki gotovo doživi višek z občuteno izvedbo Ave Marie Franza Schuberta.

Po tem trpkem pogledu v preteklost trdno željo, da bi se nikdar več ne ponovile take grozote, je ravnateljica SCGV E. Komel, Alessandra Schettino, ki je dvojezično povezovala in vodila prireditve, povabila na oder dr. Gianluigija Chiozze, predsednika Fundacije Goriške hranilnice, ki peto leto podpira združenje ArsAtelier v projektu *Solo&Orkester*, ki nudi mladim obetavnim glasbenikom možnost, da se lahko preizkusijo pri delu v orkestru. Iz rok dr. Chiozze so študentske Fundacije Goriške hranilnice prejeli mladi zaslužni glasbeniki, ki so rojeni ali živijo ali pa delujejo v naših krajih, na Goriškem, Videm-

vsebine dal dirigent Marco Feruglio, je vključeval dve deli W. A. Mozarta, koncert za violino št. 3. v G-duru, v katerem "skladatelj skuša preseči virtuosnost in se osredotočiti na spevnost melodije", in simfonijo št. 25, pa še Mozartovo in Mendelssohnovo arijo ("Ch'io mi scordi di te"; "Infelice"). Ob solidni, natančni spremljavi orkestrskih sestavov ArsAtelier Silvan Kerševan iz Gorice in Collegium Apollineum iz Vidma ter solista, odličnega, znanega violinista Črtomirja Šiškovca, na izvirnih glasbilih, je arije odpele sopranistka, Mariborčanka Sabina Cvilak, dobitnica številnih nagrad, ki se zmeraj bolj uveljavlja na mednarodnem pevskem prizorišču.

Mozartovo arijo je Cvilakova izvedla ob spremljavi fortepiana, ki ga skoraj ne srečujemo na naših koncertih in na katerega je igrala Tržačanka Alessandra Sagelli.

IK

Podelitev bralnih značk šolarjem Večstopenske šole Gorica Veseli živžav v družbi gosta Andreja Rozmana Roze

Do zadnjega koticčka so v četrtek, 28. maja 2015, dopoldne učenci Večstopenske šole Gorica, h kateri spadajo OŠ O. Župančič Gorica, OŠ F. Erjavca Štandrež, OŠ J. Abram Pevma, OŠ A. Gradnik Števerjan in OŠ L. Zorzut Bračan, napolnili veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž, da bi se udeležili slavnostnega podeljevanja bralnih značk ob koncu letošnje *Bralne značke*, ki je imela kot vselej nalogo spodbujati šolarje k branju. Tudi letos se je vsak učenec po svojih močeh trudil, da je z branjem knjig bogatil besedišče, ki, resnici na ljubo, na splošno postaja zmeraj bolj revno, in si širil literarna obzorja ob spoznavanju del predvsem slovenskih pisateljev. Kot se spodobi za to "slovesnost", se je prireditve začela in končala s pesmijo *Dežela branja*, ki je postala za vse

učence himna *Bralne značke*. Tudi letos je to srečanje sproščeno vodila in povezovala učiteljica Barbara Rustja, ki ji je oder v vseh teh letih vodenja tega dogodka postal že prav domač. K sebi je povabila letošnjega gosta, sloven-

stavami. Ker pa je ravno nekaj dni prej - rodil se je namreč 25. maja 1955 - slavil svoj okrogli življenjski jubilej, mu je vsa dvorana radostno zapela *Vse najboljše zate* ... in mu namenila trikratni *hura*. Ker je Rozman jezikovno zelo

Foto ddp

skega pesnika, pisatelja, dramatika, igralca in prevajalca Andreja Rozmana Roza, ki ga naši otroci kar dobro poznajo, ne samo iz knjig, ampak tudi zato, ker je že večkrat gostoval pri nas s svojimi zabavnimi, a tudi poučnimi pred-

spreten in ima premišljen in spoštljiv odnos do jezika, ob vsem tem pa zna svoje pesmi in dela začiniti s kančkom humorja, brez večjega truda in preglavic vedno osvoji mlajšo, pa tudi starejšo publiko. Tako je bilo tudi v

Gorici na podelitvi bralnih značk, kjer so ga otroci sprejeli z živahnimi vzkliki in burnim ploskanjem, sam pa je poslušalcem razkril, da je začel pisati že kot osemleten deček. Najprej je pisal "vojaške" pesmi, potem pa malo "bolj smešne". Ko pa je bil star trinajst-štirinajst let, je začel sestavljati "ljubezenske" pesmi. Te pa se v glavnem niso ohranile, ker jih je vrgel v peč, saj ga je bilo sram teh stvaritev. Nato pa se je zavzel za "moderne pesmi". Otrokom je najprej zrecital "nerazumljivo" pesem *Semafor*, v kateri se je poigraval s samoglasniki e, a o. To pesem je napisal pri sedemnajstih, ker jih ima sedaj 60, se je v njegovem pisanju medtem marsikaj spremenilo, je priznal. Ko se je namreč naveličal se igrati

z besedami, je začel delati gledališko predstavo z rimanimi pesmimi; od takrat piše "take razumljive" pesmi, še prej pa je pisal pesmi "za odrasle". Učencem, ki so radovedno in pozorno spremljali njegovo pripovedovan-

je, je najprej, tudi s smeh vzbujajočo mimiko in glasom, predstavil pesem *Strah*. Ta v domiselno rimanih kiticah spregovori o strahu, ki ob grozljivih sanjah zajame celo telo in se ga otroci znebijo tako, da stečejo k mami ... v posteljo. Posegel je tudi v zakladnico svojih smešnih rim, ki so vselej malce "zmešane", kot je sam zadržal, in izbral *Pomlad*, v kateri je vse malo "zmešano", saj splomladi je vsa narava v prebujanju in vse prekipeva v ljubezni, zaljubljenici pa so itak malce "smešni". V tej pesmi je narobe svet: "Sonček brije, dežek sije / veter kot iz škafa lije" / ... / v vrtcih pa se igrajo dedki s supermeni in medvedki. Simpatična zmeda je izzvala radoživ smeh in odobravo ploskanje razigranih poslušalcev. Od svojih vojaških, ki jih je napisal pri sedemnajstih, je povedal kratko: *Vojaki in vošibki korenjakajo*. Na vrsto so prišle tudi šegave "grozljiva" lovska, v kateri neustrašni lovec Jaka doživi - sicer le v sanjah -, kako živali hočejo njegovo glavo kot lovski plen ... pa tudi nekaj ugank, recimo tista o električnem toku *Teče brez nog, trese brez rok*, pa tudi pravljica o žabah, in sicer o svojevrstnem žabcu, ki je bil prepričan, da je princ, a se je nazadnje lepo ujel s svojo lepo družico žabico, pa še o zaljubljenih bobrih in tudi "ustrahovanka", pa pesem o

dežniku-mareli, ki se rima z veseli. Ko je nekoč marelo nekdo trdo zasadil v zemljo, je spomladi pogrnala korenine in postala ... marelica. Tako so si sedile prijetne in domišljivo bogate pesmi, med katerimi je še posebno vžgala *Raketa*, pri kateri so s cepetanjem z nogami, ploskanjem in končnim, zelo glasnim vzklikom "boom" aktivno sodelovali vsi šolarji in se pri tem neznansko zabavali.

Učenci bi Rozmana še poslušali, a prišel je čas za podeljevanje bralnih značk in knjig, za katere je poskrbel Odbor staršev. Na povabilo učiteljice Barbare Rustja so na oder prišli predstavniki posameznih šol, ki so prejeli značke za vse razrede, nato pa še prvošolčki in petošolčki iz posameznih šol, ki so prejeli slikanico *Zdravljica*; prvi jo bodo počasi prebirali, drugim pa bo predvsem drag spomin na osnovnošolsko šolanje. Značke in knjige sta poleg gosta Rozmana delili še učiteljica Marta Ferletič in Sabina Grahek, ki sta si vse leto prizadevali za dober potek tega pomembnega projekta, ki navaja otroke k branju. Rustjeva se je kolegicama zahvalila za celoletno delo, iskrena zahvala je šla tudi gostu in vodstvu Kulturnega centra, ki je brezplačno dalo na razpolago veliko dvorano KCLB.

Iva Koršič